

FRYKTEN

... FOR PETROLEUMSMELDINGEN



I forestillingen "Frykten" på Rogaland teater planlegges olje- og gassindustriens undergang. Nå frykter Stavanger-regionen at virkeligheten er minst like ille.

■ Side 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26 og 27

Utdrag fra Sira Myhres bok

Mens miljøet i Oslo har vært i harnisk, har oljebyen trukket Aslak Sira Myhre til sitt bryst. Ikke så rart kanskje, for i sin nye bok retter han knallhardt skyts mot gamle meningsfeller på venstresiden og miljøbevegelsen. Rosenkilden trykker første kapittel.

■ Side 16, 17, 18, 19, 20, 21 og 22

Sjefene støtter sykkelprosjektet

Ledere i Stavanger-regionen trykker sykkelprosjektet til sitt bryst. Nå skal det løftes sammen for å øke andelen av jobbsyklister. Ingen vil være dårligere enn andre. Snart arrangeres det et seminar hvor blant andre Dag Otto Lauritzen deltar.

■ Side 38, 39 og 40

Kampen mot Oslo-makten

- Vestlandets framtid vil avgjøres i en intellektuell maktkamp mot sentrale myndigheter, og det er Oslo som har overtaket, mener historiker Nils Rune Langeland. Skal Vestlandet vinne, må vi slutte å velge våre egne koloniherrer til Stortinget, sier han.

■ Side 23, 24 og 25

	48	- Jeg føler meg som rogalending, men det er ikke til å komme fra at jeg fortsatt har Rosenborg som mitt favorittlag, sier den nye fylkesrådmannen Trond Nerdal. Han lever færlig, men noen skavanker skal vel innflyttere ha.	46	Nå er hele Rogaland i gang med å lese Einar O. Risas "M. Kanne & Søn". Du fikk ditt eksemplar sammen med denne utgaven av Rosenkilden. - Jeg er spent på hva folk sier når de har lest boken, sier Risa selv.
30	Næringsforeningen i Stavanger-regionen inviterer alle matglade til å ta del i det storslåtte Årets måltid i Stavanger Forum. - Dette er avslutningen på Jakten på smaken av Norge og er virkelig noe alle matelskere bør få med seg, sier Jostein Soland, administrerende direktør i Næringsforeningen.	52	- Vi er i klem mellom det offentlige og private kommersielle aktører. Vi frykter for framtiden for det vi holder på med, sier daglig leder Arnfinn Fiskå i Kirkens Bymisjon i Rogaland. Han er lei av å bli rost opp i skyene av politikerne, samtidig som han opplever at de ideelle organisasjonenes hverdag blir tøffere og tøffere.	

Rosenkilden følger redaktørplakaten. Ansvarlig redaktør: Jostein Soland. Redaktør: Harald Minge. I redaksjonen: Egil Hollund, Erik Lindboe, Egil Rugland, Frode Berge, Trude Refvem Hembre, Cathrine Gjertsen og Elianne Strøm. Utgivelse/produksjon/layout: Næringsforeningen i Stavanger-regionen. Telefon: 51 51 08 80. Telefaks: 51 51 08 81. E-post: post@stavanger-chamber.no. www.rosenkilden.no. Opplag: 14.000. Trykk: Kai Hansen Trykkeri AS. Illustrasjon førstesiden: Emilie Ashley og Stig Håvard Dirdal. Fotograf: Eirik Anda/BITMAP. Årgang: 17. Redaksjonen avsluttet: 22. september 2010.



INNHold

LEDER	SIDE 3	SYKKELPROSJEKTET	SIDE 38-41
KILDEN	SIDE 4-5	STAVANGER-REGIONEN	
SKUESPILLET OM OLJEREGIONENS		LÆRER SYKKELKULTUR AV BRUSSEL	SIDE 42-43
FRAMTID	SIDE 6-12	I-TEC	SIDE 44-45
NÆRINGSFORENINGENS HØRINGS-		NÅ LESER ROGALAND RISA	SIDE 46
UTTALELSE FOR NORDOMRÅDENE	SIDE 14-15	HELÅRSSYKKLISTEN	SIDE 48-50
- JEG ER OVERRASKET OVER ALT SINNET	SIDE 16-17	- SAMFUNNET SVEKKES UTEN	
OLJEUNGE	SIDE 18-22	IDEELLE ORGANISASJONER	SIDE 52-54
INTELLEKTUELL KAMP MOT OSLO-MAKTEN	SIDE 23-25	NETT MED LYSE(T)S HASTIGHET	SIDE 56-57
-BYEN ER FORSURET AV FOSSIL ENERGI	SIDE 26-27	DEN REGIONALE SANDKASSEN	SIDE 60
ROGALAND I VINDEN	SIDE 28-29	INGEN ALDERSGRENSE FOR GRÜNDERE	SIDE 62-63
DU INVITERES TIL ÅRETS MÅLTID	SIDE 30-34	MØTER I NÆRINGSFORENINGEN	SIDE 64
ROGALAND PÅ BØRS	SIDE 35	NYTT FRA BRUSSEL	SIDE 66
UTFORDRER DEG TIL GIVERSTAFETT	SIDE 36	STYRELEDEREN	SIDE 68
NÆRINGSLIVET OMFAVNER		NYTT OM NAVN	SIDE 69-71

Den viktigste kampen

Stavanger-regionen har samlet seg foran den viktigste kampen på mange år, nemlig å sørge for skikkelige rammebetingelser for olje- og gassindustrien – også i framtiden. Nå har det imidlertid kommet hjelp fra særdeles uventet hold!

I denne utgaven av Rosenkilden har vi gjort noe uvanlig! Vi trykker nemlig et kapittel av boken "Herskap og tjenere" – utgitt av den tidligere RV-lederen Aslak Sira Myhre. Hvorfor slippe til en mann som har brukt mesteparten av sitt voksne liv til å slåss mot "kapitalmakta"? Fortsatt er han erklært kommunist, selv om han har byttet fra rød t-skjorte til dress og gjort stor suksess som leder for Litteraturhuset. Der vil mange hevde at han har gått til sengs med fienden – og vel så det!

Sira Myhre har bedre enn noen klart å sette ord på det som synes å være denne regionens aller største utfordring i øyeblikket, nemlig den svekkede legitimiteten for landets viktigste industri. Han gjør det ved å stille et enkelt spørsmål til sine egne på venstresiden: Hva ville skjedd hvis vi faktisk sluttet å pumpe opp olje?

Vi snakker om et av de merkelige paradoksene i nyere tid: Vi vil bruke mer penger, men vi vil ikke tjene dem! Vi vil utvikle fornybare energikilder, men vi vil kappe pengestrømmen som gjør oss i stand til å investere i den slags! "Jeg er blitt mer og mer opptatt av inntektssiden i politikken", skriver Aslak Sira Myhre. Han peker dermed på hvilke enorme pedagogiske utfordringer vi har foran oss når nasjonens fremste forbrukere av offentlige midler der ute på venstre flanke må forklare at pengene også må tjenes.

Næringslivet i regionen, de ulike organisasjonene og det offentlige, står sammen om innspillene til Petroleumsmeldingen. Etter hvert har man innsett at dette ikke bare er et spørsmål om fakta, men om å snu en stadig mer oljefiendtlig nasjonal holdning. Mye av forklaringen er at den offentlige arenaen har vært overlatt til verneinteressene og venstresidens populisme. Derfor har det vært nødvendig å organisere regionens ulike aktører for å drive nødvendig påvirkningsarbeid – som stort sett består i å benytte de aktuelle nettverkene til å bidra med fakta og realiteter. Et par enkle regnestykker når det gjelder inntekter og utgifter kommer med på kjøpet.

Sira Myhre oppsummerer utfordringen slik: "Jeg kjenner meg enormt ensom som oljeunge i Oslo. Her er det ingen som bryr

seg om oljevirkksomheten som folk på Vestlandet lever av. På Østlandet blir oljevirkksomhet sett på som noe kjedelig, lett suspekt".

Hvorfor er det slik? En analyse av denne problematikken hadde vært interessant lesning, men det handler nok like mye om historieløshet, distanse og hovedstadsarroganse, som fiendskap til en spesiell industri. Det er fristende å hente fram Victor Normanns kronikker om hvordan Vestlandet lider under den sterke østlandsdominansen.

Hva er en bærekraftig utvikling for Stavanger-regionen og for nasjonen Norge? Selv om det antakelig finnes olje- og gassreserver som også dekker inn de neste 40 årene, og som Norge og resten av verden vil ha behov for – er det ingen uenighet om at en gradvis overgang/supplering av fornybar energi er nødvendig. Det er en posisjon Stavanger absolutt kan påta seg.

Vindprosjektet offshore er et eksempel på at oljeteknologi og erfaring er overførbart. Om vi kan dra nytte av teknologien vår og all den oppsparte kompetansen til å utvikle nye energiformer er diskutabelt, men som det blir sagt i en artikkel i denne utgaven av Rosenkilden av Geir Haug: Vi har kanskje ikke teknologien, men vi har teknologene.

De konkrete planene om å etablere en internasjonal fornybar kongress i mellomårene til ONS er spennende, og ikke bare viktig for framtiden til en av verdens viktigste energikonferanser, men sentralt som pådriver for en bransje som i denne regionen har et utviklingspotensial.

Statoil-sjef Helge Lund sa nettopp at det slett ikke var opplagt at Statoil ville påta seg bjellesaurollen i kappløpet for å utvikle fornybar energi. Det hele er et spørsmål om rammebetingelser, og i dag er dette en særdeles ulønnsom geskjeft. Da er vi tilbake til utgangspunktet; du kan ikke få oljebransjen med på en fornybarsatsing dersom du fratar den muligheten til å tjene penger på sin kjernevirksomhet.

"En enorm mangel på refleksjon". Slik beskriver Aslak Sira Myhre venstresidens holdning til landets viktigste næring. Vi har litt å stri med!

Sira Myhre har bedre enn noen klart å sette ord på det som synes å være denne regionens aller største utfordring i øyeblikket, nemlig den svekkede legitimiteten for landets viktigste industri.

Om Kina 2010 - Save oil, love earth

"Norway. Powered by Nature" er temaet på den norske paviljongen under EXPO 2010 i Shanghai. Den forteller om klima, energi og teknologi – i Kina – verdens raskest voksende økonomi. EXPO 2010 er viktig for den som vil oppnå suksess i det kinesiske markedet – her bygges relasjoner langt utover Kinas grenser.

Utad handler det om miljø, innad tenkes det marked – om hvordan mennesker verden over kan nyte godt av vekstens velsignelse. En vekst som krever stadig mer energi – enten den tas ut fra fossile eller fornybare kilder. Og som skaper store miljøutfordringer. "Save oil, love earth". Sier kineserne, og fyrer på med stadig mer kull for å sikre veksten. I byer som Beijing og Ningbo ruller 10.000 og 12.000 nye biler utpå veiene hver måned...

MILJØ

EXPO 2010 midt i Shanghai. Vi står ved bredden av Huangpu som deler verdensutstillingen i to. Elvebåten skal ta oss over fra de nasjonale paviljongene – til de kinesiske temautstillingene om olje og shipping på den andre siden.

Vi har besøkt den norske paviljongen. Den er tegnet av Stavanger-firmaet Helen & Hard. Et flott design som forteller om Norway, Powered by nature, forfattet av Melvær&Lien, også fra Stavanger. Den norske paviljongen skal være stedet for ro og ettertanke – eller som programmet forteller oss: - In a sweetening Shanghai, the Norwegian pavilion is the green oasis of the EXPO. Here visitors can learn how nature is a source of greater wellbeing in the cities through experience, inspiration and cleaner energy. Sånn sett glir den rett inn i EXPOS tema – Better City, Better Life.

Med disse inntrykkene står vi ved Huangpus bredder og ser den ene kullekteren etter den andre slynge seg nedover som en svart slange: "China. Powered by Coal", tenker vi i vårt stille sinn. Vi som kommer fra Stavanger, Rogaland og Norge. Fra verdens beste land å leve i. Vi skal ha dårlig samvittighet fordi vår nyvunne rikdom er bygd på olje, gass og tungt ervervet kull gjennom gjennomsnittet 50 år. Vår protestantiske folkesjel forteller oss at vi har det for godt. Velstand er til å få dårlig samvittighet av. Tenker vi – mens kullekterne glir forbi.

MARKED

Over på Huangpus andre bredd går vi inn i paviljongen Oil. Ventetiden her er seks til ni timer. Delegasjoner som er ledet av folkevalgte fra andre land – vi følger Vestlandsrådet – slipper å stå i kø. Vi blir tatt inn til en eksplosjon av en fortelling om kinesisk geologi og teknologi. Med dette klare budskapet: Olje- og gassindustrien har vært en velsignelse for oss alle. Den har gitt milliarder av mennesker et liv som våre forfedre aldri hadde kunnet drømme om. Derfor er oljearbeideren en helt. For å si det med monitoren: - Olje og gass er alltid å finne i områder med tøffe omgivelser. Folk i petroleumsindustrien arbeider hardt i ørkenstrøk, i sumplandskap og på havet under tøffe omstendigheter, i varme og kulde, dag og natt. De ofrer seg for petroleumsindustrien.

Olje- og gassindustrien blir lovpriset som selve motoren i den

moderne samfunnsutviklingen. Vitenskapen og teknologien har gjort oss i stand til stadig nye funn – og utsiktene er lovende. Men ressursene begrenset. Fornybar energi er ennå ikke et reelt alternativ. Olje og gass vil fortsatt være våre viktigste energikilder.

Vi kjenner historien. Vi trenger energi samtidig som vi utallige ganger er blitt fortalt hvilke miljøtrusler vi står overfor. Og kineserne gir oss samme budskap: "Save oil, love earth". Oljeselskapene må derfor aktivt inn for å styre utviklingen mot et lavkarbonsamfunn. Slik kan bærekraften sikres. Energiøkonomisering blir en sentral del av denne strategien. For både Norge og Kina er "Powered by Nature". Med den lille forskjellen at de to hjemmemarkedene er hinsides enhver sammenlikning. 4,8 millioner mot Kinas 1,3 milliarder gjør en aldri så liten forskjell... 300 millioner kinesere har nå nådd nivået til Vestens middelklasse. Det er like mange som hele USAs befolkning. Og 400 millioner av den kinesiske befolkningen er på flyttefot, fra landsbygda inn til byene. Vi spør oss selv: - Better City, Better Life?

MULIGHETER

Hvilke muligheter har Norge i denne delen av verden, tenker vi på ferjen over Huangpu igjen – der slangen av kullekterne fortsatt slynger seg nedover elven. For å forsyne kraftverkene med mer kull slik at veksten kan sikres og økonomien styrkes. Mens Shanghais skyline trekker opp horisonten over Pudong – en futuristisk skyskraperprofil som med sine arkitektoniske uttrykk får selv Manhattans til å blekne. For 20 år siden fantes det ingen høybygg her. Utviklingen går fort og høyt – som Magelet-en – høy fra flyplassen til Shanghai som tok oss inn til sentrum. Verdens eneste tog som går på magnetfelt – i opptil 431 kilometer i timen. Før vi fikk oppleve Shanghai Financial Tower, Kinas høyeste bygning på 492 meter.

Vi er i Kina, i Midtens rike – midt i verdens økonomiske senter. Det er her "det foregår". Derfor er Norge til stede på EXPO 2010: - China is important and will be increasingly important in the years to come. We are committed to a long-term future in China and the exciting Chinese market. Hilser Wilh. Wilhelmsen, Kongsberg, Statoil og Det Norske Veritas de besøkende. Vi vet at Kina trenger olje og gass også i utviklingen mot lavkarbonsamfunnet.

Kina er også verdens største møbelprodusent. Det vi ikke visste var at en liten, kvalitetsbevisst møbelprodusent i Møre og Romsdal, Stordal Møbler – har etablert seg i Shanghai. Midt i verdens største møbelsenter- Global Home Furnishing Center. Stordal har skannet det kinesiske markedet og utrolig, men sant: De har funnet en nisje for norskproduserte møbler i Kina. De rike kineserne er villige til å betale tre ganger så mye for



norske designmøbler som det Stordal kan få i Norge – i konkurranse med kinesisk produserte møbler. For kineserne elsker å vise sin rikdom. At de har råd til å kjøpe merkevarer som gir sosial status – som stoler og salonger fra eksotiske Norge med navn som forteller om Nordic Living – om kulde og snø.

OG ET PARADOKS

Verden er full av paradokser. Mens vår velstand er basert på billig import fra Kina, bruker kineserne sin rikdom til å importere overprisede varer produsert i Norge.

Det er som tatt ut av tesen om The Dream Society – der "fortellingen om" er viktigere enn selve produktet.

Kina og Norge er begge "Powered by Nature". Av olje og gass og kull. I Norge snakker vi om en solnedgangsindustri, i Kina om en industri som er helt avgjørende for fortsatt vekst..

Kineserne er sultne på vekst fordi hundrevis av millioner skal få del i velstandsutviklingen. I Norge er vi mette av velstand og mangler mot og vilje til å løfte petroleumsindustrien inn i lavkarbonsamfunnet. Slik kan bakstreverske miljøinteresser svekke de mulighetene som åpner seg i det internasjonale markedet for utvikling av norsk energi- og miljøindustri. Der nisjeprodusenter ville kunne komme med på lasset – fordi vi arbeider i et globalt nettverk, som for eksempel under EXPO.

"Save oil, love earth" – det er en melding som vår energiregion kan ta til sitt bryst.

Energiøkonomisering er et område for forretningsutvikling. Med olje og gass som forutsetning, så langt...

John Stordal

SAMLING I BÅNN FOR OLJEBYEN



Foto: Emile Ashley

Skuespillet om olj



Mens Rogaland Teater nettopp har hatt premiere på klimagrøsseren "Frykten", sitter regionens energistrateger og planlegger framtiden for olje- og gassbyen Stavanger. Aldri har vel teateret presentert et mer aktuelt teaterstykke. Sammentreffet er nesten skummelt nok i seg selv.

eregionens framtid

SAMLING I BÅNN FOR OLJEBYEN

Det handler om å bygge en bærekraft er avhengige av dagens pengestrøm



Tekst: Harald Minge

Vi går rett inn i handlingen. Rammen rundt teaterstykket er at statsministeren og forsvarsministeren, sammen med to kvinnelige sekretærer, har trukket seg tilbake til en øde øy. Spørsmålet er hva som skal skje etter oljealderen, og statsministeren er rede til å ta de nødvendige upopulære avgjørelsene som skal gjøre Norge til et mer klimavennlig land. Men har han snakket med olje- og gassbyen Stavanger først? Neppe!

MOTTREKK

I Stavanger-regionen blir ikke dette scenarioet oppfattet som spesielt urealistisk. For lengst har de viktigste organisasjonene satt påvirkningsarbeid på dagsorden for å fremme olje- og gassbyens interesser. I en tid hvor fossile energikilder har vært en tapesak, sist forsterket av krisen i Mexicogulften, er det nødvendig med mottrekk. Informasjonskampen vinnes i øyeblikket klart av verneinteressene, og regjeringens energipolitikk er så sterkt preget av minipartiet SVs innflytelse at Stavanger har stilt beredskapen på rødt. Under Solamøtet i januar 2010 fikk Rogaland fylkeskommune i oppdrag å koordinere innspill fra rogalandsmiljøet til regjeringens pågående arbeid med petroleumsmeldingen. Senere er det etablert et samarbeid mellom de ulike aktørene som skal følge opp politikere, statsråder, partiledere, sentrale aktører i olje- og energidepartementet og så videre.

Og 13. september lanserte Aslak Sira Myhre boken som gjorde han til en gjenganger i alle debattprogrammer av en viss betydning en uke til ende. Oljebyens menn og kvinner måtte gni seg ekstra i øynene etter å ha lest den gamle RV-lederens oppgjør mot den overdøvende hovedstadsignoransen som rettes mot landets viktigste næring, og venstresidens manglende interesse for hvem som skaper inntektene de så gjerne vil bruke på stadig flere gode formål. En utstøtt sønn har vendt hjem, er omkvedet, vel og merke uten å mene det bokstavelig.



VIKELIGHETEN MER SPENNENDE

Frykten er altså at statsministeren, som i teateroppsetningen, klarer å stikke seg vekk på en øde øy for å legge ned oljebyen, uten at for eksempel partikollega og fylkesordfører Tom Tvedt lukter lunt.

- Vi har nok ikke vært flinke nok til å fortelle om hva vi holder på med her på Vestlandet, sier Tom Tvedt. Nå føler han seg nærmest framstilt som en miljøfiende fordi han representerer en region som henter opp olje og gass.

- Miljøbevegelsen har tatt styringen over kommunikasjonen. Det kan virke som om det bare er de som har svaret, sier fylkesordføreren. Nå jobber han for at hele kyst-Norge, fra Telemark til Finnmark, skal samle seg om landets viktigste industri. De nasjonale myndighetene må følges opp, og fylkesordfører-apparatet langs kysten blir mobilisert.

- Vi fikk et mandat fra Solamøtet i vinter som vi følger opp. En bredt sammensatt

arbeidsgruppe er etablert, og den rapporterer til fylkesutvalget. Fylket og regionen står samlet. Det er full mobilisering.

Tvedt mener det er perspektivløst å snakke om å stenge oljekranene.

- Jeg er akkurat hjemme fra Kina, og jeg er simpelthen i sjokk ennå. Verdens energibehov er enormt, 1,4 milliard mennesker koker ikke maten sin og så skal vi tette igjen kranene? Den fossile energien er en del av løsningen. Å bygge en bru i ett spenn er ikke alltid så lurt, du trenger som regel noen pilarer. Det samme er nødvendig når vi diskuterer overgangen til nye energiformer. Her i regionen har vi mye fokus på offshore vindmøller, men må innse at andre land har holdt på med dette i hundre år. Vi har imidlertid kunnskap om å temme sjøen, og det er slik vi må tenke, sier han.

Det er heldigvis flere som vil spille hovedrollene i teaterstykket som nå utspiller seg, og kanskje er virkelig-

ftig framtid, og alle forstår at vi for å få til det.



Frykt og uhygge preger oljethrilleren på Rogaland teater. Statsministeren vil legge ned oljevirkksomheten, fjerne velferden og satse på det fornybare. Men spørsmålet er om ikke virkeligheten overgår fantasien. Foto: Emile Ashley



ONS-sjef Kjell Ursin-Smith slår til med en ny energikonferanse i Stavanger. Han mener maktthaverne i Oslo er veldig opptatt av inntektene industrien skaper, men gir den ikke så mye drahjelp.



- Miljøbevegelsen har tatt styringen over kommunikasjonen. Det kan virke som om det bare er de som har svaret, sier Tom Tvedt.

Aslak Sira Myhre hylles av Stavanger-regionens energistrateger for sin nye bok.

heten enda mer spennende enn fantasien? Det er nåtidens mest brennbare politiske spørsmål som blir diskutert, og Stavanger-regionen kjemper for sin eksistens. På to måter!

Det ene er å minne det norske folk om at norsk petroleumsvirksomhet i 2009 bidro med 420 milliarder kroner av statens totale inntekter og at virksomheten sysselsetter totalt 250.000 i Norge. Spørsmålet er hva som er nødvendig for å opprettholde levestandarden industrien har gitt oss, og da er det blant annet momenter som konsekvensutredning i Lofoten og Vesterålen som bringes på bane, sammen med den nødvendige økningen av utvinningsgraden som ny teknologi skal bidra til. Men noe skal vi leve av etter oljen også, og i den diskusjonen er ONS toneangivende. ONS-sjef Kjell Ursin-Smith er fast bestemt på at angrep er bedre enn forsvar, og derfor presenteres nå offensive grep for å holde på det

fossile fokuset, samtidig som det plantes stadig flere frø på det fornybare.

- Vi slår til med en ny konferanse som skal gå i mellomårene til ONS. Den første skal vi arrangere allerede i juni neste år, og den vil handle om Arktis og Barentshavet som er mest interessant akkurat nå, sier Ursin-Smith.

Tidligere har det vært diskutert å forbedre den kongressen til fornybar energi, men konseptet ser litt annerledes ut nå.

- Det blir en energikonferanse hvor det fornybare har sin naturlige plass. Bakteppet er at verden trenger ny energi, og at den må være renest mulig. Det handler om bærekraftighet. Vi vil også inn på områder som energieffektivisering, og vi skal ha et politisk, vitenskaplig og teknologisk fokus. Vi satser internasjonalt, og vil selvfølgelig bruke ONS-nettverket i så måte, sier han.

BETIMELIG AV ASLAK

Kjell Ursin-Smith har fulgt nøye med på debatten de siste ukene som Aslak Sira Myhre satte i gang.

- Det han kommer med er i høyeste grad betimelig, både når det gjelder kritikken mot venstresiden og den manglende nasjonale forståelsen for at dette er en bransje som sysselsetter over 200.000 mennesker. De som sitter med makten i Oslo – nærmest uavhengig av partitilhørighet – er veldig opptatt av inntektene industrien skaper, men gir den ikke så mye drahjelp. Resultatet kan bli en rekrutteringssvikt som kan sette oss langt tilbake, sier Ursin-Smith, som likevel ser muligheter for regionen.

- En av våre store fordeler er at vi har en ung befolkning og et universitet. UiS har en viktig oppgave, både når det gjelder å opprettholde satsingen på petroleum, men også i å gå tyngre inn på det fornybare, sier han.

SAMLING I BÅNN FOR OLJEBYEN



Oseberg field centre.
Photo Harald Pettersen - Statoil

Det sorte gullet pumpes opp i Nordsjøen og finansierer velferdsstaten. Men noen vil beholde forbruket, og tette igjen kranene.

OMSIDER EN PETROLEUMSMELDING

Østlendingene bryr seg ikke om olje- og gassindustrien, hevder Aslak Sira Myhre i sin nye bok. De samme beskyldningene er rettet mot den sittende regjeringen. Den forrige petroleumsmeldingen kom under Bondevik II-regjeringen, og siden oljeutvinningen i Norge startet for drøyt 40 år siden har det totalt blitt levert 20 meldinger. Etter hvert har både olje- og gassindustrien og opposisjonen etterlyst en petroleumsmelding fra den rødgrønne regjeringen. Stavanger-regionen har øvd et visst påtrykk for å få regjeringen til å legge planer for landets viktigste industri. Omsider er arbeidet i gang.

Stavanger-ordfører Leif Johan Sevland har tidligere purret på regjeringen, blant annet gjennom brev til olje- og energiminister Terje Riis-Johansen. Sevland er opptatt av at både industrien og de politiske beslutningstakere skal ha et grunnlag å planlegge ut fra. Energibransjen er i en brytningstid, og trenger forutsigbarhet. Sevland er opptatt av samhandlingen mellom næringsliv og offentlighet, og sier at det ikke er holdbart å være uten petroleumsmelding i seks år i et av verdens viktigste oljeland. Ordføreren er også opptatt av å drive frem nye energikilder, men det realistiske utgangspunkt er at oljen og gassen vil spille en viktig rolle i

mange tiår fremover. Derfor ønsker han at det stilles til rådighet mer midler til petroleumsforskning. Dette er særlig viktig for å maksimere verdiene av gassen i en tid der konkurransebildet for gass har endret seg brått og radikalt.

- I Stavanger-regionen har vi i løpet av 40 år utviklet en av verdens mest kompakte og kompetente petroleumsklynger. Vi må forstå hvor viktig det er å ta vare på og videreutvikle dette miljøet, for det vil være en avgjørende bidragsyter både til den videre utvikling av norsk sokkel og norsk industris internasjonale suksess, sier ordfører Leif Johan Sevland.

ET SPØRSMÅL OM MORGENDAGENS SAMFUNN

Det handler om å påvirke Petroleumsmeldingen! En av Stavanger-regionens bakspillere i så måte er Geir Haug, nå rådgiver for Greater Stavanger og med lang fartstid i oljenæringen. Innspill til selve meldingen og påvirkning av andre aktører som er i stand til å påvirke den, står på Haugs agenda. Med seg har han en samlet region av organisasjoner, næringen selv og det offentlige.

- Dette handler om noe langt større enn olje og gass. Spørsmålet er hvordan morgendagens samfunn skal se ut. Hvordan vi har det her i landet i 2030 eller

2050, sier han.

Det Haug savner er en visjon om en bærekraftig utvikling.

- Det handler om å bygge landet. Vi må sette alt inn i en sammenheng. Uenigheten i visjonen for Norge er neppe så stor mellom næringen og miljøbevegelsen som det kan virke som. Kanskje handler det mest om tidsbruk og om hva som er praktisk mulig, sier han, og utdyper:

- Det handler om å bygge en bærekraftig framtid, og alle forstår at vi er avhengige av dagens pengestrøm for å få til det. Hva skjer hvis vi reduserer denne pengestrømmen, for eksempel ved at nye leteområder ikke blir tilgjengeliggjort? Det er slike enkle spørsmål vi må stille. Vi må nå forholde oss til fakta og legge ODs prognoser til grunn. Det vi opplever fra ulike interesser er et ekstremt ønske om å bruke av pengene olje- og gassbransjen gir, mens de samtidig nærmest vil stenge kranene og satse utelukkende på det fornybare som foreløpig ikke er lønnsomt, og som krever store investeringer, sier Haug.

SPIKEREN PÅ HODET

Han kjenner seg igjen i Aslak Sira Myhres påstander i sin nye bok.

- Jeg synes han treffer spikeren på



Det blir ikke enkelt for skuespillerne i Frykten når naturen begynner å ta hevn.

hodet når han skriver om den manglende forståelsen og interessen for landets viktigste næring som du spesielt møter på Østlandet. Jeg opplever det på samme måten, og nettopp derfor er det avgjørende at vi i en så viktig fase gjør en jobb – både på regionalt og nasjonalt nivå. Dette er et symptom på at vi trenger framtidsvyer, og som gjør at vi slipper disse motsetningene mellom olje- og gass og det fornybare, sier Haug, som tror det er en god idé av ONS å satse på en kongress i mellomårene og øke fornybarfokus.

- Her er det synergier, og det er smart å tenke helt nytt. For 40 år siden tok vi noen valg som gjorde oss til olje- og gassnasjon. Nå står vi foran litt av den samme utfordringen. La oss bygge på det vi har, og forsøke å ta en posisjon. Forutsetningene er til stede og vi har naturressursene. Kanskje har vi ikke teknologien, men vi har teknologene, sier Haug.



-Vi må forstå hvor viktig det er å ta vare på og videreutvikle en av verdens mest kompakte og kompetente petroleumsklynger, sier ordfører Leif Johan Sevland.

KAN OLJENÆRINGEN FORNYBART?

Konserndirektør i Lyse, Eimund Nygaard, er usikker på om olje- og gassbyen Stavanger har noen fortrinn når det gjelder utvikling av det fornybare, utover å utvikle vår offshorekompetanse inn mot offshore fornybar og geotermisk energi.

- Vår kompetanse er først og fremst innenfor olje- og gass, hvis vi ser vekk i fra områder som offshore vind og geotermisk boring. Om teknologien innenfor olje- og gassindustrien er velegnet til å utvikle fornybar energi er usikkert, men det finnes i hvert fall mye høy kompetanse i disse miljøene, sier Nygård, som minner om det han mener er et viktig faktum.

- Vi må ikke glemme at fornybar energi foreløpig ikke er lønnsomt. Det forklarer jo også Helge Lunds utspill hvor han stilte spørsmålet om Statoil skal satse på fornybar energi. I løpet av noen år er vi avhengige av at dette kaster av seg, og spørsmålet om dette er noe vi skal leve



Om teknologien innenfor olje- og gassindustrien er velegnet til å utvikle fornybar energi er usikkert, men det finnes i hvert fall mye høy kompetanse i disse miljøene, sier Lyse-sjef Eimund Nygaard.

av må stilles, sier han.

Dersom ONS satser på en kongress med fokus på det fornybare og energieffektivisering, tror Nygård det er avgjørende å treffe markedet.

- Vi kan ikke henvende oss til den vanlige menigheten, men må trigge industrien. Det finnes konkurrenter på markedet, og den viktigste er nok North European Renewable Energy, Convention (NEREC) – med base i Oslo, sier Nygaard

Han vil bidra både på borte- og hjemmebane:

- Det fine med vannkraft er at den kan lagres. Flere kabler til utlandet gjør at vi kan tilfredsstille forbrukstopper. Et energinett må alltid være i balanse, og tilgangen til vind- og solenergi vil svinge i forhold til tilgangen. På hjemmebane har vi et av verdens best utbygde fibernett, hvilket betyr at vi kan styre energiforbruket og få til kollektive løsninger som gir energieffektivisering, sier han.



Yngve Sundvor har skrevet og regissert teateroppsetningen "Frykten". Han tror at satsingen på et kontroversielt teaterstykk kan sammenlignes med oljebransjens vilje til å satse på fornybar energi.

SAMLING I BÅNN FOR OLJEBYEN

BLODIG PÅ SCENEN, GLISSENT I SALEN

Tilbake til teatersalen! Statsministeren er beredt til å ofre dagens velferd for framtidens overlevelse. Men kan framtidens energi utvikles uten pengene fra den fossile bransjen? Problemet for statsrådene som har stukket seg vekk på den øde øyen er at naturen er i ferd med å ta hevn. Fugleangrepene blir hissigere, og når omgivelsene utenfor ikke lenger er kontrollerbare, klarer heller ikke politikerne å tenke klart.

I salen er det særdeles glissent. "Frykten" har foreløpig ikke appellert til oljebyens publikum. Du tuller tydeligvis ikke med levebrødet til folk.

Yngve Sundvor har skrevet og registrert stykket. Han tror at satsingen på et kontroversielt teaterstykke kan sammenlignes med oljebransjens vilje til å satse på fornybar energi.

- Hvis ikke publikum besøker oppsetninger som dette, må teateret satse på forutsigbare publikumssuksesser. Styret krever at bunnlinjen er i orden. Det samme er jo problemstillingen for Statoil når det gjelder satsing på fornybar energi. Helge Lund skal levere resultater og det er ikke hans oppgave å tenke langsiktig, sier Sundvor, som tror det er viktig at teateret bidrar til miljødiskusjonen i oljebyen.

- Teateret kan ikke bare resirkulere Ibsen, men må forholde seg til de aktuelle sakene i den tiden vi lever i. Miljøspørsmålet er viktig, og vi står foran noen avgjørende valg. Vil vi fortsette som før fordi vi vil opprettholde dagens levestandard, så må vi fortsette produksjonen som i dag. Men vi må ta innover oss at oljen og gassen vil ta slutt, og at andre energiformer må utvinnes og selges. Kan vi være først på dette området, vil det være en garanti for framtidig velstand. Vi har kompetansen, teknologien og pengene, sier Sundvor, som understreker at "Frykten" handler om langt mer enn miljøspørsmålet.

- Stykket handler om handlingslamelse og manglende visjoner. Er det egentlig mulig å være visjonær politiker i Norge? Vi har en regjering som sier alle de riktige tingene, men som i realiteten ikke har noen plan. Realpolitikken er nådeløs, og vi viser den maktesløsheten som utspiller seg som et resultat av mangel på gjennomslagskraft og handling. En reform i Norge har ingen sjanse, den blir motarbeidet av et system som ønsker å bevare det bestående, sier Sundvor.

De ti oljebud

De 10 oljebud er punkter i en prinsipperklæring for norsk oljepolitikk som daværende industrikomité la fram som Stortingsmelding av 14. juni 1971. Stortingsmeldingen har i ettertid blitt kalt de 10 oljebud eller de 10 oljepolitiske bud, den har blitt regnet som fundamental for den videre utvikling av lovverk og praktisk politikk innen petroleumssektoren.

1. At nasjonal styring og kontroll må sikres for all virksomhet på den norske kontinentalsokkel.
2. At petroleumsfunnene utnyttes slik at Norge blir mest mulig uavhengig av andre når det gjelder tilførsel av råolje.
3. At det med basis i petroleum utvikles ny næringsvirksomhet.
4. At utviklingen av en oljeindustri må skje under nødvendig hensyn til eksisterende næringsvirksomhet og natur- og miljøvern.
5. At brenning av unyttbar gass på den norske kontinentalsokkel ikke må aksepteres unntatt for kortere prøveperioder.
6. At petroleum fra den norske kontinentalsokkel som hovedregel ilandføres i Norge med unntak av det enkelte tilfelle hvor samfunnspolitiske hensyn gir grunnlag for en annen løsning.
7. At staten engasjerer seg på alle hensiktsmessige plan, medvirker til en samordning av norske interesser innenfor norsk petroleumsindustri og til oppbygging av et norsk, integrert oljemiljø med såvel nasjonalt som internasjonalt siktepunkt.
8. At det opprettes et statlig oljeselskap som kan ivareta statens forretningsmessige interesser og ha et formålstjenlig samarbeid med innenlandske og utenlandske oljeinteresser.
9. At det nord for 62. breddegrad velges et aktivitetsmønster som tilfredsstiller de særlige samfunnspolitiske forhold som knytter seg til landsdelen.
10. At norske petroleumsfunn i større omfang vil kunne stille norsk utenrikspolitikk overfor nye oppgaver.

Erklæringen gir et bilde av hva myndighetene ønsket å oppnå med sin framtidige politikk og litt om hva de mente var nødvendig av statlig styringsgrep for å få det til.



ARRANGEMENT MED LYKKELIG UTFALL

En firkløver bringer lykke i livet. Med nær 30 års erfaring sørger vi for
at lykken er på din side også på arrangementet ditt
- enten det er enkle løsninger eller full delegatadministrasjon som skal til.

Se lykkebringer.no for månedens tilbud!



stavanger forum
stavangerforum.no

Ingen arrangementer er like, men alle er like viktige

Næringsforeningens hørings

Næringsforeningen har overlevert denne høringsuttalelsen når det gjelder forvaltningsplanen for nordområdene – inkludert Lofoten og Vesterålen. Uttalelsen er forankret i foreningens styre og Ressursgruppen for energi.

INNLEDNING

Næringsforeningen i Stavanger-regionen (heretter Næringsforeningen) takker for invitasjonen til å delta i høringsprosessen rundt regjeringens arbeid med forvaltningsplanen for nordområdene og havområdene utenfor Lofoten og Vesterålen. I forbindelse med oppdateringen av planen vil regjeringen i 2011 vurdere om det skal settes i verk en konsekvensutredning for petroleumsvirksomhet i disse områdene.

Dette er en svært viktig sak, med betydelige nasjonale og regionale implikasjoner. Vi er landets største næringsforening med 1500 medlemsbedrifter, og vi dekker Rogaland sør for Boknafjorden. En betydelig andel av medlemsmassen vår er relatert til olje- og gassektoren. Vi har derfor et sterkt engasjement i denne saken.

Næringsforeningen vil i denne høringsuttalelsen argumentere for at det bør startes en konsekvensutredning av petroleumsaktivitet i områdene Nordland VI og VII, samt Troms II. De potensielle økonomiske gevinstene er store, og vi mener at innstillingen fra Faglig forum gir trygghet for at leteaktivitet og eventuell produksjon kan foregå innenfor miljømessig forsvarlige rammer.

ARBEIDSPLASSE OG ØKONOMI

Etter 40 års lete- og produksjonsaktivitet er fortsatt 24 prosent av de anslåtte olje- og gassressursene klassifisert som

uoppdagede. I en fase der stadig flere felt når et modent nivå, og oljeproduksjonen befinner seg i en nedadgående kurve, er det avgjørende at det åpnes nye leteområder samt satses ytterligere på ulike IOR-tiltak (økt utvinningsgrad) for felt i produksjon. Tilgang på nye letearealer vil bety svært mye med hensyn til å opprettholde investeringsviljen, kompetansen og verdiskapningen innen oljeindustrien i Norge.

Vi vil i denne sammenheng benytte anledningen til å understreke sammenhengen mellom økt utvinningsgrad og et høyt nivå på bevilgningene til petroleumsforskning. Dette er et område hvor økt offentlig innsats vil kunne innebære svært store inntekter til fellesskapet gjennom høyere olje- og gassproduksjon. De senere års reduksjoner i petroleumsmåterte forskningsprosjekter er derfor svært uheldige, og bør reverseres.

Når det gjelder spørsmålet om åpning i Nord, så koker dette for Næringsforeningen ned til om hvordan vi som nasjon kan utnytte naturressursene våre til å sikre den unike økonomiske handlefriheten vår på en miljømessig bærekraftig måte også i årene som kommer.

Inntektene fra olje- og gassproduksjonen har vært massive over flere ti-år, og betydningen for norsk økonomi er udiskutable. Dette har vi til fulle fått anskueliggjort gjennom den siste globale finanskrisen, der de sterke statsfinansene våre har gitt oss en enestående økonomisk handlefrihet til å drive motkonjunkturpolitikk. Når Faglig forum og Oljedirektoratet anslår at det finnes i størrelsesorden 1,3 milliarder fat o.e. utenfor Lofoten og Vesterålen, så er dette et betydelig ressursanslag som vil kunne gi grunnlag for arbeidsplasser, næringsutvikling og ytterligere styrking av vår økonomiske handlefrihet de neste ti-årene.

Petroleumsnæringen står for en fjerdedel av BNP, en tredjedel av statens inntekter og halvdelen av eksportinntektene. Bransjen sysselsetter nærmere 250 000 mennesker, direkte og indirekte. Dette er arbeidsplasser som er spredd landet og kysten rundt, og som utgjør viktige deler av det økonomiske fundamentet for mange lokalsamfunn.

Debatten om de økonomiske gevinstene knyttet til petroleumsaktivitet i nord er ofte fokusert mot næringspolitiske ringvirkninger på land i Nord-Norge. Dette er et viktig og riktig perspektiv.



For Næringsforeningen er det imidlertid naturlig å fremheve betydningen denne næringen har for et fylke som Rogaland. Ernst & Young har relativt nylig gjennomført en kartlegging av oljeservice-sektoren (The Norwegian Oilfield Service Analysis 2009).

Kartleggingen viser at oljeserviceindustrien i 2009 nasjonalt utgjør 80 000 ansatte, 600 selskaper og en omsetning på 280 milliarder kroner (selskaper som er inkludert har en omsetning større enn 20 millioner og hoveddelen av aktivitetene innen olje og gass, inkludert offshore).

Av dette er 38% av selskapene, 32% av omsetningen og 40% av de ansatte lokalisert i Rogaland. Disse tallene viser med all mulig tydelighet hvilken betydning petroleumsnæringen har for arbeidsplasser og velferd nasjonalt og i Rogaland. Tilsvarende illustrerer disse oversiktene omfanget av de negative økonomiske konsekvensene som vil inntreffe hvis denne næringen skulle oppleve et betydelig og brått fall i aktivitetsnivået.

Næringsforeningen vil i tillegg understreke at disse 600 selskapene, sammen med operatørselskapene og andre aktører, utgjør sterke næringsklynger mange steder i landet, ikke minst i Rogaland. Et markant fall i petroleumsaktiviteten vil raskt føre til svekkelse av energiklyngene

uttalelse for nordområdene



Oseberg D.
Photo Terje S Knudsen - Statoil

og tap av møysommelig oppbygd kompetanse. Dette er forhold som ofte blir undervurdert i den offentlige debatten, og som underbygger behovet for at oljeselskapene får tilgang på nye letearealer.

MILJØ, SIKKERHET OG BEREDSKAP

Områdene utenfor Lofoten og Vesterålen er særlig verdifulle og sårbare. En eventuell fremtidig petroleumsaktivitet her må derfor underlegges et særlig strengt miljøregime. Næringsforeningen mener derfor at det er positivt at det utarbeides en egen forvaltningsplan for området. Et slikt arbeid vil fremskaffe mye ny kunnskap, og bidra til økt fokus på miljøberedskapen i området også uavhengig av om det åpnes for petroleumsaktivitet utenfor Lofoten og Vesterålen. Vi merker oss med interesse at innstillingen fra Faglig forum bekrefter det forhold at skipstrafikken utgjør en langt større miljørisiko enn petroleumsaktiviteten i disse områdene.

Næringsforeningen har også merket seg de øvrige hovedkonklusjonene i den omfattende utredningen fra Faglig forum:

- De potensielle miljø- og samfunnsmessige konsekvensene av en ulykke i planområdet kan være betydelige, enten en slik ulykke skyldes petroleumsvirksomhet, skipstrafikk eller en atomulykke.
- Risikoen for uhellsutslipp vurderes

res som lav, og ventes ikke å endre seg vesentlig fram mot 2025.

- For sjøfugl (lunde og toppskarv), sjøpattedyr (havert) og strandområdene viser studiene at det er en langvarig utblåsning/stort skipshavari ved Nordland V og Nordland VI som vil ha de største miljøkonsekvensene. Sannsynligheten for slike hendelser er imidlertid svært lav.

- Når det gjelder torsk og sild er frekvens for miljøskade beregnet til i størrelsesorden 10-5 og 10-6. Dette innebærer at et modellert tap inntil 5-10 % av en årsklasse har en sannsynlighet på én gang hvert 100 000 år. Tap av større andeler av en årsklasse har enda lavere sannsynlighet.

Med disse tunge, faglige vurderingene i bunn mener Næringsforeningen at vår hjemlig olje- og gassindustri vil ha svært gode forutsetninger for å drive både leteboring og produksjon innenfor miljømessig forsvarlige rammer. Det teknologiske nivået på industrien som har utviklet norsk sokkel i 40 år er i verdenstoppen. Samtidig har vi i Norge et regime for ressursforvaltning og sikkerhet som også befinner seg i verdenstoppen. Dette har vært avgjørende for at vi har kunnet drive omfattende leteaktivitet og produksjon på norsk sokkel i 40 år.

De faglige og saklige argumentene

”Næringsforeningen i Stavanger-regionen mener at det bør utarbeides en konsekvensutredning for framtidig petroleumsaktivitet i nordområdene, inkludert Lofoten og Vesterålen.

for å åpne for petroleumsaktivitet utenfor Lofoten og Vesterålen er dermed sterke. Næringsforeningen vil imidlertid understreke at en slik aktivitet må omfattes av strenge miljø- og sikkerhetskrav.

HENSYNET TIL LOKALDEMOKRATIET

Næringsforeningen vil videre påpeke at spørsmålet om konsekvensutredning også handler om lokaldemokrati. Dette er den eneste måten å få tilgang på kunnskap om hvilke ringvirkninger økt petroleumsvirksomhet vil ha for lokalmiljøet. Videre vil en konsekvensutredning gi alle parter et gjennomarbeidet grunnlag for å ta stilling til spørsmålet om videre utvikling i sårbare områder. De østlige delene av Barentshavet fremstår i denne forbindelsen som særlig interessante i kjølvannet av at striden mellom Norge og Russland om delelinjen nå er løst.

KONKLUSJON

Næringsforeningen i Stavanger-regionen mener at det bør utarbeides en konsekvensutredning for framtidig petroleumsaktivitet i nordområdene, inkludert Lofoten og Vesterålen. Dette er en sak av svært stor betydning for arbeidsplasser, verdiskaping og velferd i Rogaland. De potensielle verdiene knyttet til utvinning av disse ressursene er betydelige også i et nasjonalt perspektiv. Det teknologiske nivået på norsk sokkel er i verdenstoppen, og i kontinuerlig utvikling. Vi er derfor overbevist om at framtidig leteboring og produksjon i disse områdene kan gjennomføres på en miljømessig forsvarlig måte.

Jostein Soland
Administrerende direktør
Næringsforeningen i Stavanger-regionen

- Jeg er overrasket over Aslaks oppgjør med venstresidens antiolje-retorikk

Aslak Sira Myhre er overrasket over det voldsomme sinnet mange har vist etter utgivelsen av boken "Herskap og tjenere", hvor han blant annet tar et oppgjør med venstresiden og østlendingenes forakt for landets viktigste industri. - Reaksjonene underbygger imidlertid påstandene i boken, sier han.

Mens miljøet i Oslo har vært i harnisk, har oljebyen trukket Aslak Sira Myhre til sitt bryst. Ikke så rart kanskje, for i sin nye bok retter han knallhardt skyts mot gamle meningsfeller på venstresiden og miljøbevegelsen som han beskylder for å holde på med en foraktfull antioljeretorikk, uten å reflektere over hvor pengene til all velferden i Norge faktisk kommer fra. Og like viktig for de som representerer oljebyen: Sira Myhre har satt ord på det som mange ser på som hovedutfordringen for Stavanger-regionen, nemlig distansen mellom makten i Oslo og oljebyen.

IKKE REDD FOR Å BLI ROST AV OLJÅ

- Jeg ser at det jeg sier og skriver kan brukes, men jeg kan ikke være redd for å bli rost av ONS-sjef Kjell Ursin-Smith eller en haug med industriledere fra hjembyen. For meg handler jo dette om å være stolt over alt det arbeidet som er nedlagt av industrien i Stavanger. Det må ikke bli sånn at det er forbeholdt høyresida. Reaksjonene fra hjembyen tyder på at jeg i boken peker på en opplevelse som mange fra Stavanger lenge har følt. Fra min side er dette gjennomtenkt etter lange perioder med sterk tvil. Jeg endte opp med å være ærlig, og kanskje er det på tide at også noen er opptatt av inntektene, sier han.

Boken, utspillene og de mange debatene de siste ukene har hatt en kostnad.

- Jeg er selv sleivkjeftet, og det er ikke synd på meg fordi om jeg nå får verbal juling. Jeg er likevel overrasket over den totale oppmerksomheten, og hvor sinte folk har vært. I Oslo lurer jo både folk fra høyre og venstre på om jeg har blitt gal, men fra Stavanger er støtten enorm.

- Er du nå politisk død?

- Det kjennes slik ut akkurat nå, i alle fall dersom jeg ikke stiller opp som kandidat fra Rogaland da.

ØST MOT VEST

- Handler dette om øst mot vest?

- Det kan du godt si. I hvert fall østlendingenes forhold til produksjon og verdier. Jeg tror noe av dette skyldes at siddisene og sunnmøringene er litt mer opptatt av inntektene på statsbudsjettet enn andre. Ellers mener jeg at den ikke særlig nevenyttige delen av middelklassen på Østlandet har overtatt offentligheten. Det kan jo delvis forklares med at

”Jeg ser at det jeg sier og skriver kan brukes, men jeg kan ikke være redd for å bli rost av ONS-sjef Kjell Ursin-Smith.

en halv million hovedstadsborgere aldri ser industri på nært hold, og ikke har noe forhold til den. Det er en problemstilling som ikke kan løses fra Stavanger. Boken er jo skrevet for å fortelle folk i Oslo hvorfor jeg, som "oljeunge", mener det jeg mener.

Sira Myhre har sett seg lei av de kunstige frontene i miljødebatten.

- Noe av det jeg reagerer mest på er framstillingen om at dette er en kamp mellom det gode og det onde. Spørsmålet er langt mer komplisert enn som så. Eksempel: Hvis oljen bidrar til å redusere kull får vi jo en positiv effekt når det gjelder CO2-utslipp. Men ingen har klart å bevise at det er det som skjer. På den andre siden har heller ingen bevist for meg at det blir mindre CO2-utslipp av at vi ikke utvinner olje fra for eksempel Barentshavet. Olje er en ressurs som blir nødvendig på en rekke områder – for eksempel for å oppnå miljømål, men

da må den ikke brennes av for fort – og på feil ting. Forhåpentligvis vil jo bilene snart gå på en annen type drivstoff.

IKKE PROGRAMMERT

- Hvor har du selv plassert deg i miljøspørsmålet – for eksempel når det gjelder Lofoten og Vesterålen?

- Ekstremt vanskelig spørsmål, men jeg har i hvert fall ikke programmert meg selv til å være imot leting i disse områdene. Det kanskje beste argumentet for å la være er at oljereserven kan komme til å bli god å ha i framtida. Ikke bare for Norge, men for en verden som fortsatt vil trenge for eksempel hardplast.

Aslak Sira Myhre vil ikke utpeke seg selv som noen superrådgiver når Stavanger-regionen kjemper for å skaffe landets viktigste næring legitimitet, men har noen råd.

- Først av alt: Ikke undervurder den politiske makten i Oslo. Det trengs en Rettedal, både til å samle kreftene fra regionen og til å slåss med nebb og klør i Oslo. Det er ingenting som kommer til vår region gjennom selvrettferdighet, selvmedlidenhet eller med utgangspunkt i at det er de andre som er dumme. Ellers må det fokuseres på nye spennende prosjekter – som for eksempel offshore vind. Dette bør Rogaland løfte fram som et nasjonalt anliggende. Da jeg så HYVIND ble slept ut fjorden i samme leia som de gamle condeepene, ble jeg glad. Oljen må brukes som springbrett til å skape energiregionen. Bakteppet er jo at mye av aktiviteten vil flyttes nordover, og dermed vil det bli vanskelig for Stavanger å holde på posisjonen som olje- og gassby, sier han, og avslutter:

- Rogaland er industri og produksjon. Fokuser litt mer på det, og litt mindre på å være kulturby.

alt sinnet



Aslak Sira Myhre har satt ord på det som mange ser på som hovedutfordringen for Stavanger-regionen, nemlig distansen mellom makten i Oslo og oljebyen. Foto: Finn Ståle Felberg

Oljeunge

Av Aslak Sira Myhre

Der jeg vokste opp, sjekka vi oljeprisene og dollarkursen i avisa hver dag. Ikke fordi vi drømte om å bli børsmeglere og millionærer, men for å forsikre oss om at framtida var trygg. Høy oljepris og høy dollarkurs betydde videre utbygging av oljeindustrien i Nordsjøen. Nye plattformer ville bli slept ut i havet og satt på nye felt. Når plattformene skulle bygges, var sjansen stor for at min far og to tusen andre fedre på Rosenberg Verft i Stavanger hadde arbeid de neste to–tre årene. Slik hadde vi det alle sammen, om far ikke jobba i olja sjøl, så visste vi at han og alle andre som jobba, kanskje utenom de som var lærere og denslags, var avhengige av oljeindustrien. Vi levde i en symbiose med norsk økonomi som jeg seinere har oppdaga er fremmed for mine venner i hovedstaden. For oss var ikke dette noe vi stilte spørsmål ved. Olja var like mye en del av hverdagen som Liverpools resultater i engelsk førstedivisjon eller pizza på lørdagskvelden.

Som åtteåring var jeg sammen med far, mor og søstera mi på fest for å feire at Statfjord B var ferdig, den første store oljeplattformen som blei bygd helt og fullt i Stavanger. Den var den største som noensinne var blitt lagd, og den skulle snart opereres av det norske statsoljeselskapet Statoil aleine. Jeg var stolt av faren min fordi han hadde vært med på å bygge dette underet. Han viste meg de trange sjaktene der han hadde ligget med brenneapparatet sitt og varma opp sveisen som bandt platene sammen. Han fortalte meg hvorfor brenningen var nødvendig for å herde sveisen, for å sikre at den blei sterk nok til å tåle bølgene, vinden og stormene i Nordsjøen. Der skulle dekket stå på de lange betongbeina som Norwegian Contractors støypte ei halv mil unna. Vi var ikke aleine på dekk denne kalde marsdagen. Rosenberg Verft hadde invitert byen til fest. Det var før overskuddet fra olja hadde gjort Stavanger til en «kulturby», før store oljeselskap begynte å finansiere alt fra symfoniorkester til gladmatfestivaler og volleyball. Da Oljebyen skulle feire i 1981, var det olja i seg sjøl, og ikke pengene, som var festen. Folk gikk i kø rundt på dekket, og noen dager seinere sto Stavanger-folket vagla opp på berget og vinka til plattformen som blei slept ut fjorden, en skikk som fortsatte gjennom mesteparten av åttitallet.

Minst en gang i året så vi dokumentarfilmer om olja på skolen. De handla om hvordan man ved hjelp av menneskelig slit og ny teknologi fikk pressa den opp fra bunnen av Nordsjøen. I O-fag lærte vi om hvordan restene av de store skogene og dinosaurene som en gang fantes på nettopp denne bunnen, blei omdanna til vår rikdom og hvor dyrebar prosessen var. Vi tegna plattformer i formingen og sang Tre Busserulls «Fjorten dar på plattform» i friminuttet.

På nipshyllene i de stavangerske hjem sto det olje fra Nordsjøen. Små, forseгла glassflasker merka med navnet på oljeselskapet og feltet olja kom fra. Når de sto ved siden av hverandre, kunne vi se fargen variere fra helsvart på Ekofisk og Gullfaks, til mer grønnlig og blålig på Statfjord-feltene. Ekofisk-flaska var den første og mest eksklusive, mens Troll, Sleipner og de andre nittittallsfeltene kom så seint at olja hadde



mista

nyhetens interesse. Nå blei ikke lenger flaskene stilt ut som pynt, de blei gitt til ungene i stedet.

Vi samla på alt som hadde med olja å gjøre, foruten olje-flaskene var det klistremerker med firmalogo på, modeller av båter og plattformer og nordsjøjakker i barnestørrelser som vi brukte om vinteren. De blåsvarte jakkene med oransje fôr var tro kopier av de oljearbeiderne brukte. Det aller gjeveste var å ha borekroner i hagen. Disse kronene sto opprinnelig ytterst på boret som trengte seg gjennom jordskorpa ned til lagrene med tjuktflytende rikdom, de blei fort slitt, og når de blei bytta ut, hendte det at en plattformsjef eller ingeniør fikk overta dem. Da blei de tidligere redskapene lakkert med gullmaling og satt opp ned på hver sin side av garasjeinnekjørselen.

Borekronene kunne veie flere hundre kilo, de var rørformede og fallosaktige, med tre store hjul som møttes i et gap øverst. De takkete hjulene var lagd av det hardeste stålet som fantes, og hadde blitt drevet rundt i så høy fart at de kunne bore seg gjennom havbunnen, enten det var sand, leire eller stein som lå over oljereservoarene. På slutten av sytti- og begynnelsen av åttitallet var borekroner i hagen kanskje det fremste symbolet på rikdom i Stavanger.

Vi beundra denne rikdommen. Bak borekronene lå eventyr og hardt arbeid. Den eneste parallellen jeg veit om, finner man litt lenger sør, på jordene til de nær beslektet jærboendene, som i samme periode gjerne kunne spraylakkere sine gamle kvernelandspløyer og sette dem ut langs europaveien.

Gjennom hele oppveksten kan jeg ikke huske at jeg noen gang tenkte på den flytende, svarte nordsjøolja som noe annet

enn en velsignelse. Vissheten om at «olja» var vår trygghet og framtid, var total. Så skjedde det noe.

Jeg veit ikke om det var da jeg tok av meg nordsjøjakka for godt en gang i åttende klasse og erstatta den med palestinskjerf og svart farfarsfrakk, eller om det hadde noe med at Frederic Hauge lenka seg fast til utskipningsanlegget på Titania-fabrikken i Jøssingfjorden å gjøre. Men på et eller annet tidspunkt må i alle fall olja ha blitt suspekt. På videregående skole var læreverkets oljeeufori blitt erstatta med kritisk søkelys på ozonlag og drivhuseffekt, og Erik Solheim hadde løfta sosialistene i SV til nye høyder gjennom høyløyt miljøretorikk. Olja som vi hadde beundra så høyt, var blitt en byrde. Vissheten om at væska vi tok opp fra Nordsjøens bunn blei til bilkjøring og CO2-utslipp, var et gnagsår i den politiske offentligheten, og jeg blei oljemotstander. Femten år etter at jeg sykla til oljemessa i Siddishallen i Stavanger for å samle klistremerker med oljeselskapslogoer på, satt jeg i partilederdebutt på Natur og Ungdoms teltleir på Kollsnes i havgapet utafor Bergen. Året var 1997, elleve hundre aksjonister og tilskuere var samla i en massiv markering mot bygging av gasskraftverk. Arbeiderpartiet som styrte landet, Statoil som styrte olja og de norske industrimiljøene i leverandørindustrien ville sette i gang en ny fase i den norske oljeepoken. Gassen som etter hvert hadde begynt å dominere i de nye feltene som blei åpna, skulle føres i land i Norge og omdannes til energi. Jeg var nettopp blitt valgt til partileder i et av Norges minste politiske partier, Rød Valgallianse, og deltok for første gang i en paneldebatt med ministre og partiledere fra de andre partiene. Her var landets daværende olje- og energiminister, Rannveig Frøyland, varm tilhenger av gasskraft, i kamp mot skeptikere og motstandere fra sentrum og ut til SV. Jeg var mot utbygginga. Forbrenning av gass og olje medførte så store utslipp av klimagasser til atmosfæren at jeg var villig til å lenke meg fast til anleggsmaskinene for å stoppe disse planene.

I motsetning til de andre i panelet hadde jeg bodd i telt i Fellesaksjonens leir i flere dager allerede, jeg var aktivt medlem av Natur og Ungdom, og hadde vært med på å male flere av bannerne som sto foran scenen.

Kanskje var det dette, eller kanskje var det et lite, radikalt partis behov for å skille seg fra de andre. I alle fall var det ikke nok for meg å være mot gasskraft. Det holdt ikke å le sammen med de elleve hundre andre da Fremskrittspartiets Carl I. Hagen hevda at FN's klimapanel drev med skremselspropaganda. Jeg måtte trø til litt ekstra, jeg reiste meg og toppa alt de andre hadde sagt. Jeg var ikke bare mot gasskraft og mot oljeboring i nord, jeg var mot olje. «Tett igjen borehullene med sement,» ropte jeg ut over de forblåste øyene i Øygarden, aksjonistene klappa og jubla. «Oljemarerittet må ta slutt,» ropte jeg.

Veien fra dekket på Statfjord B til de bare knausene i havgapet utafor Bergen var lang. Minnene fra festen på byens aller første skikkelige plattform var nesten helt borte. Etter å ha levd livet stadig lenger borte fra den daglige olje, etter at oljegenene hadde begynt å overoppfylle statsbudsjettet og ikke minst etter nesten tjue år med miljøkamp, hadde følelsene mine for olja snudd. Det som en gang var en framtidsdrøm var blitt en dystopi. Men da jeg sa det, da det begeistra bruset fra aktivistene steig mot meg, kjente jeg også at jeg hadde gått for langt. Jeg så TV-kameraene som filma til kveldens Dagsrevy-sending. Jeg kan fortsatt huske at jeg stivna midt i gleden over applau-

sen. «Hvis dette blir sendt på nyhetene i kveld,» tenkte jeg, «da kan jeg ikke reise hjem til far.»

Handler dette om noe annet enn min personlige biografi? Som alle barn var jeg prisgitt mine foreldres, i dette tilfelle i særlig grad min fars, fortellinger om verden. Jeg kom fra en by som av helt åpenbare materielle årsaker var mer knytta til olja enn noe annet sted i Norge. Som radikal ung mann og partileder var jeg lenger fra olja enn jeg noen gang har vært. Studenter på Det historisk-filosofiske fakultet ved Universitetet i Bergen trengte aldri å forholde seg til verken norsk oljepolitikk, økonomi eller arbeidere. Paradoksalt nok var det vi som utgjorde brorparten av den radikale bevegelsen på universitetet den gangen. Kanskje opplevde mine jevnaldrende i Stavanger verken oljeavhengigheten eller oljegleden på samme måte som meg, og kanskje var ikke oljeforakten like gjengs blant de elleve hundre andre forhutla gasskraftverkmotstanderne. Likevel tror jeg ikke dette først og fremst er en privat erfaring. Jeg tror de fleste andre som har levd tett på olja, deler min følelse av ensomhet. Det faktiske livet med den faktiske olja, som til og med var integrert i skolehverdagen vår i Stavanger, finnes nesten ikke i det norske ordskiftet. Drillere, petrokjemikere, oljegeologer, vaskedamer eller platearbeidere finnes ikke, akkurat som selve petroleumen heller ikke finnes. Denne mangelen på kunnskap om den faktiske olja har gitt rom for en annen olje. En abstrakt olje, en reint teoretisk størrelse som ikke har noe å gjøre med det karbonbaserte råstoffet hele byen min var innretta på å få opp av havbunnen. Denne olja finnes bare i debatten og har kun to egenskaper; den ødelegger miljøet og skaper en frastøtende rikdom.

Når det snakkes om olje, er det stadig oftere denne abstrakte olja man refererer til. Den olja som samler støv på små glassflasker i Stavanger, er borte. På Shells anlegg i Risavika like utafor Stavanger kunne denne olja raffineres til alt fra diesel og bensin til smøreolje og den fineste parafin. Vi tegna raffineringsprosessen på skolen, husker jeg, så seint som på videregående måtte vi kunne peke ut hvor i den lukka, oppvarma tanken de forskjellige produktene kom ut, tung smøreolje og asfaltråvarer

i bunnen, diesel, parafin og bensin helt øverst. Når oljetanken blei varma opp nedenfra, kunne man tappe ut produktene alt etter hvilken tyngde de fikk under forskjellige temperaturer.

Oppveksten i oljeøkonomien gjorde at olja aldri var abstrakt for oss. Sjøl om vi aldri så den, aldri tok på den med egne hender, kjente vi den. Den var en materiell forutsetning for livet slik vi kjente det. En vare, et produkt, en prosess og en økonomi. Olja var mer virkelig for oss enn Oslo, mer fysisk enn Holmenkollen, Sinsenkryssset og mange andre referanser som mine jevnaldrende på Østlandet oppfatter som felles. Til gjengjeld er olja fremmed og abstrakt for mine østnorske venner.

Den abstrakte olja som dominerer norsk oljebatt, er som heroin. En ulovlig vare som gjør noen få ufortjent rike og ødelegger livene til de mange avhengige. Det er ikke jeg som har funnet på å snakke om olja som narkotika, det er stadig vanligere å omtale den norske staten som oljeavhengig, eller til og med som en oljebunkie. Norsk økonomi beskrives som sprøytta inn med oljepenger. «Petroholikere», sier norske politikere om hverandre.

Elleve år etter debatten på Kollsnes var jeg hjemme i permisjon med min yngste datter. Jeg lot fjernsynsapparatet stå

SAMLING I BÅNN FOR OLJEBYEN

på hele formiddagen mens jeg pludra med den lille og prøvde å låne meg tid til å lage middag eller lese avisa. Frokost-TV er ikke det mest grenseoverskridende norske fjernsynskanaler serverer sine seere. Helt fra Toppen Bechs tid har det vært en oppsummering av konsensus i den voksne, norske befolkningen, innretta mot småbarnsforeldre, hjemmевærende og pensjonister. Da VGs kommentator Anders Giæver oppsummerte uka som hadde gått en tilfeldig uke i 2008, må man dermed kunne anta at han representerte en norsk «common sense». I et innslag om miljøpolitikk og økonomi sa han hånlige «... ja, da får i alle fall folk øynene opp for hva vi driver med her i Norge». Det blei sagt nedlatende og med forakt. «Hva vi driver med.» Det vi driver med er for ham like forkastelig som Colombias kokainhandel eller Afghanistans heroinproduksjon. Vi skor oss, vi fråtser i andres ulykke, vi tjener oss rike på å forurense verden.

Det var bare et lite øyeblikk, jeg var opptatt av å mate dattera mi og fulgte egentlig ikke med. Likevel festa det seg. Hvorfor det? Hvorfor la seg irritere av noe så lite, ja, hvorfor i det hele tatt bry seg med noe så sjølsagt som en negativ kommentar om norsk oljeproduksjon? Kanskje nettopp fordi det er blitt så sjølsagt. De synspunktene miljøbevegelsen dro inn i norsk debatt mot slutten av åttitallet, har blitt godtkjøpssannheter i dagens offentlighet. Og dermed har alle de som har sitt daglige virke i og rundt norsk oljeindustri havna på det tapende laget. For om nordsjøolje er heroin, hva blir da de som bygde plattformene? Hva blir oljearbeiderne som jobber fjortendagersskift i storm, studentene som velger geologi- eller ingeniørstudier for å gjøre oss i stand til å flytte moderne oljeproduksjon under havet? Hva blir sjøfolka på supplybåtene som bringer mat og medisiner ut til plattformene, hva blir damene som vasker på sokkelen og hva blir ungene til alle disse? Om stoffet du bruker arbeidslivet ditt på å framskaffe er heroin, blir ikke du da en narkolanger? Blir ikke alt arbeidet man har lagt ned til skade, og ikke til gagn for landet? Er det mulig å være stolt over faren sin om faren dealer dop? Jeg tror det var derfor jeg blei så fornærma, fordi Giæver med sin skjodesløse kommentar, gjorde det samme som et flertall av de som skriver om olja gjør. Han erstatter den faktiske olja med den abstrakte, og dermed gjør han faren min og alle de andre som jobber i oljeindustrien til skurker og profitører.

I dag, tretten år etter at jeg fordømte olja og alt dens vesen, har jeg nærmet meg den gutten som holdt faren sin i hånda og kikket stolt opp på det underverket ingeniørene og arbeiderne på Rosenberg Verft hadde skapt. Jeg er stolt over det de gjorde, stolt over at byen jeg kom fra kunne skape en så stor del av det norske oljeeventyret. Og denne stoltheten har gradvis vokst fram igjen etter hvert som samfunnet i stadig mindre grad takker de som gjorde og gjør jobben.

Den konkrete olja jeg vokste opp med er nemlig en helt annen olje. Alt slitet som blei lagt ned i den var ikke motivert av et destruktivt ønske om å slippe ut mer CO₂. Folk som sto i dongeribukser og rutete skjorter i sjøsprøyten på dekket av pionerplattformen Ocean Viking, jobba for å tjene gode penger. Men de visste også at om de lyktes, sikra de verden det drivstoffet den trengte. Tidlig på syttitallet opplevde man bensinrasjonering i Vesten. Å sikre nye oljetilførsler var ikke utelukkende et anliggende for oljemilliardærer og eventyrere. Funnet av den konkrete olja var verd å feire. For den faktiske olja jeg vokste opp med, var drivstoff og råvare. Fra den kunne man produsere

plastikk, parafin og bensin. Olja dreiv bilene som brakte verdens varer til oss, aggregatene som ga sjukehus strøm og flyene som gjorde at deler av min generasjon kunne reise ut og «oppdage verden» mot slutten av tenårene. Da som nå var utslippene av klimagasser en bivirkning og ikke hensikten med olja. Det vi driver med er ikke å selge dop, men å forsyne verden med

det som for tida er det aller mest nødvendige råstoffet. Hadde man tatt kravet om å stoppe oljeutvinning alvorlig og faktisk stoppet den, ville konsekvensen ha vært katastrofer verden over. Knappt noe ville kunne drepe flere mennesker enn total mangel på olje. Det er disse egenskapene man mister av syne når olja blir abstrakt. Da blir det også helt uforståelig at et samfunn har vært villig til å gjøre så mye for olja som det Norge har.

Vissheten om hva oljeutvinningen har kostet var en del av hverdagen i min barndom. Jeg husker hvordan hele familien satt samla rundt radioen på hytta i Ryfylke påsken 1980. Det var kaldt og jævlig, som det ofte er i slutten av mars på Vestlandet. Det blåste sånn at sjøl far holdt seg inne, og vi spilte kort etter middag. Jeg husker fortsatt fjeset til foreldrene mine da nyhetsmeldingen brøt inn. «Boligplattformen Alexander Kielland har veltet i orkan i Nordsjøen. Redningsaksjonen er i gang.» De stivnet, kortspillet var slutt og vi dro hjem til Stavanger morgenen etter. Den natta døde 123 mennesker i Nordsjøen.

Denne døden kan synes tilfeldig og fjern i dag. I min oppvekst var den allestedsnærværende. Jeg begynte på skolen samme høst, og hver dag når jeg gikk fra skolen, så jeg rett på beina til denne plattformen, de resterende fire pongtongene lå og fløyt i vannskorpa i fjorden. Under disse oransje flyteføttene lå Alexander Kielland i tre

år før de greide å snu den. I tre år lå helikopterdekket, hotellet folk bodde på, kinorommene og spisesalene under vannskorpa i fjorden mellom Stavanger og nabobyen Sandnes. Ingen visste hvor mange døde kroppar som lå igjen inni plattformen og hvor mange som hadde forsvunnet i havet.

Restene av plattformen lå der lenge nok til at det groteske sakte glei over i mystikk. Ungene sykla ned til sjøen og så på forsøkene på å snu plattformen. Mens vi spekulerte i hva som ville finnes av skjeletter og andre skremmende ting innafor dørene i vraket, slo de overlevende og de etterlatte en intens kamp for å få snudd plattformen. Både oljeselskapene og myndighetene frykta at en gransking av plattformen skulle bli dyr og avdekke feil de sjøl hadde begått. Og selve prosessen med å snu plattformen var vanskelig nok. Det første forsøket satte de i gang ganske umiddelbart etter at plattformen blei slept til land. Det gikk uendelig langsomt, hver uke på veien hjem fra skolen kunne vi se at flyterne hadde bevegde seg noen centimeter. Gradvis blei pongtongene, som må ha vært minst ti–femten meter i diameter hver, vippe litt over på sida, og vi forsøkte å forestille oss hvordan konstruksjonen under vann flytta seg tilbake mot overflaten. Verdens største kranskip hadde festa de tjukke vaierne sine og trakk hele gravhaugen rundt. Til slutt lå flyterne på høykant i vannet, og vi kunne skimte de første delene av plattformdekket i vannskorpa. Men med det var det også over. Regjeringen stoppa snuoperasjonen. Vaierne var ikke tjukke nok, kranene for svake. I løpet av én natt var plattformen tilbake slik den blei slept inn, opp ned midt i syninga for titusener av stavangerboere.

Alle i byen kjente noen, var i slekt med noen eller visste om noen som omkom i kampen for å utvinne olje, påsken 1980. I

tre år minna vraket i fjorden oss på det. Minst 322 mennesker har dødd i Nordsjøen eller i fastlandsindustrien i løpet av disse førti årene, det finnes ikke i samtalen om olja i dag. Sjøl når jeg forteller gode venner om denne delen av oppveksten min, merker jeg at folk ikke tror på det.

Før faren min blei fagforeningsmann og flytta fra sveisehull på plattformdekk til det langt tryggere klubbkontoret, kan jeg huske den lille redselen min hver gang døra ikke var låst når jeg kom hjem fra skolen. Som lykkelig nøkkelbarn kom jeg som regel i hus et par timer før foreldrene mine. Men om døra ikke var låst, var noe galt. Og var det skikkelig galt, lå far i senga oppe. To eller tre ganger hadde han fått det som i statistikken kalles yrkesskader. Men mens slike skader i mitt yrke stort sett dreier seg om vond rygg eller senebetennelse, dreide det seg i verftsindustrien om å få tunge ting i hodet, brannskader eller å falle fra store høyder. Jeg var redd for at jobben til faren min skulle skade ham. Og ikke uten grunn. Brå skade og død er uvanlig i Norge, men det var lenge vanlig i vår oljeindustri.

Tre år etter ulykka blei endelig restene av Alexander Kielland-plattformen snudd, og slept til Nedstrandsfjorden nord for Stavanger, hvor den blei senka for godt. I stedet overtok et mer optimistisk bilde utsynet fra bydelene sørøst i Stavanger. Det var «condeepe», de lange betongbeina til de store olje-plattformene. Disse slanke betongkonstruksjonene, bygd for å stå fast på havbunnen og bære selve plattformen på toppen, er blitt det mest kjente symbolet på norsk oljeutvinning. De er Norges pyramider. De blei funnet opp, konstruert og bygd i Norge, og det er bare på norsk sokkel i Nordsjøen du kan se dem. I en tiårsperiode blei de støypt i dokken på Jättåvågen, området hvor fotballaget Viking i dag spiller sine hjemmekamper. Om man følger fjernsynssendingene før en slik kamp, kan man se kameraet zoome inn over Lifjellet med den gamle fjernsynsmasta på andre sida av fjorden, man kan skimte NATOs gamle hovedkvarter i Nord-Europa gjemt inni Jättånuten og man kan se Stavangers skeive tårn. Det er et bein av betong, kanskje førti–femti meter høyt, som reiser seg skrått fra bakken. Det ser ut som en modell for et plattformunderstell, men det finnes ingen plattform i Nordsjøen som står på ett skrått bein. Det skeive tårnet er et teknologisk eksperiment. En lek med betong, vinkler og tyngdekraft som «Norwegian Contractors» (NC), selskapet som lagde understellene til de fleste condeepe, gjorde for å vise styrken og muligheten i betongarbeidene sine. Inntil de bygde tårnet blei det sagt at det ikke var mulig å lage en konstruksjon som heller så mye at det ytterste topppunktet ligger utafor det innerste punktet i fundamentet. Enklere forklart, tårnet skulle ha velta, men gjør det ikke.

Condeep er en forkortelse for «concrete deep water structure». Da olja blei funnet, var norske ingeniører allerede ledende i verden når det gjaldt å lage betongkonstruksjoner i vann. Erfaringene fra de store demningene som blei bygd i forbindelse med etterkrigstidas kraftutbygging, blei nå overført til Nordsjøen. Fra betongtanken på Ekofisk åpna i 1973 til Troll-plattformen var ferdig i 1995, blei til sammen fjorten slike satt i drift i Nordsjøen. Den siste, Troll, er det høyeste og tyngste byggverket som noensinne er flyttet på av mennesker. Skaftet, altså betongbeina, strekker seg 303 meter under vann, og det er 472 meter opp til det høyeste punktet på boretårnet. Hele konstruksjonen veier 656 000 tonn. Da beina var ferdig støypt, blei de senka langt nok ned i havet til at arbeiderne fra Aker Stord

kunne montere det som kalles produksjons- og boligenheten, altså selve plattformen, på toppen. Så heva de hele konstruksjonen gjennom å tømme de store ballast-tankene, og begynte det sju dager lange slepet ut i Nordsjøen. Internasjonale fjernsynskanaler fulgte slepet direkte, og National Geographic lagde et dokumentarprogram om plattformen. Vel framme blei plattformbeina senka langt ned i havbunnen over selve Trollfeltet, og der skal Troll etter planen stå og produsere gass til en gang i andre halvdel av det 21. århundre. Hadde denne plattformen blitt bygd i USA, ville det vært lagd hollywoodfilmer om den, og de som jobba på den ville stolt båret T-skjorter der det sto «I built Troll». I Norge er den for lengst glemt av alle andre enn ingeniører og de som bygde den. For meg er condeepe kanskje det sterkeste kulturminnet fra oppveksten. Det var alltid et understell som blei støypt på Jättå. Mens det varierte om Rosenberg Verft fikk bygge selve plattformdekket, var det alltid Norwegian Contractors som bygde beina.

Byggingen av condeepe var kanskje det som i aller størst grad knytta byens befolkning til oljeindustrien. Disse gigantkonstruksjonene er nemlig bygd med håndkraft. Ingeniørene og ikke minst entreprenørene prøvde på alle mulige vis å fylle skaftene med betong via slanger og maskiner, men uansett hvordan de prøvde å lede betongen fra blandetankene og til de forskala cellene som skulle bli til plattformbein, fikk de det ikke til. Armeringsjernet som strakte seg opp av støypen, stakk hull på føringsslangene. Det var ikke aktuelt med mindre armering. Sleipner-ulykka i 1991, hvor et helt plattformunderstell sank på ti minutter, førte tvert om til at betongen blei forsterka med enda flere spisse stålstenger. Derfor bygde man plattformene ved hjelp av trillebår. For hver eneste av de fjorten konstruksjonene gikk opp til tusen menn og noen kvinner med trillebårlass etter trillebårlass med sement. De gikk fra tippen hvor ei luke åpna seg og trillebåra i løpet av et lite sekund blei fylt opp med sement, videre på en landgang over til selve konstruksjonen hvor de dumpa lasset ned i gapet. Så tilbake, nytt lass med sement og ut på landgangen igjen. Denne uendelige repetisjonen samla alle, fra lærere og studenter til profesjonelle rallare og ryfylkebønder med behov for ekstrainntekt. Både arbeidet og anlegget blei kalt for «gliden», den knytta folk på fastlandet til olja, kanskje mer enn noe annet. Det blei støypt og støypt, først i Stavanger, så i Vats, et av de mest regntunge stedene i Ryfylke. Her var fjorden tett inntil land så dyp at man gradvis kunne senke beina ned etter hvert som de blei høyere. Så blei de slept «hjem», og plattformdekket blei montert på toppen. Min barndoms Stavanger var en betongby.

Norge blei ikke en oljenasjon fordi vi hadde flaks. Det sies ofte at vi fikk noe vi ikke fortjente, at vi er enkle og lite sofistikerte folk som har havna oppå et oljeberg hvor vi ruger på pengene våre. Da den norske havrettseksperten, diplomaten og politikeren Jens Evensen sikra Norge en uforholdsmessig stor del av rettighetene til kontinentalsokkelen, kan man kanskje si at vi hadde flaks. At olja skulle ligge akkurat i vårt hav, kan i alle fall tilskrives en tilfældighet. Men derfra og ut handler det om innsats, offer og etter hvert kompetanse, ikke om flaks. Den norske olja er ikke lett å få tak i. Tvert om ligger den under bakken i et værhardt, djupt hav. Teknologien for å utvinne olja fantes ikke, heller ikke modellen for å sikre mest mulig nasjonal kontroll over de nye ressursene. Og metoden for å sikre at olje skapte velstand, fantes ikke. I tjuen år brukte Norge som stat

SAMLING I BÅNN FOR OLJEBYEN

store deler av våre nasjonale ressurser på å bygge opp denne industrien, å skape teknologien og å bygge modeller som skulle sikre at det norske fastlandet fikk glede av olja. I den samme perioden gikk fagbevegelsen i oljeindustrien i spissen for å sikre arbeidsvilkårene for

de som jobba på land og «offshore». Arbeiderne der ledet an i radikale, landsomfattende aksjoner for sosiale reformer og solidaritet. På norsk sokkel er det å være oljearbeider et høyt-lønnsyrke, på Vestlandet er det et statusyrke. Rett over grensa på engelsk sokkel er det regna som en dårlig betalt drittjobb. Og i tjuå år lånte staten penger for å finansiere det som skulle bli framtidige inntekter. I løpet av disse årene gikk landet fra å være helt uvitende om olje til å bli teknologiledende i verden. Det er ikke sant at Norge ikke er en kunnskapsnasjon, det er bare det at den kunnskapen vi har bygd opp, ikke kan omsettes til gode samtaler på fredagsfjernsyn.

Først et godt stykke ut på åttitallet begynte den nasjonale investeringen å gi økonomisk avkastning. Da hadde man, ved hjelp av oljeinntektene, fått betalt ned den gjelda landet hadde pådratt seg. Og det brakte med seg et av de store paradoksene i den norske oljehistorien. Da gjelda var nedbetalt, begynte ikke oljepengene å flomme inn i den norske økonomien. Oljeinntektene blei nesten ikke brukt i Norge. Pengene blei, akkurat som olja som skapte dem, tabu. De kunne ikke røres, de var skitne, og ville ødelegge norsk økonomi om de blei brukt. Det var for mange av dem, etter hvert utviklet det seg en retorikk som framstilte disse oljepengene nærmest som falske penger, verdier som tilfalt oss uten at vi hadde gjort noe for dem, penger som var like giftige som olja. Konklusjonen blei det norske oljefondet, en konstruksjon som i stedet for å bringe verdiene tilbake til Norge, foreløpig har overført over to tusen åtte hundre milliarder til internasjonale børser, fond og fondsforvaltere.

Ideen om at olja er noe vi ikke har fortjent, er den viktigste årsaken til at så mange har akseptert tanken om et oljefond. Hvis olja bare har falt ned mellom hendene våre, uten at vi har gjort eller ofra noe for det, er det heller ingen grunn til at vi skal få bruke oljepengene. Og når olja blir tabu, er det også lettere å tro påstanden om at oljepengene vil ødelegge økonomien om de slipper inn på fastlandet.

Inntektene fra oljevirkksomheten er også blitt skitne, de holdes utafor den «reine» økonomien. Denne politiske tryllekunsten synes best i det norske nasjonalregnskapet. Her skiller man konsekvent mellom fastlandsøkonomien og det som skjer i Nordsjøen. I et land som har brukt store deler av sine menneskelige, nasjonale og teknologiske ressurser på å bli en oljenasjon, tar man olja ut av det nasjonale regnskapet. Det er som om et fotballag skulle gjøre opp status ved sesongslutt og ikke telle med poengene fra hjemmekampene.

Når inntektene fra salg av olje ikke kommer inn i norsk fastlandsøkonomi, blir det å bygge ut nye oljefelt desto viktigere for å sikre at oljevirkksomheten også gir velstand på land. Arbeiderne i oljeindustrien og lokalsamfunnene rundt hjørnesteinsbedriftene som er avhengig av olja, er sammen med oljeselskapene de viktigste pådriverne for å åpne nye oljefelt. De har stor gjennomslagskraft nettopp fordi oljeinntektene ikke kan brukes til for eksempel næringsutvikling, veibygging eller skoler. Paradoksalt nok har oljemotstanderne dermed gjort den ekspansive oljepolitikken Norge fører, lettere å legitimere blant

folk.

Olja er ingen tilfeldig gave fra Gud. Den er et resultat av en intens innsats. En fattig og fallert skipsfartsby blei omdanna til en internasjonal oljeby. Jordene blei til kontorørken, havnene til raffinerier og den pittoreske innseilinga til Stavanger blei oppsamlingssted for verdens største oljetankere, slepebåter og plattformer. Stavanger gikk fra Gud til Mammon, og mista helt sikkert noe på veien. Men mange ofra mer: liv og lemmer, psykisk og fysisk helse, ekteskap, og unger så sjelden faren sin. Mange ting kunne ikke bli noe av fordi Norge satsa alt på Nordsjøen. Dette er innsatsen som gjør at folk der jeg kommer fra følte, og fortsatt føler, at vi fortjener oljepengene. I motsetning til de fleste som snakker om eller forvalter pengene, har vi gjort noe for dem.

Da jeg vokste opp, visste vi alltid hvilke oljefelt som skulle bygges ut de neste årene. Ikke fordi vi hadde motforestillinger mot utbygging, og langt mindre fordi vi planla å protestere mot dem. Vi visste det fordi vi fulgte med på hvem som skulle få bygge plattformdekket. Blei det Aker eller Kværner? Blei det Aker fikk de arbeid i Verdal og på Stord, men ikke hos oss. Blei det Kværner var det Rosenberg. Selve tildelingen av oppdraget var alltid hovedoppslaget på førstesida av Stavanger Aftenblad. Når det gikk bra, når oppdraget kom til oss, sto jubelen i taket på Rosenberg, i avisa, i byen og hjemme hos oss. Når det gikk dårlig, jubla de et annet sted. Jeg forstår folk i Finnmark og Lofoten som vil ha olja til seg. De lever i fraflyttingstrua områder. De lengter etter den jubelen jeg kjente som liten når det var «vi» som fikk oppdraget. Jeg unner dem gleden. Jeg treffer stadig folk på venstresida, venner og bekjente, som forventer at jeg fortsatt skal fordømme olja og alt dens vesen. Jeg klarer det ikke. Jeg tror ikke lenger på fortellingen om at fortsatt uttak av olje og gass på norsk kontinentalsokkel vil føre til økte totale CO₂-utslipp i verden. Til det vokser verdens energibehov for raskt helt uavhengig av hva vi gjør med vår olje. Men kan hende finnes det andre grunner som er gode nok til å la være å utvinne olje i disse områdene. Utslippene i Mexicogulfen våren 2010 viser hvor lite det går an å stole på oljeselskapenes forsikringer om at alt er trygt. Utslipp av denne sorten vil kunne ødelegge fiskeriene, det trenger man ikke være mot olje for å skjønne. Og ikke minst vil den framtidige oljemangelen gjøre det fornuftig både økonomisk og ressursmessig å ha et lager av olje og gass til framstilling av for eksempel plastikk og flybensin. Olja er mer verdt lagra på havets bunn enn pumpa opp raskest mulig. Men om oljemotstanderne skal ha noen mulighet til å vinne fram, må de begynne å snakke om den faktiske olja i stedet for å mane fram et monster.

Byen jeg vokste opp i, synger på siste verset som oljeby. Oljebrønnene er halvtomme og ingen bygger store plattformer lenger. Oljepumpene ligger på bunnen av havet og styres fra datarom på land. På Rosenberg Verft lager de fortsatt utstyr til oljeutvinning, men nå jobber det bare et par hundre mann igjen. Det ligger ingen plattformer i innseilinga, og borekronene er for lengst tatt vekk fra oppkjørslene. I stedet skal Stavanger bli kulturby, kunnskapsby og finansby. Det mest omtalte lokale selskapet med hovedkontor i Stavanger i 2009 var finansforvalterne Skagenfondene. Det kommer ingen CO₂-utslipp fra deres virksomhet. Bare det som verre er.



Intellektuell kamp mot Oslo-makten

Vestlandets framtid vil avgjøres i en intellektuell maktkamp mot sentrale myndigheter. Det er Oslo som har overtaket. Det mener historiker Nils Rune Langeland.

SAMLING I BÅNN FOR OLJEBYEN



Styrtrike oligarker i Oslo eier alt som er verdt å eie. Her på Vestlandet sitter vi som en samling halvsyke klienter i små grå fuglekassebyer, uten så mye annet å tilby enn behovet og tilbudet vårt for omsorg.



Tekst: Egil Hollund

– Skal Vestlandet vinne, må vi slutte å velge våre egne koloniherrer til Stortinget, sier han og tegner et dystert framtidsbilde dersom vi ikke lykkes.

Styrtrike oligarker i Oslo eier alt som er verdt å eie. Her på Vestlandet sitter vi som en samling halvsyke klienter i små grå fuglekassebyer, uten så mye annet å tilby enn behovet og tilbudet vårt for omsorg. Slik framstilte Langeland Norge anno år 2050 i en kronikk i Morgenbladet nylig. Som en forfeilet nasjon. Utopien som ble til en dystopi.

– Jeg tok utgangspunkt i begrepet sykehjemskommuner, altså steder som ikke lenger har sin egen aktive markedsøkonomi. Befolkningen er eldre, ufør og lite aktiv. Mye av det som er igjen er administrasjon av velferdsytelser. Jeg spurte meg selv om det var mulig å spisse dette og resonnerer langs denne tilsynelatende ekstreme linjen, og ble overrasket over hvor lett det var, sier Langeland.

Han er førsteamanuensis ved institutt for kultur- og språkvitenskap ved Universitetet i Stavanger. Vossingen med doktorgrad fra Universitetet i Bergen, kom til Stavanger for to år siden etter ti år som forsker ved institutt for samfunnsforskning ved Universitetet i Oslo.

RESSURSER MOT VELFERD

Langeland har rett i at skrekkbildet han tegner er ekstremt. Men han mener det er mye mer realistisk enn vi kanskje er villige til å innrømme. I alle fall dersom du ser virkeligheten i et historisk perspektiv.

– Vi bytter naturressurser mot statlig velferd. Det går fint så lenge vi har en bred enighet om velferdsstaten. Men velferd kan aldri erstatte kapital, eiendom og retten til naturressurser. For solidaritet og tilhørighet er ingen konstant verdi. Den kan endre seg radikalt bare i løpet av et par generasjoner, sier Langeland.

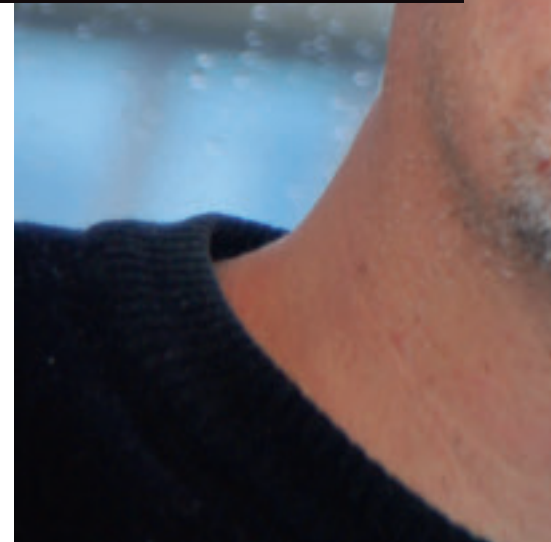
Ser vi rundt oss i verden, oppdager vi snart at det ikke nødvendigvis er nærhet til store naturressurser som avgjør hvor rike eller fattige folk er. Vi trenger ikke reise lenger enn til Russland for å finne konkrete eksempler, for ikke å snakke om store deler av Afrika. Det avgjørende spørsmålet dreier seg om eierskap og abstrakte juridiske formaliteter.

– Distansert eierskap og utbytting er faktisk normaltilstanden, påpeker Langeland.

KOSMOPOLITISK ELITE

Hvorfor dette ikke er tilfellet i Norge og årsaken til at Vestlandet har fått blomstre gjennom oljealderen, handler ifølge Langeland om tre ting. For det første har vi en sterk sektoridentitet. Folk har blitt værende innenfor sitt yrke, sitt parti eller sin organisasjon gjennom hele livet. Videre har vi også hatt et samfunn med mange klassereiser, altså folk som omgås, finner sammen og gifter seg med høyst ulik sosial bakgrunn. Sist, men ikke minst, har vi også hatt sterke sosialdemokratiske ideologier om å bygge landet. Med andre ord, eliten har blitt holdt i sjakk.

– Dette bildet er i endring. Funksjonærene i Oslo er i ferd med å bli aristokrater. De blir mer oppmerksomme på hverandre, blir en del av overklassen og sender barna sine til eliteuniversitet i utlandet. Der møter de likesinnede fra



andre land, utveksler ideer og gifter seg. Den nasjonale eliten er i ferd med å skille seg fra det nasjonale fellesprosjektet og heller bli en del av et kosmopolitisk tankesett, mener Langeland.

Fortsetter utviklingen, skal det ikke så alt for mye til at vi havner i Langelands dystopi. Kapitalen i distriktene emigrerer til hovedstaden eller til utlandet, noe vi allerede ser også i Stavanger. Eliten i Oslo med kontroll over kapital og naturressurser gjennom stat og privat næringsliv, hever seg over resten av befolkningen og kan begynne å se på velferdsgodene som generøse gaver.

– Det har skjedd før at eliten har sviktet sitt folk. Det skjedde i Norge i senmiddelalderen, det skjedde i Skottland på 1700-tallet og hele den britiske imperia-lismen var basert på det samme. Med inngående kjennskap til lokale forhold fikk britene med seg eliten på sitt lag hvor enn i verden de kom. Splitt og hersk var taktikken, forteller Langeland.



Nils Rune Langeland er ikke imponert over flertallet av dagens stortingspolitikere, som kanskje representerer Rogaland eller Hordaland, men som er en del av det samme sosialdemokratiske sentrumsprosjektet.

INTELLEKTUELT OVERTAK

Og det er nettopp dette Langeland mener skjer i Norge i dag også, om enn noe mer sofistikert. Landet vårt er i ferd med å bli mer og mer sentralisert. Statoil dras mot hovedstaden, TV 2 på samme måte. Ledelsen i de store selskapene føler det

som en nødvendighet å være en del av et imaginært fellesskap i Oslo. Dette får ifølge Langeland lov til å skje fordi det sentrale Østlandet opererer som idéimperialister.

- Oslo har et intellektuelt overtak på Vestlandet og resten av landet. Dette

overtaket styres gjennom statsfinansiert forskning, maktinstitusjoner, medieoffentligheten og ikke minst profesjonsutdanningene innen velferdsstaten, der det følger med en ideologisk pakke. Dersom du ikke ser denne sammenhengen, er det vanskelig å drive effektiv systemkritikk, mener Langeland.

MÅ UTFORDRE INTELLEKTUELT

Skal Stavanger og resten av Vestlandet kunne utfordre hovedstadsområdet, trenger vi ifølge Langeland en mer aggressiv og radikal kritikk av hele den kooperative og sterkt sentraliserte velferdsstaten. Kritikken må være intellektuelt fundert. Vi må utfordre FAFO, NUPI og PRIO, som han beskriver som de store ideologiproducentene for staten i dag. Vi må bygge opp en selvstendig intellektuell plattform. Vestlandet er etter hans mening den eneste regionen i Norge som har størrelse og kraft nok i seg til å kunne bli en sterk regional motvekt, slik vi ser det blant annet i Nord-Italia, Flandern og Skottland.

- Vi må slutte å tenke på oss selv som fattige fiskerbønder og redusere det hele til distriktspolitikk og penger til en veistubb. Da har vi allerede tapt. Vestlandet må kreve massive investeringer i infrastruktur for å binde hele den urbane kystlinjen sammen, sier Langeland.

Han er ikke imponert over de fleste av dagens stortingspolitikere, som kanskje representerer Rogaland eller Hordaland, men som er en del av det samme sosialdemokratiske sentrumsprosjektet. Det er dette han mener når han sier at vi velger våre egne koloniherrer til Stortinget.

- Er du pessimist eller optimist på Vestlandets vegne?

- Jeg er sannelig ikke sikker. Mye av den demografiske utviklingen går i feil retning. Men vi har muligheten.

Bare framtiden vil vise om vi havner nærmere utopien enn Langelands dystopi.


BJØRNSON
organisasjonspsykologene

Tlf: 4000 23 43
www.bjornson.no

ØKTE
PRESTASJONER



SAMLING I BÅNN FOR OLJEBYEN

-Byen



Sivilarkitekt Harald Røstvik, som er ansatt i et profes-
sorat i Bergen innen bærekraftig utvikling, er svært
skeptisk til de forsøkene som nå blir gjort på å løfte
Stavanger-regionen fram som en pådriver innen forny-
bar energi. Foto: Grafitti-fotograf I.P. Rønning.

er forsuret av fossil energi

- Jeg vil faktisk si at Stavanger har spesielt dårlige forutsetninger for å ta en posisjon innen fornybar energi og energieffektivisering. Byen er forsuret av fossil energi, og olje- og gassbransjen er uegnet til å tenke fornybart, sier sivilarkitekt Harald N. Røstvik, som er ansatt i et professorat i Bergen innen bærekraftig utvikling.

Den kjente Stavanger-arkitekten er svært skeptisk til de forsøkene som nå blir gjort på å løfte Stavanger-regionen fram som en pådriver innen fornybar energi. Han er nemlig grunnleggende uenig i at utviklingen kan skje blant aktørene i olje- og gassbransjen.

- Konsernsjef Helge Lund i StatoilHydro sa nettopp at selskapet ikke vil fortsette med fornybar energi for enhver pris. Da tenker jeg; Helge Lund er en klok mann! Skal vi klare å snu en samfunnsholdning kan vi ikke sette en bransje i førersetet som egentlig har helt andre interesser, som ikke har stayerevne og heller ikke fornybar-kompetanse. Et selskap, som har kjøpt tusenvis av skifergasslisenser i USA har neppe sitt fokus på fornybar energi. Verken holdningsmessig, forretningsmessig eller teknologisk kan jeg tenke meg bransjer som er mer forskjellige enn fossilbransjen og det fornybare. Og for å si det forsiktig: olje- og gassbransjen har hjertet sitt et helt annet sted, sier Røstvik, og utdyper synspunktet slik:

- Olje- og gassbransjen er ute etter kortsiktige gevinster og den type aktører er uegnet i en bransje hvor alt handler om utholdenhet og langsiktighet. Olje- og gassbransjen i Norge er preget av tildelinger av olje og gassfelt. Det er lotto og monopol-tendenser, på samme tid. Forfordelingen av Statoil i Norge må ha gjort selskapet bortskjemt, mett og tungt, mens fornybarbransjen kjennetegnes av det stikk motsatte, sultne aktører, beinhard konkurranse og ingen særbehandling av noen, sier Røstvik. Noe av det han føler er mest misforstått i forbindelse med utviklingen av det fornybare er troen på at oljeteknologien kan tas i bruk.

- Dette er en banalitet som går igjen. Faktumet er at dette er vidt forskjellige teknologier. Er du tannlege den ene dagen kan du ikke uten videre bli advokat dagen etter. De siste tiårene har dessverre oljeindustrien tiltrukket seg de beste fagfolkene. Det er en tragedie for landet, og selve grunnen til at vi ligger så langt bakpå som vi gjør i forbindelse med

fornybar energi. Når OD i tillegg, og helt uten rot i virkeligheten, gjennom mange år retorisk har skrudd opp funnprognose for olje- og gass, har det hemmet satsingen på det fornybare.

Satsingen på offshore vind klarer ikke Røstvik å ta alvorlig.

- StatoilHydro har en vindmølle til havs. Det syns vi er så fantastisk at vi lar alle motforestillinger fare. Tar du flyet til København eller Amsterdam og kaster et blikk ut vinduet, ser du kanskje hundre

2 Helge Lund i Statoil sa nettopp at selskapet ikke vil fortsette med fornybar energi for enhver pris. Da tenker jeg; Helge Lund er en klok mann!

vindmøller som står i sjøen, riktignok flyter de ikke men de har stått der i mange år allerede. Hva sier dette meg? Jo, i Norge holder vi bare på med symbolpolitikk.

Nå tror Røstvik at helt andre aktører må på banen.

- Vi må slutte å legge bare ett eller to egg i kurven i håp om at alle klekkes ut. Kurven må være full, og håpet må være at noen får det til. Så må vi slutte å tro at de som er store i dag også forblir

Næringslivet kan redusere med 30-70 prosent

Harald N. Røstvik ledet et EU-prosjekt hvor formålet var å redusere energibehovet i eksisterende offentlige bygninger. Det konkluderte med at de fleste bygg kan redusere energiforbruket med 30-70 prosent. I 70 prosent av tilfellene var investeringen lønnsom for bedriften. Undersøkelsen, rehabilitering og evaluering ble gjennomført i åtte land.

I et annet prosjekt ble til og med selveste Buckingham palace gjort klimanøytralt. Der hadde Røstvik hadde med seg 20 Masterkursstudenter under veiledning i prosjektet. De redesignet "the palace" til

store. Det må tilrettelegges for de som begynner i det små. Når de store aktørene nå påstås å ta en rolle i dette, tenker mange at saken blir tatt hånd om, vi andre kan bare lene oss tilbake, men det er helt feil. Vi er overhodet ikke på banen her i Stavanger. Da vi arrangerte miljøkongressen EVS 24 i 2009 hadde vi 1200 betalende deltakere fra 50 land. Bare fem var fra Stavanger. Jeg reiser rundt på verdens viktigste kongresser for fornybar energi og energieffektivisering, men ser aldri et menneske fra Stavanger.

Røstvik er ikke villig til å gi ONS kreditt, verken for satsingen på det fornybare under selve ONS, eller planene om en egen messe i mellomårene.

- Produksjonen på norsk sokkel har falt med 40 prosent siden peak i 2002. Parallelt med viten om at dette ville måtte skje burde ONS ha satt fokus på fornybar energi for mange tiår siden. Hver eneste uke året gjennom arrangeres det store fornybar kongresser et sted i verden med aktører som har kommet mye lengre. Jeg synes ONS-initiativet heller minner om desperasjon. ONS og Stavangers nettverk er jo hovedsakelig olje- og gass, mener Røstvik, som tror at til og med Bergen er bedre egnet til å ta fornybarballen.

- I Bergen er man ikke så preget av olje- og gassindustrien og det er en klar fordel nå du skal inn på dette markedet. For Stavanger har dette blitt en hemske, avslutter han.

å bli helt energiselforsynt.

Ifølge Røstvik er potensialet stort – også for rogalandsbidrifter, men at gevinsten ved denne type tiltak i Norge er mindre på grunn av de lave energipri-sene.

- I sentral-Europa snakker vi om helt andre utfordringer fordi kraftprisen mange steder er opptil 70 prosent dyrere enn her hjemme. Så lenge vi pøser på med billig og fossil energi, får vi heller ikke fornuftig energieffektivisering, sier han.

Rogaland i vinden

Det er ikke hver dag at et energisk initiativ i bokstavlig forstand blir tatt rett ut av luften. Men det er akkurat det som er tilfellet med Norsk Vind Energi AS og utbyggingen av vindkraft i Rogaland. Det første spadestikket er allerede tatt på Høg-Jæren. Den første vindparken i Rogaland skal etter planen stå ferdig i 2011 og produsere nok energi til å forsyne en tredel av Stavangers husholdninger.



Tekst: Erik Lindboe
Foto: Eirik Anda/
BITMAP

Hvem er så Norsk Vind Energi? Vi spør arbeidende styreleder Rune Hersvik.

- Norsk Vind Energi AS er et selvstendig prosjekterings- og energiselskap med mål om å produsere og levere ren, fornybar vindenergi på egnede steder i Norge og i utlandet. Selskapets forretningsidé er å identifisere, utvikle og delta i utbygging og drift av vindkraftprosjekter med en fordeling på 2/3 nasjonalt og 1/3 internasjonalt. Vi har tro på produksjon av vindkraft, ikke minst sett på bakgrunn av behovet for økt andel ren fornybar energi i Norge og i EU, og med tanke på behovet for reduksjon av klimagasser.

EUS ENERGIMÅL I 2020

EU-landene har allerede vedtatt og ratifisert direktivet som forplikter landene til å øke andelen fornybar ren utslippsfri energi til minimum 20% innen 2020 og samtidig øke energieffektiviteten med 20% og kutte klimagassutslippene med minimum 20%. Mange av EU-landene er langt fra dette målet. De har verken vannkraft eller store nok vindressurser eller andre fornybare energikilder tilgjengelig og har derfor ikke mulighet til å nå målet basert på egne tilgjengelige ressurser og naturgitte forhold. Med andre ord: De er nødt til å importere energi, og dette importbehovet er betydelig.

EUROPAS GRØNNE BATTERI

- Denne situasjonen gir oss store muligheter, sier Rune Hersvik. I følge Norges Vassdrags og Energidirektorat, NVE, har Rogaland de beste naturgitte fortrinn for

vindkraft i landet med stabil jevn vind, kapasitet i nettet og nærhet til markedet både her hjemme og mot utlandet. Rogaland kan sammen med sørvestlandet (Agder) bli den optimale eksportthavnen for denne verdifulle fornybare energien. Det viktige samspillet mellom Rogalands unike fleksible vannmagasiner og stabile gode vindressurser kombinert med utbygging av flere eksportkabler mot dette hovedmarkedet vil kunne åpne og styrke vår fornybar-industri med base i Rogaland. Norges vannmagasinreservoar tilsvarer mer enn 50 % av Europas totale vannmagasinkapasitet. Disse naturgitte fortrinn gjør det mulig for Rogaland å bli en hjørnestein i "Europas grønne batteri".

KRAV TIL NORGE

Norge er sterkt presset under de pågående EU-direktiv forhandlingene mellom Norge og EU. Kravene fra EU innebærer at Norge både må legge opp til en gradvis elektrifisering av sokkelen og øke vår egen fornybar-andel for landbasert energibruk, fra dagens 60% fornybar og 40% fossil energibruk (når offshore holdes utenfor til i størrelsesorden 75% fornybar og 25% fossil. Disse forhandlingene pågår nå og det endelige resultatet ventes å foreligge i høst.

KONTRAKTER OG BUSINESS FOR LOKALE OG REGIONALE AKTØRER

Akkurat nå jobbes det iherdig på Høg-Jæren for å få på plass 32 vindmøller som hver har en kapasitet på 2,3 MW. Det er mange aktører som skal i ilden for å realisere vindparken. Grunderselskap og initiativtakere til HøgJærenprosjektet - Norsk Vind Energi og Norsk Vindpro - er i disse dager, sammen med majoritetseier Eurus og tysk/sveitsiske EWZ med på realiseringen og utbyggingen.



Siemens skal levere selve vindmøllene, Kruse Smith er totalentreprenør, Risa-konsernet er også engasjert, pluss ABB som har elektroleveransene. Ringvirkningene for lokalt og nasjonalt næringsliv er med andre ord meget positive.

Rune Hersvik understreker også at prosjektet har fått prosjektstøtte fra Enova, som er et statsforetak opprettet av Olje- og energidepartementet. (Enova



skal være en pådriver for en miljøvennlig energiomlegging av private og offentlige virksomheter.) Høg-Jæren får tildelt totalt 511 millioner kroner, som tilsvarer rundt 19 øre pr produsert kilowatt vindkraft. Sammenlignes med England, hvor myndighetene gir rundt 1 krone i støtte pr KWh til vindkraft anlegg der hvor Statoil og Statkraft i dag deltar som eiere og utbyggere, er ikke dette så mye. Men på Høg-Jæren er det nok til å gjøre anlegget

realiserbart og regningssvarende, og til at Norsk Vind Energi øyer mulighetene for positive framtidsutsikter og et betydelig vekstpotensial basert på selskapets øvrige 9 prosjekter av samme størrelsesorden, hvorav ytterligere to allerede har fått konsesjon, og hvor det største av disse to vil bygges ut i samarbeid med kommunenes og regionens eget lokale selskap Lyse.

- For våre internasjonale prosjekter har

vi trukket med oss regionale og nasjonale kompetansemiljøer og bedrifter. Det største av de internasjonale prosjektene er under utvikling i området kalt "menneskehetens vugge"; i Tanzania, hvor energibehovet er betydelig mer akutt enn her hjemme. Vindkraften vil gjøre dem i stand til å erstatte dyr "langreist" importert diesel fra Vesten til strømagregatene sine med kortreist stabil god vindenergi uten CO2 utslipp høstet på egen banehalvdel. Også der vil vindkraften bidra til at landet kan nå sine vedtatte klimamål. Beregningene viser at dette ene prosjektet vil kunne bidra til en endring av energimixen fra dagens 60% fossil og 40% fornybar energibruk i landets elektrisitetsproduksjon, til 50/50 dersom dagens produksjonsvolum og forbruk legges til grunn.

Norsk Vind Energi har fire ansatte på fulltid: daglig leder og ("born again green") petroleumsingeniør Lars Helge Helvig, Torstein Thorsen Ekern – som har doktorgrad i vindteknologi, Tone Einarsen som jobber med administrasjon og prosjektarbeid og sivilingeniør Rune Hersvik.

ENIG OG TRO ...

- Er det mye støy og uenighet rundt etableringen av vindparker? spør vi.

- Faktisk ikke så mye som det noen ganger kan virke som, kan Rune Hersvik fortelle. – Men store overskrifter kan gi inntrykk av at avstanden mellom utbyggere, grunneiere og miljøorganisasjoner er vanskelig å bygge bro over. Virkeligheten er derimot en helt annen. Både Bellona, Zero og Natur og ungdom har støttet løsningene på Høg-Jæren. I vertskommunene Time og Hå har 9 av 10 av kommunestyrerepresentantene over hele partispekteret gjennomgående støttet prosjektet. Ferske opinionsundersøkelser bekrefter at ca 75 % av befolkningen er positive til landbasert vindkraftutbygging. På Smøla og tilsvarende kommuner der de har lang erfaring med vindparker mener hele 82 % at vindparker er ok. Kombinert med en bevisst energieffektivisering vil vindkraft være viktig dynamo i dreiningen fra fossil til fornybar energibruk i tråd med de overordnede mål fylkesregionen, FN, nasjonale myndigheter og store deler av miljøbevegelsen har sagt de vil gå for og prioritere.

Innføringen av det grønne sertifikatssystemet med svenskene og signering av Norges forpliktelse med EU må imidlertid på plass for at vi skal lykkes.

Les mer her: www.vindenergi.no

Du er invitert til Årets m

Næringsforeningen i Stavanger-regionen inviterer alle matglade til å ta del i det storslåtte Årets måltid i Stavanger Forum. – Dette er avslutningen på Jakten på smaken av Norge og er virkelig noe alle matelskere bør få med seg, sier Jostein Soland, administrerende direktør i Næringsforeningen.



Tekst: Trude Refvem Hembre
Foto: Philip Tornes/BITMAP

Det Norske Måltid - Jakten på smaken av Norge er en konkurranse som skal finne fram til de aller beste matproduktene og råvarene fra land og sjø i samtlige fylker. Vinnerne vil bli presentert under Årets Måltid og vinnermaten går inn i menyen.

Næringsforeningen i Stavanger-regionen tok i 2007 initiativ til å utvikle et prosjekt som setter fokus på Norges beste råvarer og produkter fra de ulike regionene. Prosjektet Det norske Måltid ledes av Stiftelsen Norsk Matkultur. Målet er å synliggjøre lokale og regionale råvarer, og derigjennom styrke primærnæringene og matprodusentene. Dette er blitt gjort ved å forankre stolthet og kunnskap om råvarene i egen region, samt tilby markedet spesial- og kvalitetsprodukter med lokal og regional opprinnelse. Etterspørselen etter lokal og regional mat er en sterk voksende forbrukertrend!

MERKEVAREBYGGING OG LOJALITET TIL NORSK MAT

Det Norske Måltid har som visjon å være det prosjektet i Norge som i størst grad bidrar til økt kvalitet og innovasjon innen norsk råvareproduksjon og som bidrar til økt bruk av og stolthet overfor norske råvarer.

Det kåres fylkesvinnere i alle fylkene i kategoriene råvare sjø, råvare land og produkt og alle vinnerne går til den nasjonale finalen. De 54 vinnerne i de enkelte

De tre nasjonale vinnerne får diplomer og en pengepremie på kr 50.000. Årets Godbit kåres og vinneren mottar kr 20.000. Hederlig omtale gir kr 5000 i belønning.

fylker leverer sine råvarer og produkter til den nasjonale juryen. Juryen vil bestå av representanter fra prosjektets styringsgruppe med mesterkokken Bent Stiansen som juryleder.

Stiftelse Norsk Matkultur har ledet prosjektet Det Norske Måltid siden starten har stor tro på at Jakten på smaken av Norge skal bidra til økt kvalitet og innovasjon i norsk matproduksjon. Samt å øke bevisstheten om kvaliteten i og stoltheten over norske råvarer og norske produkter.

- Målet er å synliggjøre lokale og regionale produkter og råvarer fra sjø og land i et marked hvor forbrukeren stadig etterspør spesial- og kvalitetsprodukter med lokal og regional opprinnelse, sier stiftelsens daglige leder og kokk Harald Osa.

Osa er genuint opptatt av å jobbe med å fremme norsk mat og matkultur. Han gleder seg til middagen 25. november i Stavanger.

- Det blir en stor kveld hvor norske råvarer og norsk mat i verdensklasse skal nytes i godt selskap, sier han.

Hva synes du om kvaliteten på påmeldte råvarer og produkt i den landsomfattende konkurransen?

- Jeg er imponert over alle de nye råvarene som meldes på. Det er nettopp det som er noe av hensikten: Å få fram ukjente hemmeligheter rundt i hele landet, sier han.

Osa er også imponert over entusiasmen som de enkelte fylkene har greid å få fram, og til eierskapet til regional mat



VINNERNE I 2009:

Årets råvare sjø:

Finnmarksrøye fra Kirkenes Charr AS, Sør-Varanger i Finnmark

Årets råvare land:

Ytrefilet av hjort fra Løiten Hjorteoppdrett, Løiten i Hedmark

Årets produkt:

Crème brûlée fra Ek Gårdskjøkken, Onsøy i Østfold

og mattradisjoner. Han påpeker at målsetningen for prosjektet er å skape synlighet og stolthet over norsk mat.

- Vi har utrolig mange flotte råvarer og produkter i Norge, og jeg håper prosjektet både på kort og lang sikt bidrar til mer lokale varer i butikkene og ikke minst at bruken av de lokale råvarene økes. Jeg tror flere spisesteder vil få øynene opp for hva lokalmarkedet har å by på og gjennom det skape mer bredde i menyene som reiselivet byr oss og tilreisende turister. Videre håper jeg at prosjektet bidrar til innovasjon og verdiskapning innen matbransjen. Vi håper dette gjør noe med folk og framkaller stolthet over det vi produserer i dette landet. Mesterkokken Paul Bocuse fra Lyon, som blant annet er kjent for verdensmesterskapet i kokkekunst, Bocuse d'Or, sa at norske råvarer var verdens beste!

BREDT SAMARBEID

Det Norske Måltid blir i 2010 gjennomført for tredje gang og er mulig takket være et bredt samarbeid mellom hovedsponsor DnB NOR, Næringsforeningen i Stavanger-regionen, Innovasjon Norge, Landbruks- og matdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Norges Kokekjemesters Landsforening, Norges Fiskarlag, Norges Bondelag, Norges Bygdekvinneklubb, NHO Reiseliv med flere.

Hva er Det Norske Måltid?

Det Norske Måltid – jakten på smaken av Norge – er en landsomfattende konkurranse som begynner med at du som er matprodusent melder deg på. De beste råvarene og produktene i hvert fylke plukkes ut av en fagjury og får delta i en stor, samlet bedømmelse på en messe eller en matfestival på åtte steder i landet. Her kan både produsenter og publikum følge med på hvordan dommerne jobber. Bedømmelsen ender med en kåring av vinnere i tre kategorier i hvert fylke.

Fylkesvinnerne går videre til den nasjonale finalen, i oktober, som til slutt kårer Årets råvare sjø, Årets råvare land og Årets produkt 2010.

Vinnerne blir offentliggjort i forbindelse med Årets Måltid 2010, en storslått feiring og avslutning av konkurransen som foregår i Stavanger-regionen 25. november. I år legger vi også opp til en fagkonferanse i forkant av Årets Måltid.

– Ideen bak det Norske Måltid er flott fordi den skaper entusiasme, stolthet og selvtillit, noe som er veldig viktig for en nasjonal matidentitet. Jeg vil takke alle bidragsytere, de frivillige, produsentene og alle med pengene for å ha fått i gang prosjektet, sier juryleder Bent Stiansen.

HVEM KAN DELTA?

Konkurransen er åpen for produsenter og leverandører av norske råvarer eller bearbejdede mat- og drikkeprodukter med unntak av alkohol.

Hver deltaker kan maksimalt levere to råvarer og/eller produkter.

Det kreves at de påmeldte råvarene og produktene er til salgs for vanlig forbruker fra for eksempel gårdsmatsalg, fiskebruk eller butikk. Videre må råvarene og produktene komme fra eller være

BLA OM >>>



Stiftelsen Norsk Matkultur er prosjektleder.

Gjennom de tre årene prosjektet har vært gjennomført har det vært over 1000 produkter og råvarer med i konkurransen.

ÅRETS MÅLTID 2010

Som et høydepunkt og avslutning for den landsomfattende konkurransen Det Norske Måltid - Jakten på smaken av Norge inviteres alle matglade til en festmiddag i Stavanger Forum. Her blir det premieutdeling og et storslagent måltid med utvalgte råvarer og produkter fra konkurransen.

Det er plass til flere hundre gjester, og her gjelder "førstemann til mølla". Vinnerråvarene står selvfølgelig i fokus og får plass på menyen, komponert av landets fremste kokker fra Gastronomisk Institutt og med personale fra ISS på forberedelser og gjennomføringen av kvelden. Kulturkompaniet har hovedregi på dekorasjon og underholdning med bl.a. Morokokkene.

Alle matglade inviteres til å ta del i et storslått norsk måltid! Se pris og info og meld deg på innen 28. oktober på: www.rosenkilden.no

ASP Det eneste du trenger er tilgang til internett!



HESBYNETT

ASP fra Hesbynett

- Gir tilgang til kontoret når som helst og fra hvor som helst
- Reduserer IT-kostnadene
- En sikker og stabil løsning
- Passer for bedrifter med ansatte på farten

Kontakt oss for løsningsforslag!
Ring 51 53 20 53 eller send e-post til salg@hesby.net

...fortsettelse fra forrige side

bearbeidet i det fylket der de er påmeldt.

Bearbejdede produkter skal være produsert i Norge av råvarer som i størst mulig grad hentes fra Norge.

VISJON OG MÅL

Det Norske Måltid skal bidra til:

- økt kvalitet og innovasjon innen norsk matproduksjon
- økt bruk av og stolthet over norske råvarer og norske matprodukter



Lanseringen av Det Norske Måltid 11. mai 2010. Harald Osa, Stiftelsen Norsk matkultur, Leif Teksum, DnBNor, Lars Peder Brekk, landbruks- og matminister, Cathrine Kleveland, Norges Bygdekvinnelag, Lisbeth Berg-Hansen, fiskeri- og kystminister og Jostein Soland, adm. dir. i Næringsforeningen

Pasvik-osten kåret til årets produkt i Finnmark

Den spesielle osten fra ostemakeren i Pasvik gikk helt til topps da fylkesvinnere i den landsomfattende konkurransen «Jakten på smaken av Norge» ble kåret.

Gratulerer! Hvordan føles det?

- Det er fantastisk, svarer Ivar Øverli, ostemaker på Øverli gård. I det lille gårdsysteriet i Pasvik, lengst nord og øst i Norge, håndlager ostemaker Ivar Øverli sine oster etter gamle tradisjoner. Allerede som ti-åring fikk han lære å kjerne smør av sin mor som fra hun var 13 hadde arbeidet som budeie. I 2003 tok han grunnkurs i ysting og i 2005 videregående kurs, begge i regi av Norsk Gardsost og Sogn jord- og hagebruks-skole i Aurland.

Ostemaker Øverli vant klassen for beste produkt og fikk tittelen årets produkt, da det ble kåret fylkesvinnere i «Jakten på smaken av Norge» i Alta.

- Jeg stilte med to produkter i konkurransen: Den ene var Kjelekokt fløtemysost som fikk førsteplassen, mens juryen tildelte diplom med hederlig omtale til den halvfaste hvitosten Raclette Pasvik, forteller ostemaker Øverli.

VINNER-OSTEN – KJELEKOKT FLØ-TEMYSOST

Det er ikke bare enkelt å koke brunost som gjøres på gammel og tradisjonell måte. Den kokes på myse som er igjen etter produksjonen av hvitost og det tar ca. 15 timer å lage den, der de siste tre timene med jevnlig, manuell røring er de mest kritiske.

For avlastning er vi oftest to stykker den siste tiden slik at vi ikke svir den, og



Ostemaker Øverli vant klassen for beste produkt med sin kjelekokt fløtemysost i fylkeskåringen av vinnere i «Jakten på smaken av Norge». Foto: Ari Jaskari, Finland.

etter at kokinga er ferdig skal den tykke massen røres kald, forteller ostemakeren.

JO FERSKERE RÅVARE, JO BEDRE RESULTAT

Ostemaker Øverli yster også de halvfaste hvite ostene Gouda (som vil få nytt navn), Tomé Pasvik, Kvit Gardsost, og Raclette Pasvik - en fastere ost spesielt velegnet til smelting. Målsettinga er en produksjon på 2300 kilo hvite oster og 2000 kilo brunost årlig, men det forutsetter et mekanisk røreverk, tilføyer Øverli.

Ostemakeren forteller at noe av hemmeligheten bak den velsmakende osten er fersk naturlig melk som ikke blir

utsatt for sterk varmebehandling.

- Vi melker, steller og fôrer dyra om morgenen, og begynner ystingen så snart stellet er over. Det er en vesentlig forskjell fra industrilaget ost. Og alle vet at desto ferskere råvare, desto bedre forutsetninger for et godt resultat.

Øverli er for øvrig veldig fornøyd med at juryen i konkurransen ikke bare besto av profesjonelle kokker.

- Det var også vanlige folk der, og det er bra for ostene våre skal jo helst falle i smak hos alle, sier Øverli som gjetter at hyllekart produkt med en fint designet etikett var med i kriteriene som ga poeng til vinnerproduktet.

– regional forankring med nasjonalt fokus!

Den 25. november arrangeres en matfaglig konferanse i Måltidets Hus, samme dag som hovedarrangementet Årets måltid i Stavanger Forum.

Målsettingen med konferansen på dagtid er blant annet å samle enda flere deltakere fra ulike deler av landet. Konferansen gjennomføres i nært samarbeid med Måltidets Hus, og har et faglig innhold som er direkte relevant for både små og store produsenter og andre aktører i matklyngen.

Deltakerne får også oppdatert info om ulike muligheter i forhold til virkemiddelapparatet. Nettverksbyggingen er selvsagt en viktig del av arrangementet, og det vil bli gode muligheter for mingling.

Konferansen planlegges av prosjektledelsen og prosjekteier for Det Norske Måltid i samarbeid med Måltidets Hus, NCE Culinology og Kompetansenettverket sør. For mer info og påmelding, se www.detnorskemaltid.no

Måltidets Hus ligger på Ullandhaug, og er en del av Ipark i Stavanger. Måltidets Hus er et nasjonalt kompetansesenter for mat og rommer en rekke matrelaterte bedrifter. Huset er et koblingspunkt mellom næringsbedrifter og forskningsmiljøer. Bygget som stod ferdig i 2009 og har totalt 9000 kvadratmeter over fem etasjer. Fiskeri- og kystminister Helga Pedersen åpnet offisielt huset 4. mai 2009. Ellen Math Henriksen, daglig leder Måltidets Hus.



Godt lokalt forankret i Måltidets Hus, og med nasjonalt fokus. Fra høyre: Ellen Math Henriksen, Måltidets Hus, Siv Støringstøl, Stiftelsen Norsk Matkultur, Aase Vorre Skueland, Kompetansenettverket sør og Anne Siri Høiland, NCE Culinology. Foto: Eirik Anda/BITMAP

BLA OM >>>

Serverdrift

Høy kompetanse

www.hesbynett.no
tlf: 51 53 20 53



Redd for å miste data?
Høye driftskostnader?
Ustabil tjeneste?

Hesbynett hjelper deg

- høy kompetanse,
- høy oppetid,
- god service!

post@hesby.net eller 51 53 20 53

HESBYNETT



Stiftelsen Norsk Matkultur

Stiftelsen Norsk Matkultur skal være pådriver for norsk matkultur og det gode måltid. Vi skal skape, tilrettelegge og koordinere tiltak som stimulerer til utvikling, verdiskaping og mangfold.

Stiftelsen Norsk Matkultur skal være en samlende, nøytral og nasjonal aktør som fremmer stolthet over norske råvarer og norsk matkultur hos alle som jobber profesjonelt med mat.

ANSATTE:

Harald Osa (daglig leder)
Unn Karin Olsen
Siv Støfringstøl
Leni Stålvik (permisjon)

PROSJEKTER

Bli den første vinner av Stiftelsen Norsk Matkulturs menypris!

Vi setter pris på en god meny! Har ditt spisested en meny dere er stolt av, tar vi gjerne en titt på den. Send inn to eksemplarer av menyen til: Stiftelsen Norsk Matkultur, Postboks 888 Sentrum, 0104

OSLO. Prisen går til et spisested i reiselivsbransjen som presenterer en gjennomarbeidet og salgsfremmende meny med en tydelig norsk identitet.

Matkulturdagen: 12. oktober 2010 går den andre Matkulturdagen av stabelen. Temaet er: Matkultur for barn. Claus Meyer kommer!

Stiftelsen Skolematens Venner: Fra januar 2010 driver vi sekretariatet for Stiftelsen Skolematens Venner.

Det Norske Måltid – jakten på smaken av Norge – er en årlig kåring av Årets råvare fra sjø, Årets råvare fra land og Årets produkt – først i hvert fylke, så i hele landet. Stiftelsen Norsk Matkultur er prosjektleder for Det Norske Måltid.

Bocuse d'Or Europe: I 2008 var Stiftelsen Norsk Matkultur med på gjennomføringen av Bocuse d'Or Europa, det første europeiske uttaket til Bocuse d'Or i Lyon. Konkurransen gikk over to dager i Stavanger med 20 deltakerland.

Nordisk Menyspråk: Stiftelsen Norsk Matkultur har ledet et prosjekt der kokker fra de fem nordiske landene har utar-

beidet beskrivelser av nasjonale retter og råvarer på eget språk og på engelsk. Prosjektet omfatter også en veiledning for hvordan et budskap kan styrkes gjennom menyen og menyspråket. Et verktøy for elever og læringer og alle som skal skrive meny. Nordisk menyspråk er en del av Ny Nordisk Mat.

Kurs for kokker i lokal mat: Stiftelsen Norsk Matkultur har på oppdrag fra Fiskeri- og kystdepartementet utarbeidet en plan for en regional struktur for gjennomføring av opplæring i lokal mat for kokker. SNM har også vært prosjektleder for pilotprosjektet som omfattet fire kurs og ble gjennomført i Nord-Norge våren 2010.

Ski-VM 2011, profilering av norsk mat: På oppdrag fra Landbruks- og matdepartementet (LMD) har SNM utarbeidet et forprosjekt for profilering av norsk mat under Ski-VM 2011.

www.norskmatkultur.no

Best på arbeidsplassergonomi

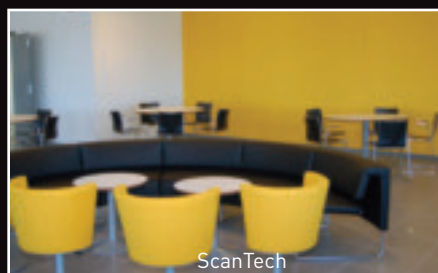
- Ny kontorpult?
- Nye møteromm møbler?
- Planløsning og møblering av store kontorbygg?
- Eller bare hjelp til å stille inn kontorstolen?



Kontormøbler med funksjon & design

www.ergonomikonsulentene.as • telefon: 51 95 89 80

Vi møblerer for næringslivet



Noen av våre fornøyde kunder: • Det Norske Oljeselskap • Agora Oil&Gas
• Blueback Reservoir • Marathon Oil • Wintershall • eon Ruhrgas • Seadrill
• Seawell • JWC (Nato) • Deloitte • Oceaneering • BG Norge.

Rogaland på Børs sikter enda høyere

Rogaland på Børs bærer i dag preg av å være et bransjeseminar som finansbransjen i Stavanger bruker som en oppdatering og relasjonsarena. Nå ønsker DnB NOR og Næringsforeningen å bidra til at arrangementet gir større merverdi for de børsnoterte selskapene.

- For å komme dit, trenger vi større interesse – både fra nåværende aksjonærer og potensielle investorer. Disse er representert i dag også, men ikke i det antall som vi har ambisjon om.

Vi vil skape en arena hvor børsnoterte selskaper i større grad får muligheten til å markedsføre seg selv mot nåværende aksjonærer og potensielle investorer. Et arrangement som er med på å løfte næringslivet i regionen, sier Helge Hamre, leder for DnB NOR Markets Stavanger

Ifølge Hamre finnes det ingen "quick fix" for å komme i ønsket posisjon.

- Det er summen av en rekke tiltak som gjør at vi når dette målet til slutt. Eksempelvis vil vi distribuere Rogaland på Børs-programmet gjennom Næringsforeningens magasin Rosenkilden. Det er viktig å få mest mulig publisitet rundt arrangementet, og også ha programinnholdet til løpende vurdering slik at det blir attraktivt for flest mulig, sier han.

Rogalandsindeksen består i dag av 16 selskaper. I perioden fra 2005 (første Rogaland på Børs) til i dag har 13 selskaper forsvunnet ut på grunn av oppkjøp, fusjoner og flytting av hovedkontor. Ti selskaper har kommet til.

- Hvis vi tar dette scenarioet videre, kan vi komme i en situasjon hvor antall børsnoterte selskaper fra Rogaland reduseres. Dette vil i seg selv være negativt for



Rogaland på Børs samlet 200 deltakere i august

regionen på flere områder. Eksempelvis kan dette medføre en lavere vekst i det lokale næringslivet. Vi vet jo at de største og mest spennende selskapene ofte er notert på børsen. Andre bivirkninger kan være at færre børsnoterte selskaper på sikt kan gjøre Rogaland mindre attraktivt for unge arbeidstakere, sier han.

De to siste årene har vi ikke hatt nye børsnoteringer i Rogaland.

- Grunnen til dette er etterdønninger etter finanskrisen, sier Hamre.

- Nå virker det som om situasjonen er i endring. Nylig gikk Aarbakke ut og proklamerte at de ønsker å sikte mot en børsnotering. Fjordline i Egersund har også annonsert at de har børsen som målsetting. I tillegg skal Seawell på børs, men ennå er det uavklart om noteringen vil skje i Norge eller utlandet. Som et positivt bidrag i prosessen ønsker DnB

NOR Markets og Næringsforeningen å blåse liv i arrangementet Børskandidater. Konseptet er at potensielle børskandidater får muligheten til å presentere seg for lokale investorer i forkant av børsnoteringen. Børskandidater har ligget i dvale de to siste årene, men målsettingen er nå å gjennomføre arrangementet i løpet av våren 2011.

I august samlet Rogaland på Børs nesten 200 deltakere og arrangementet var en stor suksess. De frammøtte fikk høre at Rogalandsindeksen fortsatt knuser den gjennomsnittlige utviklingen på Oslo Børs, og analytikerne har fortsatt klokkeetro på utviklingen for oljeaksjer. En stigende oljepris vil være et meget godt utgangspunkt for videre vekst i det lokale næringsliv.

Berlitz®
www.berlitz.no
 907 97 431

**Få gjennomslag på engelsk
 - ta et språkkurs idag!**



Utfordrer deg til giverstafett

I forbindelse med årets TV-aksjon inviterer næringslivet til giverstafett på internett. – Vår region bør ta mål av seg til å gi mest, sier Jostein Soland, administrerende direktør i Næringsforeningen – og starter innsamlingsløpet med å gi 20.000 kroner.

Årets TV-aksjon er til inntekt for Flyktninghjelpen. Pengene som samles inn skal gå til hjelp og beskyttelse av mennesker på flukt fra krig og konflikter.

– Mennesker på flukt fra sitt hjem og sitt land står helt på bar bakke og har ofte akutt behov for hjelp til det mest elementære. Årets mål for TV-aksjonen bør derfor ha en bred appell og engasjere de aller fleste, sier Soland, som sitter i fylkesaksjonskomiteen på vegne av Næringsforeningen.

Selve aksjonssøndagen er 24. oktober, men allerede nå er innsamlingen i gang.

ENGASJERE NÆRINGSLIVET

Ikke minst forsøker årets TV-aksjon å få med seg bedriftene og næringslivet. TV-aksjonen er blant de største i verden i forhold til folketallet. Mye av den brede appellen og store oppslutningen skyldes dør til dør-aksjonen. 100.000 frivillige bøssebærere går fra dør til dør i løpet av

et par timer på aksjonsdagen.

– Næringslivet har også bidratt mye i mange år, men TV-aksjonen har ikke helt greid å engasjere bedrifter og næringsliv like bredt som dør til dør-aksjonen har klart det blant folk flest, sier Marius Lystad, næringslivsansvarlig i TV-aksjonen.

UTFORDRES PÅ NETT

Det har årets TV-aksjon bestemt seg for å gjøre noe med. Nå inviteres alle bedrifter til en gedigen giverstafett på internett. På nettsiden tva2010.no kan virksomheter på en enkel måte gi sitt bidrag.

– De siste bidragene og hvem som har gitt dem presenteres i et kart på denne siden. De som gir kan også utfordre andre til å gi og bokstavelig talt være med å sette sin bedrift på kartet, forteller Lystad.



Næringslivet inviterer til en skikkelig giverdugnad i forbindelse med TV-aksjonen.

Resultatene presenteres også kommunevis og fylkesvis, og fordelt på innbyggertall. Med andre ord, i god TV-aksjonsånd trigges også konkurransementaliteten. Så da er det bare å hive seg på og sørge for at kommunene i Stavanger-regionen og Rogaland fylke kommer så høyt som mulig på statistikken. Foreløpig er det Nordfylket som drar lasset i Rogaland...



- TV-aksjonen Flyktninghjelpen arrangeres søndag 24. oktober.
- 43 millioner mennesker er på flukt fra krig og konflikt verden over.
- Flyktninghjelpen skal bruke pengene fra TV-aksjonen på flyktningleire, utdeling av mat og nødhjelpsutstyr, husly, utdanning og juridisk bistand.
- TV-aksjonen Flyktninghjelpen trenger 100.000 bøssebærere.
- Man kan verve seg som bøssebærer og lese mer om aksjonen på tvaksjonen.no



Velg en bank som spiller på flere strenger

Vi har lang erfaring i Sør-Rogaland, og våre rådgivere har førstehånds kunnskap om forholdene for næringslivet i regionen. Sammen med våre kunder ønsker vi å bidra til en langsiktig sunn utvikling og vekst.

Regionen vår, som er preget av olje- og gassindustrien, har tett internasjonal samhandling. Som global aktør er det betryggende å ha med DnB NORs internasjonale kompetanse og tilstedeværelse.

DnB NOR er opptatt av lokalt samspill, både i næringsliv og kulturliv. Derfor er det en ære for oss å fortelle at vi har inngått et nært

samarbeid med Stavanger Symfoniorkester. Vi har latt oss inspirere av orkesteret og deres dyktige musikere – hvordan de kombinerer sitt fokus på nærmiljøet og deres ambisjoner om å nå ut til et publikum utenfor byens og landets grenser.

Velkommen til DnB NOR.

Nina Lie
Regionbanksjef
DnB NOR Sør-Rogaland

DnB NOR
Bank fra A til Å

Næringslivet omfavner sy

Regionens næringslivsledere lover full støtte til sykkelprosjektet. - Dette har vi tro på, det er spennende og "alle" er vinnere. Vi skal bakke opp så godt vi kan, sier Tor-Morten Osmundsen, administrerende direktør i Laerdal Medical.



Tekst: Ragnar Åsland

Osmundsen stiller seg til disposisjon for samarbeidet mellom næringslivet og det offentlige som skal sette jobbsykling på dagsorden gjennom prosjektet "Det store sykkelløftet", som innledes i løpet av høsten.

EN VINN, VINN SITUASJON

-Jeg ser bare vinnere i et slikt prosjekt. For den enkelte ansatte kan resultatet bli bedre helse, trivsel og økt arbeidsglede. For bedriften kan det bety økt verdiskapning og redusert sykefravær og for samfunnet totalt sett vil dette igjen føre til flere folk i arbeid. Prosjektet er også spennende fordi det kan bety positive konsekvenser for trafikken hvis økt jobbsykling kan redusere bruken av personbil, mener Tor-Morten Osmundsen.

- Vår bedrift ønsker derfor å stille opp, både fordi det er et positivt initiativ i seg selv og fordi det passer inn i vår profil, framholder han.

FREMMER TRIVSEL OG HELSE

Hos Laerdal Medical er de ansatte opptatt av en rekke tiltak som støtter opp om sikkerhet, trivsel, miljø og at folk har god helse.

Derfor er interessen for sykling og andre former for aktiviteter stor i bedriften som ønsker å legge forholdene til rette for at medarbeiderne skal trives på jobb. Gode sykkelparkeringsplasser under tak og garderober med dusj er blant de konkrete tilbudene.

- Mange ansatte i Laerdal sykler

Dag Otto kommer til sykkelseminaret

28. oktober byr vi på et skikkelig seminar om jobbsykling her i Næringsforeningen. En av foredragsholderne er selveste Dag Otto Lauritzen. Møtet arrangeres av Fylkeskommunen, Stavanger kommune, Statens Vegvesen og Næringsforeningen. Målet med sykkelprosjektet er å få flere i Stavanger-regionen til å sykle til jobb. Håpet er at et samarbeid mellom det offentlige og næringslivet skal gi resultater.



Tor-Morten Osmundsen er adm. direktør i Laerdal Medical. Han sykler gjerne Nordsjørittet med de ansatte og støtter Sykkelløftet.

til jobb, og hele sommeren er det fullt på sykkelparkeringsplassen, sier Osmundsen.

- Vi har et program som vi har kalt KomAn 2010 der målet er å få flest mulig ut i frisk luft, øke den fysiske aktiviteten, tilby sunt kosthold i kantine og kurs til å kvitte oss med røyk eller snus - mye forskjellig som kan øke livskvaliteten og dermed også trivselen, opplyser Osmundsen.

UT PÅ TUR

På verdensbasis har Laerdal Medical 1400 ansatte. I Stavanger er det 400 ansatte fra over 30 nasjonaliteter. Av disse har halvparten, cirka 200 til nå, logget aktiviteter og kilometer på KomAn -2010, og tallet øker stadig vekk. - Utpå høsten vil vi også motivere til turer i løypene til Turistforeningen, og det er jevnlig trekning av premier.

KomAn har gjort at bedriften dermed har fått med flere ansatte som tidligere ikke har vært så aktive fordi de nå får flere aktivitetstilbud å velge i.

Totalt er det logget 62.566 kilometer siden midten av april. Det tilsvarer 1,5

ganger rundt jordkloden.

FORSTERKER SAMHOLDET I BEDRIFTEN

Interessen for Nordsjørittet er svært stor, og hvert år deltar cirka 40 ansatte, forteller Osmundsen, som selv deltok for 3. gang i årets ritt. Forut for løpet er det trening, og dette forsterker også det sosiale samværet mellom bedriftens ansatte.

- Jeg bruker også sykkelen til og fra jobb så ofte jeg kan i sesongen fra april til oktober, forteller Tor Morten Osmundsen.

Han ser fram til den dagen den nye sykkelstamveien, en slags "motorvei" for syklistene mellom Sandnes og Stavanger åpner. Den vil bane veien for økt jobbsykling, tror han. Likevel synes Laerdal-direktøren det allerede er en rekke gode sykkelstier i regionen, for eksempel nordover gjennom Randaberg til Tungenes.

Nå er han klar til å ta utfordringen med å delta i samarbeidsprosjektet "Det store sykkelløftet", lytte og dele erfaringer med andre bedrifter om hva de gjør og hva vi gjør, sier han avslutningsvis.



Jan Skogseth, president & CEO i Aibel AS: Å investere i god helse er bra



Også andre næringslivsledere stiller seg positive til Det store sykkelloftet. Blant dem er Jan Skogseth, president & CEO i Aibel AS, et av de største serviceselskapene for olje- og gassindustrien, og som har kontor på Forus.

Hva synes du om prosjektet?

- Alle positive aktiviteter som kan holde oss i god fysisk form er bra.

Hva gjør dere av konkrete tiltak i Aibel?

- I Aibel har vi nettopp avsluttet en aktivitetskampanje, med god deltakelse og godt resultat. Vi har også tilrettelagt garderobeanlegg og sykkelparkering og mange av våre medarbeidere sykler til og fra Forus allerede.

I sommerhalvåret er det flere som sykler, men noen "vikinger" holder det gående også om høsten og vinteren.

- Sykler du selv?

- Jeg er ingen ivrig sykler, men liker godt flere andre former for aktivitet.

- Er det mange i bedriften som sykler til jobb?

- Antallet varierer i takt med årstidene. Når det er god temperatur og lyst ute, er det lettere å sette seg på sykkelen enn når det er regn og kaldt. Jeg er imponert over de som sykler året rundt, uansett vær.

- Hvilken nytteverdi ser du for bedriften i et slikt samarbeid mellom næringslivet og det offentlige?

- Å investere i god helse er bra. Å holde oss i god fysisk form er nyttig for den enkelte og for samfunnet. Økt sykling til jobb bidrar også til å redusere biltrafikken til og fra Forus. Likevel må vi ha respekt for at mange har forpliktelser i hverdagen som gjør at de er avhengige av bil eller andre framkomstmiddel.

Bjørn Risa, adm. direktør i Risa AS: Vi skal tilrettelegge for sykling



- Jeg synes prosjektet er kjempepositivt og vi ønsker å være

med. Jeg ser bare på det løftet vi har fått internt i vår bedrift med stor deltakelse i årets Nordsjøritt. Nå ønsker vi å bygge videre på dette og tilrettelegge godt for sykling.

- Hvilke tiltak kan dere iverksette hos Risa?

- I utgangspunktet er det slik at mange av våre folk skal rundt på de forskjellige anleggsplassene våre. Da er det mest praktisk å bruke bil. Vi skal gå til innkjøp av to biler som skal stå til disposisjon på jobben på Nærbø og som de ansatte kan låne når de skal ut på prosjektene. Samtidig vil vi oppmuntre våre ansatte til å sykle til og fra jobb. Vi har gode sykkel-parkeringsplasser og garderober der de ansatte har hvert sitt skap.

- Sykler du selv?

- Jeg prøver å sykle en del. Det er viktig å gå i bresjen. Ledelsen i bedriften gikk derfor foran med et godt eksempel da vi deltok i Nordsjørittet som samlet hele 269 deltakere fra vår bedrift. Ikke verst for entreprenører som ikke alltid er så godt trent, men det ga en utrolig god effekt.

- Ifølge Bjørn Risa bor de fleste av bedriftens ansatte i Jær-regionen, så derfor er ikke de største utfordringene knyttet til problematiske trafikforhold. Helse og trivsel er derfor de viktigste faktorene for entreprenørbedriften, mener han.

- Er det mange i bedriften som sykler til jobb?

- Allfor få. Det er derfor vi må legge forholdene bedre til rette for jobbsykling.

Bjørn Risa ser stor nytteverdi i samarbeidsprosjektet mellom næringslivet og det offentlige, og stiller seg positivt til å være med å bidra med sitt på vegne av entreprenørfirmaet Risa AS.

Bård Lilleeng, adm. dir. UiS: Et flott prosjekt som henvender seg til alle



Den nye sykehusdirektøren ved Universitets-sjukehuset i

Stavanger, Bård Lilleeng, synes Det store sykkelloftet er et flott prosjekt fordi det egentlig henvender seg til alle.

- Alle kan sykle, men for Stavanger Universitetssjukehus vil utfordringen være

at mange av medarbeiderne våre bor langt unna sykehuset. Her er det likevel muligheter for at flere av dem kan sykle, for eksempel til sin lokale jernbanestasjon i stedet for å bruke bil.

- Hva kan dere gjøre av tiltak ved sykehuset?

- I et så stort foretak er det ikke bare et enkelt tiltak som gjelder. Bedriftsidrettslaget er en viktig med-spiller, både i forhold til å engasjere og igangsette aktivitet. Om jeg skal trekke ut et enkelt tiltak fra det SUS gjør, er vi snart i gang med "Aktiv bedrift" – et tiltak først og fremst rettet mot ansatte som i liten grad er fysisk aktive i dag. Å oppfordre mange av disse til å sykle, vil være et opplagt og godt tiltak.

- Sykler du selv?

- Jeg er glad i å sykle, men jeg har ikke fått meg sykkel i Stavanger ennå – men det kommer. Jeg sykler ellers en del i Nordmarka, forrige helg var jeg og min sønn på 7 år på en 25 km lang tur i Nordmarka inn til Kobberhaugshytta og ut igjen.

- Er det mange ved sykehuset som sykler til jobb?

- Vi har ikke tall på dette, men om du går rundt inngangene ved sykehuset vil du fort se at sykkelstativene er bortimot fulle på dagtid. Sånn sett er det viktig å tilrettelegge for trygg og god sykkelparkering. Og selvsagt helst under tak, men det har blant annet noe med ny og gammel bygningsmasse å gjøre.

- Hvilken nytteverdi ser du for bedriften i et slikt samarbeid mellom næringslivet og det offentlige?

- Det er positivt at bedriftene og det offentlige engasjerer seg kollektivt i slike sammenhenger. Bedriftene får innspill på tanker og planer fra det offentlige, og om dette samspillet fungerer begge veier, vil man i utgangspunktet kunne iverksette gode løsninger for alle parter.

Bård Lilleeng ser også klare helsemessige fordeler av sykkelprosjektet.

- I utgangspunktet vet vi at alle former for trim og fysisk aktivitet er viktig både for kropp og sjel. Fokuset det har vært på tilrettelegging for fysisk aktivitet, er viktig og riktig. Generelt sagt har alle godt av å være i bevegelse. Helsegevinsten er åpenbar og kan kobles til mange positive deler av samfunnet. For eksempel har tiltak i enkelte bedrifter vist at fysisk tre-

Næringslivet omfavner sykkelprosjektet...

ning også fører til mindre sykefravær. Folk trives bedre og får økt overskudd når formen er god, sier Lilleeng.

Thor-Christian Haugland, konserndirektør i SR-Bank: Vi er positive til sykkelprosjektet



Regionens storbank, SpareBank1 SR-Bank, stiller seg også positive til samarbeidsprosjektet Det store sykkelløftet.

- Vi har fokus på det som kan få folk til å bli mer aktive, og som hovedsponsor for Nordsjørittet er det et par hundre av bankens medarbeidere som deltar, opplyser Thor-Christian Haugland, konserndirektør markeds og kommunikasjon. Ettersom banken har 50 ulike kontorer er det vanskelig for Haugland å anslå hvor mange ansatte som sykler til og fra jobb, men hans inntrykk er nok at det kunne ha vært flere.

- Vi skal selvfølgelig være positive til å delta i et slikt samarbeid mellom det offentlige og næringslivet der fysisk aktivitet og jobbsykling settes på dagsorden, når et slikt prosjekt dras i gang, sier Thor-Christian Haugland.

Hans Olav Frette, personal- og HMS-direktør i Aarbakke AS: Sykkeltrening og treningsanlegg



- Konsernet Aarbakke Group, en av hjørnesteinsbedriftene på Jæren, er aktive når det gjelder å få sine medarbeidere i bedre form gjennom trening og ulike aktiviteter. Vår og høst har selskapet en sykkelkampanje, bedriften har investert mange millioner i treningsanlegg og legger forholdene til rette for at ansatte skal være i aktivitet.

- Det er klart at alle sånne prosjekter som fremmer helse er positive, mener Hans Olav Frette, personal- og HMS-direktør i Aarbakke AS. Han stiller seg dermed til disposisjon for sin bedrift når det gjelder deltakelse i Det store sykkelløftet og dele bedriftens erfaringer med andre.

Ansatte som sykler til jobb får lov å spise en enkel frokost når de kommer på jobb, men det gjelder kun de som sykler, ikke de som kjører bil, framholder Frette. Å ha friske ansatte er målet. Derfor investerer Aarbakke i treningsanlegg og sykkelprogrammer til folk som sykler til jobb. Dette er noe både bedriften og samfunnet tjener

på, mener han.

- I tillegg til våre sykkelkampanjer arrangerer Bryne CK hvert år det 144 kilometer lange Aarbakkerittet fra Lysebotn til Bryne. I år deltok 800 syklist. Vi har også det vi kaller Aarbakke olympiske leker, et stort arrangement som samler flere hundre deltakere, også ektefeller og ansattes barn, hvert annet år. Dessuten er det mange ansatte som er med i Sesilåmi og andre større arrangementer som kan være helsefremmende, opplyser Hans Olav Frette.

Adm.direktør (CEO) i Aarbakke Group, Inge Brigte Aarbakke er opptatt av at folk blir mer aktive. De må opp av godstolen og kontorkrakken!

- Generelt er det klart at folk i dag er stillesittende, samtidig som vi jobber mer. Folk er "late", sykler lite og trimmer mindre, er Aarbakkes generelle inntrykk. Men når det er sagt synes han derfor det er viktig for en bedrift å legge forholdene til rette slik at ansatte kan motiveres til en rekke aktivitetsformer, men det er opp til hver enkelt å holde seg i aktivitet, fremholder han.

- Jeg er mer opptatt av at det skjer noe, og da må folk selv velge om de vil gå tur eller sykle, spille fotball eller drive med styrkeløft, svømming eller boksing, mener han. - Jo mer vi tilrettelegger desto lettere er det å få folk i aktivitet.

Hos Aarbakke er det trening på arbeid hver mandag, onsdag og fredag fra klokken 06.30. Også på ettermiddagen er det muligheter for å trene. Mange trenger et lite push, og blir purret på hvis de ikke stiller opp.

- Hos oss er vi opptatt av HMS, både når det gjelder det ytre og det indre miljøet, og vi er enormt opptatt av at folkene som jobber hos oss har det godt, sier Inge Brigte Aarbakke. Selv er det praktiske forhold med stor reisevirksomhet som gjør at han selv ikke sykler til jobb men han er glad for at veldig mange ansatte sykler. Bedriften har også en nordisk mester i sykling i sine rekker, Einar Lode og støtter opp om de som stiller i Nordsjørittet hvert år, på vegne av bedriften, fremholder Aarbakke.

Svein Oskar Nuland, adm. dir. i Aker Solutions: Glimrende initiativ som slår to fluer i ett smekk



- Initiativet til Det store sykkelløftet er helt glimrende. Det kan bidra til å redusere de trafikale flaskehalsene rundt Forus gjennom bedre

framkommelighet, samtidig som det er helsefremmende for ansatte når de setter seg på sykkel i stedet for i bilen, mener Svein Oskar Nuland, President i Aker Solutions, Egersund, en av bedriftene i Aker-konsernet.

I tiden fremover tror Nuland ganske mange vil benytte seg av sykkel til jobb. - Det vil bidra til å avlaste trafikken. Hvis vi i tillegg får et bedre kollektivtilbud vil alt dette hjelpe, mener Nuland. Allerede i dag er det så mange flaskehals i regionen at gods-biler til og fra Risavika ofte står helt stille i trafikken. Svein Oskar Nuland synes kombinasjonen samferdsel, trivsel og helse er viktige stikkord i prosjektet som skal sette jobbsykling i fokus.

I likhet med andre bedrifter har også Aker-bedriftene kampanjer som skal fremme sykling til jobb.

- Det er mange i Aker som sykler til jobb. Ofte er det en kjernegruppe som "drar" flere med seg og hver vår og høst er de som sykler mest og lengst med i en trekning om premier, opplyser Nuland, som sammen med hele ledergruppen i Aker Solutions i Egersund stilte i årets Nordsjøritt.

- Vi hadde dette som et mål, og i alt var det en 60-70 fra vår bedrift som deltok, sier han.

Aker Solutions i Egersund har 520 egne ansatte, de fleste bor i nærområdene i Egersund-distriktet, og bedriften har derfor ikke de store samferdselsutfordringene som man finner i Forus-området. Bedriften har et subsidiert busstilbud og legger til rette for gode sykkelparkeringsforhold. - Vi har en ISPS-havn og har et eget slusesystem for syklistene hos oss. Dessuten har vi nylig fått seks nye dusjer, opplyser Nuland.

Han ser klare nytteverdier i samarbeidet mellom næringslivet og det offentlige gjennom sykkelprosjektet. Akers Egersund-bedrift har gjennom flere forskjellige tiltak for å få opp den fysiske almentilstanden hos sine ansatte, oppnådd helsemessige fordeler.

- Vi har gjennom alle våre aktivitetstilbud til sammen redusert sykefraværet med 40 prosent og har nok spart mange millioner kroner ved at flere av våre ansatte både sykler til jobb og deltar i andre fysiske aktiviteter.

Et samarbeid med skilandslaget som Aker sponser, står også for døren. Jeg tror derfor at Det store sykkelløftet sammen med våre andre tiltak vil slå positivt ut og føre til bedre helse for den enkelte, fremholder Svein Oskar Nuland.



Glede.

Tommy Høiland viser følelser og engasjement på og utenfor banen. En kommer langt med selvironi og galskap. By på deg selv og spre glede rundt deg. Ta spesielt vare på dem som ikke tør å gjøre så mye ut av seg. Et lite smil er nok...

Viking er mer enn en fotballklubb. Vi er også engasjert i skoleungdommens hverdag. Vårt viktigste regionale samfunnsprosjekt heter VENNSKAP OG ENTUSIASME MED VIKING. Hvert år besøker flere hundre flotte 7.- klassinger Viking Stadion, hvor spillere og trenerapparat tar i mot dem. Her får de delta i diskusjoner om viktige verdier som kameratskap, holdninger, toleranse og en sunn livsstil. Det er god lagånd som teller, enten man er i klasserommet, på fotballbanen eller på fritidsklubben.

Sammen skaper vi store øyeblikk.



Stavanger-regionen lærer

87 prosent av innbyggerne i Brussel er positive til deres massive bilfrie søndag og ønsker å ha arrangementet mer enn en dag i året.

- Erfaringene og ideene fra Brussel vil bli trukket inn i det videre arbeidet for Mobilitetsuken i Stavanger-regionen i 2011, sier Christin Berg, prosjektleder i Stavanger kommune.



Tekst: Inger Tone Ødegård

Hun var i Brussel i september, sammen med en delegasjon fra Stavanger, for å få med seg den bilfrie dagen i EUs hovedstad. Bakgrunnen for den bilfrie dagen i Brussel er den europeiske mobilitetsuken som hvert år arrangeres fra 16. til 22. september. Stavanger deltok for første gang i 2006.

Bilfri dag er en del av de mange aktiviteter i forbindelse med mobilitetsuken og ble første gang arrangert i Frankrike i 1998. Siden er det Brussel som virkelig har etablert bilfri søndag som en stor begivenhet, ikke bare for byens 1,2 millioner innbyggere, men for resten av landet og mange tilreisende.

HAR VOKST KRAFTIG

Pål Jacob Jacobsen ved Stavanger-regionens kontor i Brussel var vertskap for gruppen gjester fra Stavanger. Han tok med seg alle på sykkel fra arrangementet startet klokken ni på morgenen og helt fram til byen igjen åpnet for trafikk klokken 19.00. Gruppen opplevde en sammenhengende folkefest med blide innbyggere på sykkel, rollerblades, til fots eller på hest. Det var store arrangement ved mange av byens større markedsplasser i sentrum, men også i bydelene.

- Den bilfrie dagen har vokst kraftig siden starten i 2002. Brussel består av 19 kommuner, og de første årene valgte en del kommuner å stå utenfor. Etter hvert har de imidlertid sett både nytten og gleden ved en bilfri søndag, og arrangementet har nå meget stor oppslutning. Tilnærmet hele befolkningen er kjent med at arrangementet finner sted, og de tilreisende møter informasjon allerede på flyplassen og hotellene, forteller Jacobsen.

KULTURELL AKTIVITETSDAG

Det er gratis kollektivtilbud denne dagen. Foruten buss og trikk, er det kun drosjer, uttrykningskjøretøy og enkelte biler med spesialtillatelse som skal dele veibanen med de myke trafikantene. Kjøretøyene har også nedsatt hastighet. Brussel har cirka 2000 bysykler, fordelt på mange utleiesteder i en ring rundt byen. Mens stativene var relativt fulle på lørdagen i forkant, var det ikke en ledig sykkel å oppdrive under søndagens arrangement.

- Belgia er et sykkelland og av fremkommelighetshensyn har Brussel avgitt deler av veibanen til syklistene. Det er mye fokus på hvor mye tid man kan spare ved å sykle kontra det å kjøre bil. I forkant av den bilfrie dagen har også alle sykkelorganisasjonene tilbud om gratis sykkelreparasjon og vedlikehold, slik at ingen skal behøve å møte uforberedt søndag morgen, forteller Jacobsen.

Bilfri søndag i dagens form fremstår altså som en stor kulturell aktivitetsdag med hovedfokus på mobilitet og miljøinformasjon. Arrangementet er et samarbeid mellom byens myndigheter, politi og svært mange lag og organisasjoner. Aktivitetene består av alt fra informasjon, ferdighetssykling for barn, via sykkelritt, rollerblades, konkurranser og skateboard-opptisninger til store piknikområder.

- Kort fortalt er hele byen på beina og benytter seg av de 160 kvadratkilometrene som er stengt av denne dagen, sier varaordfører Bjørge Tysdal Moe, som også var med på studieturen.

De viktigste årsakene til at Brussels innbyggere setter pris på stengte veier en søndag i året, er redusert støy, frihet til å ferdes i gatene, renere luft, festlighetene rundt arrangementet, mindre stress og gratis kollektivtilbud.

Bilfri søndag har nå blitt en attraksjon for hele landet, og det er store parkeringsplasser for tilreisende langt utenfor byen. Alle fraktes inn med tog eller buss.



MOBILITET I STAVANGER

Bilfri dag i Stavanger ble i år blant annet markert ved at Kolumbus under Viking-Vålerenga kampen la 100 busskort på tilfeldig seter på stadion, med oppfordring til å la bilen stå på den europeiske bilfrie dagen 22. september.

- Erfaringene fra Brussel viser at en bilfri dag kan være en meget levende dag, konkluderer Berg.

Deler av komiteen fra Stavanger vil i etterkant av bilfri søndag ha møte med myndighetene i Brussel for å hente inn flere fakta med tanke på videre planlegging. Alternative fremkomstmidler har høy fokus med tanke på både effektiv og bærekraftig transport.

sykkelkultur av Brussel



Stavanger-regionen på sykkeltur i Brussel! Her er det Bjørg Tysdal Moe, Inger Tone Ødegård, Kjell Erik Grøsfjeld, Terje Emil Knutsen, Christin Berg og Pål Jacob Jacobsen som sykler gjennom et bilfritt sentrum.



Bilfri søndag i Brussel framstår som en kulturell aktivetsdag. Kan vi få til noen lignende i Stavanger?

DELTAKERE UNDER BILFRI DAG I BRUSSEL:

Bjørg Tysdal Moe, varaordfører i Stavanger kommune
Kjell Erik Grøsfjeld, leder i kommunalstyret for miljø og utbygging, Stavanger kommune
Christin Berg, prosjektleder i Stavanger kommune
Terje Emil Knutsen, arrangementsansvarlig i Stavanger kommune
Inger Tone Ødegård, Næringsforeningen i Stavanger-regionen

Kjenner seg ikke igjen i n

Iris-forsker Rune Dahl Fitjars siste undersøkelse om norske byers innovasjonsevne viser at Stavanger-regionen ikke er like innovativ som vi tror. Brønnteknologifirmaet i-tec på Forus er overrasket over resultatene. - Vi er både innovative og internasjonale, forteller markedssjef Nina Hess.



Tekst: Cathrine Gjertsen

Oslo danker ut de andre storbyene og Stavanger-regionen havner bare midt på treet.

I tillegg er Oslo-bedrifter langt bedre til å jobbe internasjonalt enn bedriftene i Stavanger-regionen, noe som er viktig for innovasjonsevnen, ifølge Fitjar.

I-tec har 39 ansatte fordelt på kontorer på Forus, i Aberdeen, Houston, Barhain og Dubai. De har drevet med salg og utvikling av brønnutstyr siden 2007, og vokser stadig.

-Vi bruker mye ressurser på forskning og utvikling. Åtte personer jobber med produktutvikling på heltid. I fjor gikk 30 prosent av budsjettet vårt til forskning og utviklingsaktiviteter, sier R&D Manager, sier Eirik Sæther.

Forsknings- og utviklingsarbeidet gir resultater; under årets ONS ble I-tec sin i-Tip nominert til innovasjonsprisen. For øyeblikket er det i-Frac som er i-TEC's siste innovative løsning som har skapt stor interesse worldwide. i-Frac er et sikkert og optimalt system for en økende olje og gass produksjon, med en høy kostnadsbesparende faktor under installasjon og operasjon – i-Frac er intervensjonsløs, forklarer Nina Hess.

MÅ HENTE KUNNSKAP INTERNASJONALT

Fitjars undersøkelse viser at bedrifter som jobber internasjonalt er mer innovative enn de som jobber regionalt og nasjonalt.

- Internasjonalt samarbeid eller kunnskapsutveksling med internasjonale miljøer viser seg å øke innovasjonsevnen til bedriftene. I større næringsklynger som Silicon Vally finnes det masse kunnskap som flyter rundt blant bedriftene. De ulike bedriftene lærer av hverandre og får kunnskap kostnadsfritt. I så små næringsklynger som her i Stavanger-regionen blir kunnskapen fort brukt

opp. "Global pipelines" – kontaktpunkt med utenlandske aktører kan bedrifter i Stavanger-regionen få ny kunnskap. Utfordringen er å finne de som er verdensledende innen det faget bedriften jobber med, mener Fitjar.

I-Tec er et av de få selskapene som har etablert seg i flere internasjonale markeder på kort tid.

- Ingeniørene våre er veldig flinke til å finne nye løsninger. I tillegg får vi mange ideer fra salgsapparatet vårt. De er tett på kunden og ser fort hva de kan ha behov for av utstyr og teknologiløsninger. Vi samarbeider godt med kunder i inn- og utland når vi skal utvikle nye produkter. I tillegg jobber vi jo også med underleverandører. Høytemperatur elektronikk er et ekspertiseområde som vi har søkt etter og funnet i blant annet Storbritannia. For oss er det uproblematisk å forholde oss til utenlandske underleverandører på nisjeteknologi, og også nødvendig etter som tilgang på denne kompetansen er begrenset lokalt.

Fitjars undersøkelse viser også at sjeffens alder påvirker innovasjonsgraden.

JO YNGRE, JO MER INNOVATIVT SELSKAP.

- Det er en klar sammenheng mellom innovasjon og alder. Forskningen vår viser at bedrifter med unge ledere er mer innovative enn bedrifter med eldre ledere.

Trolig fordi unge oftere er i en gründerfase, noe som kan gjøre dem mer risikovillige, forteller Fitjar.

i-TEC er både en gründerbedrift og en ung bedrift, og bekrefter funnene i undersøkelsen.

- Vi har et ungt miljø med en gjennomsnittsalder på under 40 år. Vi merker at det er mange unge som søker jobb hos oss, nettopp fordi vi er en innovativ bedrift. Vi merker en økende interesse for selskapet blant unge så sant som eldre jobbsøkere – nettopp fordi vi er en innovativ bedrift med spennende løsninger og utfordringer innen brønnteknologi. De ønsker å utvikle noe nytt og bidra til vekst og suksess, forteller Nina Hess.



Rune Dahl Fitjar

UTDANNING ER VIKTIGST VEKSTFAKTOR

Rune Dahl Fitjar mener utdanning og human kapital er avgjørende for at Stavanger-regionen skal ha vekst og utvikling i årene framover.

- Utdanningsnivået i Stavanger-regionen er lavere enn i andre storbyer. Det kan være en utfordring. Vi er også dårlige til å få til samarbeid mellom næringslivet og forskning og utdanningsinstitusjoner. Skal regionen lykkes må vi sørge for at næringslivet får kunnskap fra internasjonale aktører og forsknings- og utdanningsinstitusjoner. Vi må også klare å tiltrekke oss personer med kunnskap og kompetanse til å utvikle noe nytt. Som region må vi hjelpe bedrifter ut i det internasjonale markedet og sørge for at de kommer i kontakt med de rette teknologi eller kunnskapsmiljøene.

INNOVASJONSUNDERSØKELSER

Prosjektleder ved IRIS, Rune Dahl Fitjar målte nylig innovasjon og nyskapingsevnen til fem storbyregioner i Norge; Stavanger, Oslo, Trondheim, Bergen og Kristiansand. Undersøkelsen er en del av et treårig prosjekt i regi av innovasjonssenteret ved UiS. I 2011 vil Dahl Fitjar sammenligne innovasjonsevnen til de norske storbyregionene med EU-regionen. I 2012 vil en undersøkelse som ser nærmere på innovasjonsevnen innen internasjonale petroleumsklynger bli presentert.

44—45 negativ innovasjonsrapport



- Vi er både innovative og internasjonale, understreker Nina Hess og Eirik Sæther i i-TEC.



**Din lokale kompetansepartner:
Revisjon. Virksomhetsutvikling.
Internkontroll. Skatt og avgift.***

PricewaterhouseCoopers, Pb 1508, 5505 Haugesund
PricewaterhouseCoopers, Pb 8017, 4068 Stavanger
www.pwc.no - 02316

*connectedthinking

PRICEWATERHOUSECOOPERS 

Nå leser Rogaland Risa

Nå er hele Rogaland i gang med å lese Einar O. Risas "M. Kanne & Søn". Du fikk ditt eksemplar sammen med denne utgaven av Rosenkilden.



Tekst og foto: Egil Hollund

- Jeg er spent på hva folk sier når de har lest boken, sier Risa.

18. september gikk startskuddet for prosjektet Hele Rogaland leser. Risas bok deles ut ved en rekke av bibliotekene i fylket. Forfatteren selv signerte bøker ved Stavanger Museums besøkssenter på Strandkaiaen.

- Det er såpass mange som kommer til å lese boken som ikke har vært borti noe av det jeg har skrevet tidligere, så det er spennende. Jeg håper de blir nysgjerrige og ønsker å lese resten av serien. Så langt virker det lovende. Interessen viser igjen på utlånsstatistikken på bibliotekene med køer og ventelister, sier Risa til Rosenkilden.

Og siden boken er den første i en familiekronike i fire bind, der det tredje akkurat har kommet på markedet, bør muligheten være store for at akkurat det vil skje.

- "M. Kanne & Søn" er en slektskronike. Det er mye byhistorie fra Stavanger i kulissene. Leserne følger en oppdiktet familie gjennom flere generasjoner fra 1889 og fram til 2006. Det begynte som en trilogi, men ser nå ut til å bli verdens første trilogi i fire bind, forteller Risa.

Den første boken starter med et dampskip som kommer inn Vågen. Det står to menn på dekk. Den ene av disse er fotograf M. Kanne som har kranglet med faren og rømt København for å starte butikk i Stavanger.

- Hva kan folk forvente seg av boken?

- Dette er for alle som kan lese. Jeg har helt siden ungdomskolen vært fascinert av Kielland. Den tyske forfatteren Thomas Mann er også en jeg har hentet inspirasjon fra, sier Risa.

En av dem som var til stede på signeringslørdag var Ketil Thu. Han gledet



Einar O. Risa signerte ett eksemplar av "M. Kanne & Søn" til Ketil Thu i forbindelse med lanseringen.

seg til å komme hjem og starte lesingen.

- Jeg leste Fortuna om igjen i forbindelse med Hele byen leser i fjor. Det var kjempemessig. Boken er like aktuell i dag som den var da den kom ut. Risas bok virker også meget spennende. Jeg har ikke lest den før, så jeg gleder meg, sa Thu.

Hele Rogaland leser er en videreføring av Hele byen leser - som første gang ble gjennomført som et Stavanger2008-prosjekt i regi av Sølvberget, Stavanger bibliotek og kulturhus. I fjor ble Næringsforeningen og LO med på laget. I år har også fylkeskommunen engasjert seg i prosjektet, som nå altså omfatter hele Rogaland.

- Hele byen leser og nå Hele Rogaland leser er en måte å skape identitet, stolthet og kunnskap om regionen. Det er flott at dette grepet blir tatt. Jeg synes at leseprosjektet også i framtiden bør konsentrere seg om bøker som handler om Rogaland og vår historie, sier Thu.

FLERE UNGE MED PÅ LAGET

Thu får støtte både fra Risa og bibliotek- og kulturhussjef Marit Egaas på Sølvberget, som har vært med på prosjektet siden starten for tre år siden.

- Når vi skal velge bok i framtiden, må det selvsagt velges en bok som har bred appell og som kan leses av mange. Den bør også kunne engasjere og ha et liv etter at du har lest den. Det trenger ikke hver gang være en lokal bok, men en nøkkel er å få til gode prosesser når vi skal gjøre utvelgelsen, sier Egaas.

Første gangen ble utvelgelsen gjort gjennom en omfattende stemmeprosess.

De to siste gangene har bibliotekene i regionen kommet med forslag - og så har styringsgruppen for prosjektet gjort et valg på bakgrunn av det. Årets bok ble blant annet foreslått av Sola folkebibliotek.

- Til neste år kunne jeg tenke meg å få flere unge folk med i utvelgelsen, og da gjerne i et samarbeid med de videregående skolene. Det ville ha styrket prosjektet veldig, sier Egaas.

Etter at du har lest "M. Kanne & Søn", kan du delta på bokprat om boken, Risa og resten av hans forfatterskap på Kulturbiblioteket torsdag 4. november.

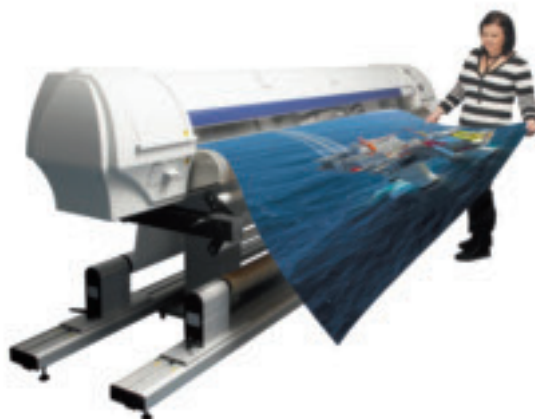
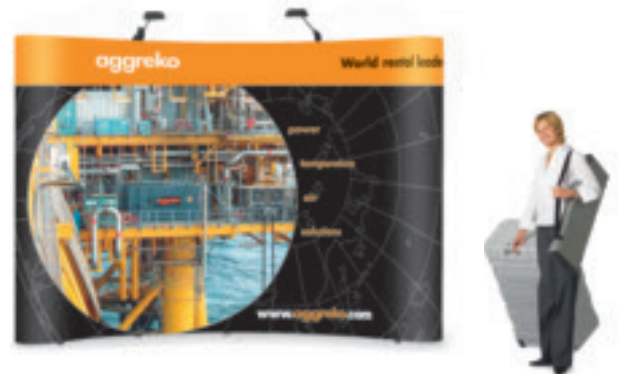
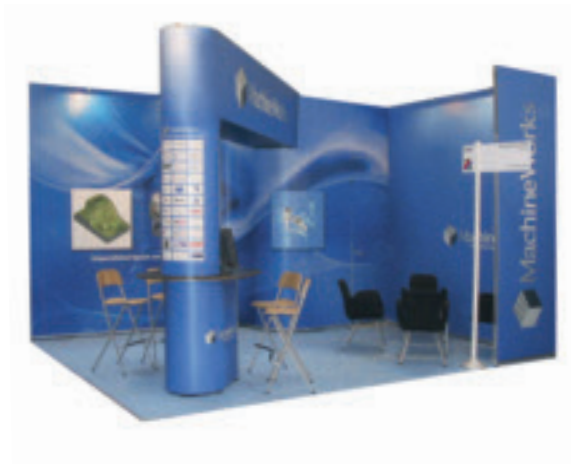
Einar O. Risa (f. 1954)

- Oppvokst og bosatt i den landlige delen av Stavanger-regionen.
- Han studerte litteraturvitenskap, historie og jus, og har arbeidet som journalist.
- Debuterte i 1995 med romanen "Skygger".
- Han har siden debuten vært svært produktiv og gitt ut en lang rekke romaner.

Hele Rogaland leser

- Hele Rogaland leser startet som en del av Sølvbergets 2008-prosjekt "Gjестfrihetens kunster", da under navnet "Hele byen leser".
- Det arrangeres for tredje år på rad. Første bok som ble delt ut gratis til Stavangers befolkning, var Arild Reins "Kaninbyen". I 2009 leste hele byen "Fortuna" av Alexander L. Kielland, mens i 2010 er det Einar O. Risas roman "M. Kanne & Søn 1889-1922" som deles ut.
- Prosjektet er et samarbeid mellom LO Rogaland, Næringsforeningen i Stavanger-regionen, Rogaland fylkesbibliotek og Sølvberget, Stavanger kulturhus.
- Det muliggjøres av SpareBank 1 SR-bank og ABM-utvikling, som har gitt økonomisk støtte.

MESSE – DEKOR – SKILT



Sjekk mulighetene på våre nye nettsider

www.bitmap.no

BITMAP*

Lervigsveien 22, 4014 Stavanger, Tlf. 51 84 92 30
post@bitmap.no, www.bitmap.no

REKLAMEFOTO SCANNING DIGITAL UTSKRIFT SKILT MESSEDEKOR BILDEDATABASE



Skjævelandsstykket? Den nye fylkesrådmannen Trond Nerdal (55) ser en smule spørrende ut der han sitter i det fylkeskommunale bygget ved Kannikbekkens bredd. - Jeg visste ikke at det var navnet på dette området.



Tekst: Egil Rugland
Foto: Eirik Anda/BITMAP

Det er det slett ikke så mange som vet i denne byen. De fleste av oss forbinder området med Kannik fra de dager da det fylkeskommunale bygget var byens sykehus. Et bygg med de forunderlige sykehuslukten som rev en smule i nesen.

Men nå er bygget selvsagt fritt for medisinske lukter. Det er blitt et langt mer sterilt bygg, og da mener vi det i en positiv forstand. Det sterile er rent og pent.

Nå var denne rapportør selv uvitende inntil nylig om betegnelsen på området, men takket være en direktør i en her-værende næringsforening ved Vågen i Stavanger, vet vi bedre.

30 ÅR I ROGALAND

Det betyr at den nye fylkesrådmannen er i godt selskap, og han har befunnet seg vel i rogalandsk selskap siden han kom hit i 1980. Han kan i år feire 30-årsjubileum som rogalending.

- Jeg føler meg som rogalending, bekrefter han. Men det er ikke til å komme fra at jeg fortsatt har Rosenberg som mitt favorittlag.

Vel, noen skavanker skal innflyttere ha, men vi skynder oss å legge til at han har særdeles godt forhold til spesielt Vidar FK og hele regionen for den del. Det skal vi tilbake komme til.

Men Trond Nerdal hadde et liv før han entret Rogaland. Det startet i Mo i Rana i 1955.

- Jeg hadde min oppvekst i Sunndal fra jeg var seks år, sier Nerdal på en dialekt som absolutt minner om utgangspunktet.

I Nerdal-familien er en rådmannsstilling slett ikke ukjent. Trond Nerdals far var i mange år rådmann i Sunndal. Det er altså dette med epler, stammer og gener.

SIVILØKONOM

Det ble gymnasi i Molde, og Nerdal ble siviløkonom ved Norges Handelshøyskole i Bergen.

- Det var en tid i et interessant studentmiljø med kontakter til Universitetet

i Bergen. Jeg var aktiv i studenttinget og med i flere arbeidsutvalg, men jeg må innrømme at jeg var ikke så ofte på lesesalen, legger han til.

Nå går det selvsagt an å lese på andre steder enn lesesalen. Det var uansett mer enn nok til at han kunne titulere seg som siviløkonom fra 1979. Etter et år i det militære etter endt utdanning, var han klar for yrkeslivet.

Det var et yrkesliv som startet på Vigrestad i 1980 og som dermed ble opp-takten til at Nerdal ble rogalending etter hvert.

- Jeg fikk tilbud om jobb som økonomisk rådgiver til rådmannen i Hå, og med tanke på min generelle samfunnsinteresse, slo jeg til. Jeg bodde på Vigrestad i vel tre år og lærte mye gjennom kontak-

Jeg føler meg som rogalending, bekrefter han. Men det er ikke til å komme fra at jeg fortsatt har Rosenberg som mitt favorittlag.

ten med en god rådmann i et godt miljø, oppsummerer Nerdal.

STAVANGER-SOLA TUR-RETUR

Fra Vigrestad til Stavanger er turen relativt kort, og Nerdal fikk jobb i Stavanger kommune fra 1983-1985 i økonomi- og budsjettavdelingen under finansrådmann Bernt Svihus og ble blant annet kollega med Ole Hetland.

I 1985 gikk yrkesturen videre til Sola kommune som økonomisjef.

- Jeg var stedfortreder for rådmannen og kunne møte i både formannskap og kommunestyre og lærte dermed å holde meg direkte til folkevalgt nivå.

I 1995 ble Nerdal administrasjonssjef i Stavanger kommune og fra 1996 kommunaldirektør for teknisk drift i Stavanger kommune, før han ble rådmann i Sola i 2002 før han igjen returnerte til Stavanger som fylkesrådmann i august i år.

SYKLE TIL JOBBEN

Fra 1983 til i dag har Trond Nerdal blitt

usedvanlig godt kjent på strekningen Stavanger -Sola. Det skyldes ikke bare at han fått en yrkeskarriere som har hatt de to metropolene som arbeidststeder, men også at han i hele perioden har syklet til jobb. Trond Nerdal kunne vært æresmedlem i sykle-til-jobben aksjonen.

Nå som nytilsatt fylkesrådmann sykler han daglig uansett vær og ikke minst vind fra Slåtthaug til Skjævelandsstykket i Kannik som han gjorde det fra Slåtthaug til Sola.

Det er tid for et tilbakeblikk på karrieren så langt. Startsted: Sola selvsagt.

Sola en vekstkommune

- Jeg hadde en god tid i Sola kommune, sier Nerdal. Som rådmann fikk jeg bruke hele meg både overfor folkevalgt nivå, og også mediene, ansatte og tillitsvalgte på alle nivåer. Sola kommune har vært gjennom alle varianter av økonomi. Fra gode år til nå vanskeligere år. Det er en kommune i stor vekst med stor boligutbygging og næringsutvikling. Det er nok bare å tenke på det som nå har skjedd i Risavika utover utviklingen i olje- og energisektoren. Nylig startet arbeidet med Solasplitten.

- Sola er en god kommune å bo og arbeide i. De økonomiske utfordringene har sammenheng med de kommunale inntektsutjevningene som har rammet både Sola og Stavanger med bortfall av store skatteinntekter. Sola kommune har innbyggere med gjennomsnittlig høye inntekter, og kommunen har gode bedrifter som går bra. Dette gjør at det stilles høye krav til det offentlige. Det er etter min mening et argument for at inntektene i større grad må beholdes. Men det har ikke skjedd, og dermed opplever vi de store økonomiske utfordringene som Sola og andre kommuner står overfor.

Trond Nerdal startet i stillingen som fylkesrådmann 9. august.

- Bakgrunnen for å søke stillingen?

OVERORDNET OPPGAVE

- Jeg er nå 55 år og gjorde et valg om å søke større overordnede oppgaver med et kanskje mindre vidt spekter enn det som er i kommunal virksomhet. På den annen side er oppgavene kanskje dypere på områder som videregående skole, kultur, planlegging, samferdsel, infrastruktur og

...fortsettelse fra forrige side

barnevern for å nevne noen. Det er områder som gjør det mulig å løfte blikket litt.

- På den annen side får jeg fortsatt muligheten til å forholde meg til folkevalgt nivå, mediene, innbyggerne i regionen, næringslivet og ikke minst de ansatte, tillitsvalgte og verneombud. For meg er det viktig å understreke at vi skal spille på samme lag med en felles forståelse og et felles verdigrunnlag i bunn. Det skal være høyt under taket, men samtidig skal det være rom for at faglige og samfunnsmessige interesser blir røyn.

Nå er det ikke lett å holde orden på begrepene fylkesmann, fylkesordfører og fylkesrådmann. For å skrive det kort: Fylkesmannen er statens representant i Rogaland. Fylkesordføreren er leder for administrasjonen i fylkeskommunen, mens fylkesrådmannen er ansvarlig overfor det folkevalgte organet fylkestinget.

DE FOLKEVALGTE AVGJØR

- En viktig oppgave for meg er å jobbe sammen med direktører og seksjonsjefer i fylkeskommunen og holde kontakten med kommunene og komme med avgjørende uttalelser om planlegging, samferdsel, byggevirkksomhet, videregående skoler og kultur. Som tidligere rådmann kjenner jeg mange av rådmennene i kommunene. Det er en fordel for meg, selv om jeg nå sitter på den andre siden av bordet, samtidig som det er en utfordring. I siste instans er det de folkevalgte i fylkestinget som avgjør sakene.

30 års opphold i regionen har selvsagt satt sine spor hos den nye fylkesrådmannen.

- Stavanger og Rogaland er blitt mitt hjemmeområde, sier Nerdal. Stavanger-regionen er en flott region. Den er en region som er både handlingsrettet og som er visjonær med vilje til å få til ting. Det er en god region å bo i, og det er en region i vekst på de fleste områder. Det er på mange måter en selvgående region med mange dyktige og initiativrike personer.

- Vi har fått til saker gjennom egenfinansiering uten at vi har fått tilbake

midler som står i forhold til verdiskapingen. Det kan nesten se ut som om vi har et gen eller spesielt talent i dette med å skaffe midlene selv. Det naturlige ville vært at de som har vært flinke til å skaffe midler burde fått tilført mer midler som belønning.

Den jærskke entreprenørånden kan stå som eksempel på de særregionale dyder, og evnen til å bygge stein på stein er velkjent. Nerdal illustrerer poenget med følgende, skal vi kalle det anekdote, fra jærsk hverdag.

MER ENN VÅRHERRE

- Det var en prest som sa til en bonde at her hadde Vårherre fått til en god åker.

- Det så ikkje sånn ud då han dreiv på aleina. Det blei bedre itte at eg kom, svarte bonden.

Nå har det lenge vært en diskusjon av hva denne regionen skal leve av etter olje- og gassalderen.

- Vi har hele tiden levd av noe annet enn olje og gass, sier Nerdal. Vi lever av våre hoder og hender. Det vil vi alltid gjøre. Poenget er å finne balansen mellom den verdiskapingen som skjer på grunn av naturlige ressurser og den menneskeskapte verdiskapingen. Det må hender og hoder til for å stelle på et sykehjem, kjøre buss, fange fisk, utarbeide en reguleringsplan, klippe håret for den saks skyld. Det er også en viktig del av verdiskapingen. Vi må frigjøre oss fra at det bare er hardware som er verdiskaping.

Nå ser Nerdal frem til jobben som fylkesrådmann.

BRATT LÆRINGSKURVE

- Som jeg har sagt mange ganger. Jeg står foran en bratt læringskurve. Men med min bakgrunn fra Sunndal vet jeg at jo brattere bakkene er, jo fortere vinner vi høyde. Nå er jeg på en læringskurve for å vinne høyde. Det finnes mye kompetanse i det offentlige. Rundt meg har jeg dedikerte folk med mye faglig kompetanse, også mastergrader og til og med doktorgrader, som bidrar med sin kompetanse

og som jeg kan dra lærdom av.

Nå har vi innledningsvis beskrevet Trond Nerdals sykkelengasjement. Selv under årets fimbulvinter var han i aksjon.

- Det var vanskelige forhold, men med piggdekk var det ikke verre enn at det tok 50 % lenger tid til jobben. Sånt gir ekstra trening.

Den lille bekymringen etter å ha inntatt Skjævelandsstykket er at avstanden er kortere fra Slåtthaug til Stavanger enn fra Slåtthaug til Sola.

- Jeg tar noen omveier for å forlenge turen, humrer han. Sykling gir grunn trening, avkopling og rom for å tenke gode tanker underveis. Sykling er et bra miljøtiltak og bidrar til å minske behovet for bil og fremmer folkehelsen.

FOTBALL

Trond Nerdal bruker ellers beina til å sparke fotball, og er fortsatt aktiv på gutter 50 i Vidar.

- Fotball gir muligheten til å være del av et lag, å føle tilhørighet og kameratskap. Det er plass for flinke individualister som kan innordne seg lagspillet. Det er ikke en selv som er det viktige, det er gruppen og laget som er det viktigste. Det er alltid hardt arbeid og lagspill som ligger bak en seier i fotball som i arbeidslivet, sier Nerdal som har hatt mange treneroppdrag blant yngre og har hatt tillitsverv i Rogaland fotballkrets.

Nå har som det vil fremgå Trond Nerdal funnet seg vel til rette i regionen og han oppsøker naturen både med og uten ski. Når han er mer i ro fordyper han seg i bøker og noen som står ham nær mener bestemt at han er avisoman.

- Jeg har Dag Solstad som favorittforfatter, sier Nerdal. Jeg kan lese ham om og om igjen. Jeg leser stadig noe nytt i bøkene hans som handler om menneskelig eksistens, meningen med å være menneske. Jeg synes også at Knausgård er fascinerende lesing.

Som det forhåpentlig vil fremgå: Trond Nerdal har det i både beina og hodet.



skape.no
etablerersenteret for Rogaland

Planlegger du å starte egen bedrift?

Skape.no tilbyr kurs og rådgivning for etablerere.

Skape.no tilbyr nå kurs flere steder i Rogaland.

Kontakt oss eller besøk nettsiden for informasjon: www.skape.no

Skape.no gir veiledning og opplæring til etablerere i Rogaland og er et partnerskap mellom statlige myndigheter, kommunene i fylket og Rogaland fylkeskommune.

Skape.no, Ipark, Prof. Olav Hanssensvei 7A, 4068 Stavanger, tlf.: 51 87 42 40 / 909 777 96

KREATIVITET ER EN VIKTIG ENERGIKILDE

OUR CREATIVE ENERGY: Som energiselskap står vi foran mange utfordringer. Men løsningene finner vi ofte i vår egen kreativitet. I TOTAL vet vi at morgendagens løsninger vil være et resultat av vår evne til å tenke annerledes – i dag. Derfor er vår kreativitet en viktig ressurs.

Vi har stor tro på vår framtidige rolle som en viktig energiaktør i Norge. TOTAL er kontinuerlig på jakt etter nye krefter. Les mer på **www.total.no**

Our Creative Energy



TOTAL E&P NORGE AS har i mer enn 40 år vært en av de aller største aktørene på norsk sokkel. Vi står for 14 prosent av TOTAL-gruppens samlede olje- og gassproduksjon. TOTAL-gruppen er et av verdens største olje- og gasselskap, med virksomhet i 130 land.

I klem mellom staten og kapitalen

- Samfunnet svekkes uten



Arnfinn Fiskå i Kirkens Bymisjon i Rogaland sier at det gjør noe med oss dersom vi skyver alt ansvar fra oss og ber kommunen eller staten ta seg av alt.

- Vi er i klem mellom det offentlige og private kommersielle aktører. Vi frykter for framtiden for det vi holder på med, sier daglig leder Arnfinn Fiskå i Kirkens Bymisjon i Rogaland. Han er lei av å bli rost opp i skyene av politikerne, samtidig som han opplever at de ideelle organisasjonenes hverdag blir tøffere og tøffere.



Tekst: Egil Hollund
Foto: Eirik Anda/BITMAP

- På den ene siden blir vi presset av en stat som har est ut. Vi møter et voksende byråkrati som ønsker mest mulig på offentlige hender. På den andre siden presses vi av kommersielle krefter som også tar stadig større markedsandeler, sier Fiskå.

Han er ikke alene som å frykte for framtiden til ideelle organisasjoner som i mange år har drevet institusjoner og behandlingstilbud innenfor rusvern, barnevern og psykiatri. De ideelle organisasjonene taper i anbuds- og konkurranseregimet. Kirkens Bymisjon i Rogaland er i ferd med å legge ned barnevernsinstitusjonen Dreieskjevå i Sandnes. Frelsesarmeen har ifølge Aftenposten måttet avvikle fire barnevernsinstitusjoner, tre rusomsorgsinstitusjoner og to sykehjem bare de siste årene. Evangeliesentrene har avviklet flere rusinstitusjoner. SVs parlamentariske leder Bård Vegard Solhjell tok nylig i samme avis et oppgjør med sitt eget partis skep-

ideelle organisasjoner

sis til ideelle stiftelser. Det synes Fiskå er på tide, og kanskje ikke bare i SV.

- Hvor ofte har du hørt norske politikere som uttaler seg negativt i forhold til Kirkens Bymisjon eller Frelsesarmeen? Det skjer aldri. Om du er Frp-er, SV-er, fra Høyre, Senterpartiet, KrF eller Arbeiderpartiet; Bymisjonen og Frelsesarmeen er fine greier. Det er vi for. Det står ikke på politisk velvilje. Det er mer snakk om at det er lite samsvar mellom det politikerne sier og det byråkratiet utfører. Når virkeligheten skal avgjøres, så er det ikke politikerne som styrer, men byråkratiet, mener Fiskå.

DÅRLIGERE OG MINDRE VARIERT TILBUD

Fiskå advarer mot utviklingen på flere nivåer dersom de ideelle stiftelsene presses ut. Han mener det er godt dokumentert at de kommersielle aktørene ofte reduserer den faglige kompetansen og

” Den rødgrønne regjeringen har ikke vært noen god regjering for de private ideelle.

bemanningen til et minimum av det som er forsvarlig.

- De gjør ikke nødvendigvis et dårlig arbeid. Men vi ønsker ikke å tilby et minimum av faglig kompetanse og dårligere vilkår for de ansatte enn hva som er tilfellet i det offentlige. Dermed vil vi tape de fleste anbudsrunder der vi er i direkte konkurranse, sier Fiskå.

I forhold til det offentlige, mener Fiskå at de ideelle private organisasjonene er et viktig faglig korrektiv. De både er og har vært sentrale i forhold til utviklingen av det helse- og omsorgstilbudet vi har i landet i dag.

- Mye av det som skjer innenfor barnevern, rusomsorg og psykiatri i det offentlige er storartet. Det er skikkelig og faglig dyktig, ikke et vondt ord om det. Men jeg tror ikke noen, verken staten eller andre, har vondt av at det er noen som driver på en annen måte. Når du skal hjelpe folk med for eksempel rusproblematikk, så tror jeg ikke det er en måte og en metode som fungerer. Det å ha et mangfold i tilbudet tror jeg er en fordel, sier Fiskå.

VIKTIG FOR DEMOKRATIET OG SAMFUNNET

Men Fiskå gir seg ikke med det som handler om det rent faglige. Han trekker de historiske parallellene tilbake til Hans Nilsen Hauge og framveksten av de frivillige organisasjonene i Norge fra før 1850-tallet og utover. Alt fra diakonale organisasjoner til skytterlag var en viktig brikke i å utvikle demokratiet. For første gang var vanlige folk med på å bestemme.

- De frivillige organisasjonene er fortsatt en maktfaktor som ikke er styrt av staten, kirken eller andre tunge maktstrukturer. De drives fram av folks engasjement for noe annet enn hvor mye penger de selv kan tjene, og er etter min mening viktige for demokratiet også i dag, enten det dreier seg om idrettslag eller hjelpeorganisasjoner.

Han fortsetter:

- Dersom de ideelle organisasjonene forsvinner, forsvinner samtidig mye av de frivilliges arbeid. Bare vår organisasjon engasjerer flere hundre frivillige. Den hjelpen som blir gitt av disse er viktig. Men like viktig er det frivillige arbeidet i forhold til å ansvarliggjøre folk. Vi blir bevisst det faktum at om noen har det vanskelig, er det mitt og ditt ansvar også. Det gjør noe med oss dersom vi skyver alt dette fra oss og ber kommunen eller staten ta seg av alt.

RØDGRØNNE ELLER BLÅ

Fiskå er skuffet over den rødgrønne regjeringen. Han liker ikke det han omtaler som regjeringens forkjærlighet for alt som er offentlig, uten at de kan dokumentere at det nødvendigvis gir et bedre

tilbud. Samtidig har de rødgrønne latt de kommersielle komme til i mye større grad enn hva han hadde forventet.

” Dersom de ideelle organisasjonene forsvinner, forsvinner samtidig mye av de frivilliges arbeid. Bare vår organisasjon engasjerer flere hundre frivillige.

- Den rødgrønne regjeringen har ikke vært noen god regjering for de private ideelle.

Han tror en borgerlig regjering med Høyre og Frp i spissen hadde sluppet dem mer inn i varmen og gitt dem flere muligheter.

- Ulempen hadde nok vært at de ikke hadde skilt mellom private kommersielle aktører og private ideelle organisasjoner. En slik utvikling frykter vi minst like mye, påpeker Fiskå.

MINDRE ANBUD OG MER NÆRINGSLEV

Fiskås løsning er lengre anbudsperioder, mindre bruk av anbud og et tettere samarbeid mellom de ideelle organisasjonene og næringslivet generelt.

- I dag har vi kontrakter som maksimalt strekker seg fire år fram i tid. På andre områder inngår myndighetene avtaler som gjelder i 20 år. Hvorfor kan de ikke gjøre det med oss? Vi bygger opp et fagmiljø, anlegg og det som trengs. Da trenger vi å kunne se mer enn fire år fram i tid, mener Fiskå.

Han appellerer også til et felles løft sammen med næringslivet.

- Vi trenger støttespillere. Ikke til det beste for oss som organisasjoner, men for de vi arbeider for. Kall det gjerne vårt og bedriftenes samfunnsansvar. Vi må jobbe sammen for å gjøre samfunnet mer levelig - rett og slett, avslutter Fiskå.

Han håper i alle fall han kan få noen av ønskene sine oppfylt når Kirkens Bymisjon i Rogaland og Stavanger nå feirer 20 år.

FAKTA

- Stiftelsen Kirkens Bymisjon i Rogaland ble startet i 1990, og i 2000 ble det opprettet en egen avdeling i Haugesund.
- Totalt har organisasjonen rundt 130 ansatte.
- Stiftelsen er en av ti selvstendige bymisjoner i landet som samarbeider under en felles paraply.
- * Organisasjonen driver blant annet Bymisjonssenteret i Stavanger med Albertine, Natteravnene, Gatepresten, Jobb1, Josephines kafé og Leve med hiv. De står også bak Vibemyr skoleverksted, Rogaland A-senter, Dreieskjeivå og en rekke tilbud i Haugesund og på Haugalandet.

Enig i kritikken fra Fiskå

Storingsrepresentant Hallgeir Langeland (SV) er enig med Arnfinn Fiskå i at politikernes omsorg for de ideelle organisasjonene ikke alltid er like synlig i praksis som i festtaler.

- Ja, det har vi mange eksempler på, og dette må vi gjøre noe med, sier Langeland til Rosenkilden.

Langeland har også merket seg at ideelle organisasjoner oftere og oftere taper anbudsrunder til fordel for kommersielle aktører.

- Dette burde være motsatt. Det må derfor tilrettelegges for at vi får en politikk som kutter ut spekulantene og kommersen innen for eksempel rusomsorg, barnevern og psykiatri, og tilrettelegger og fremmer spesielt offentlige tilbud, men også med plass til de ideelle organisasjonene, sier Langeland.

IKKE HELT ENIG

Eirin Sund fra regjeringskollega Ap er ikke enig med Langeland i at de ideelle organisasjonene ofte glemmes i praksis.

- Arbeiderpartiet er svært opptatt av å sikre de ideelle organisasjonenes gode kår. Til eksempel mottok 89 frivillige og

ideelle virksomheter i 2009 til sammen 135 millioner kroner gjennom støtteordning for frivillig rusarbeid. En ordning som har vært vellykket, ifølge forskningsinstituttet IRIS. Tilskudd til frivillig rusarbeid i regi av frivillige organisasjoner og private virksomheter disponibelt for 2010 beløper seg til 158 millioner kroner, sier Sund.

MÅ IVARETAS

Sund og Langeland er imidlertid enig om at ideelle organisasjoner bør ivaretas spesielt i forhold til kommersielle aktører.

- Det er helt klart at de private ideelle aktørene er et viktig supplement i helse-tjenesten vår. Problemstillingen om, eller hvordan, disse skal forskjellsbehandles i forhold til de kommersielle aktørene er viktige, men et komplisert spørsmål, sier Sund.

Hun peker på at det i forskrift om



Eirin Sund

lov om offentlige anskaffelser kan gis visse unntak når det gjelder kjøp av helse- og sosialtjenester fra en ideell organisasjon, og kjøp av visse opp- og rehabiliteringstjenester som gjør det enklere å inngå anbud med disse. For kjøp av tjenester fra ideelle organisasjoner er det heller ingen tidsbegrensning i forhold til hvor lenge en kontrakt om kjøp kan inngås.

- Jeg er glad for at vi i Norge har en frivillig sektor med stort engasjement. De ideelle organisasjonene har en lang og god tradisjon som bidragsyttere til fellesskapet, og jeg tror alle politikere er enige om at frivillige organisasjoner er viktig for å nå målene i helse- og omsorgspolitikken, sier Sund.



Hallgeir Langeland



Best på Travel Management

Som forretningskunde hos VIA Travel får du din egen Key Account Manager. Dette er en kreativ og svært løsningsorientert person med stor kunnskap og innsikt i markedet. En som ringer og gir råd og vink, informerer om nye produkter og som hjelper deg med å lage en fornuftig reisepolicy. Målsetningen er å strømlinjeforme dine innkjøp av reiseprodukter, effektivisere dine innkjøpsrutiner, og senke dine totale reisekostnader.

Fornøyde kunder er våre viktigste ambassadører!

Ønsker du å høre hva vi kan gjøre for din bedrift, ring vår salgssjef Tomas Bolme på 51 44 44 52, eller send en epost til tomas.bolme@viatravel.no

VIA Travel Stavanger kan tilby:

- Svært høy tilgjengelighet
- 24 timer service ved nød- og hastebestillinger
- Spesialpriser og kompetanse innen Offshore og Marine segmentet
- En av markedets beste selvbookingsløsninger
 - dokumenterte besparelser opp mot 30%
 - ett søk gir deg oversikt over alle tilbydere og priser
- Kjøp av Miljøkvoter
- Egen avdeling for alle typer Arrangement og Gruppereiser
- Ferie & Fritids avdeling med stor kunnskap om alle typer pakkereiser, weekend turer, opplevelsesturer, cruise og charter

Gi deg og dine ansatte et uforglemmelig julebord!



Kontakt oss for et skreddersydd tilbud til din firmafest på:
salg@rogaland-teater.no eller ring: **51 91 90 00** og spør
etter Iris eller Elisabeth.

WWW.ROGALAND-TEATER.NO
51 91 90 90







Nett med Lyse(t)s hastigh

Hva er det vi forbin-
der med Lyse? Det er
selvsagt mye lys og
varme formidlet av
den regionale strøm-
leverandøren. Vi får
fortsatt mye lys og
varme fra Lyse, men
nå får vi i tillegg TV,
internett, telefoni og
alarm. Det hele for-
midles gjennom en
fiberoptisk kabel i en
boks. Derav navnet
Altibox.



Tekst: Egil Rugland
Foto: Eirik Anda/BITMAP

Det er i en slags sann Lyse-ånd utvik-
lingen av Altibox har skjedd. Det er fibe-
roptikk som ligger til grunn for å sende
digitale signaler. Et signal i en fiberkabel
består av lys som gir høy hastighet. Lyse
har sett det digitale lyset gjennom Altibox.

Administrerende direktør Eirik
Gundegjerde har fulgt utviklingen på
kommunikasjonssiden i selskapet på
meget nært hold.

- Jeg var én av to ansatte fra den spede
starten i 2002. I dag er vi 100.

Nå går forhistorien til dagens Altibox
tilbake til midten av 1990-tallet.

- Lyse har drevet med telekommunika-
sjon helt siden 1996 da ElTele Rogaland
ble etablert, sier Eirik Gundegjerde. Det
ble solgt ut i 2000. I 2001 vurderte selska-
pet nye forretnings- og satsingsområder.
Lyse landet på triple play eller kombina-
sjonen TV, internett og telefoni. I 2002 ble
det som i dag har blitt Altibox etablert.

OVERSTEGET FORVENTNINGENE

Nå er det ingen tvil om at utviklingen av
Altibox har langt oversteget forventnin-
gene fra etableringsåret i 2002.



- Vi hadde en ambisjon som var nedfelt
i forretningsplanen om å ha 27.000 abon-
nenter i 2017, sier Gundegjerde.

- I dag har vi 200.000 abonnenter for-
delt på 35 partnere i Norge og seks i
Danmark.

Kundeutviklingen har med andre ord
gått med tilnærmet lysets hastighet sam-
menlignet med forventningene.

- Vi kunne i stor grad trekke på to store
grunnleggende fordeler når det gjaldt
overgangen til den digitale verdenen. Lyse
er gode på å håndtere store kundemasser
og å skape velfungerende infrastruktur.

I norsk sammenheng har Lyse og
Altibox vært pionerselskapet.

- Men det var flere store energiselska-
per i inn og utland som tenkte i samme
baner som oss, sier Gundegjerde.

SANDEFJORD FØRST

Den første partneren i Norge var
Sandefjord bredbånd som ble etablert i
2003. Selskapet leverer og drifter Altibox-
tjenestene i likhet med de andre part-
nerne i inn- og utland.

- Det er integrasjonen av TV, telefoni og
internett som er det unike og som bygger
på en teknologi som er det mest moderne
i verden. Fiberoptikk er det raskeste
alternative for å sende digitale signaler
over lange avstander. Den bereder grun-
nen for en egen motorvei på nett uten
andre trafikanter, sier Gundegjerde.

Nå har kundene to muligheter for å få
tilgang til den fiberoptiske teknologien.
Altibox kan gjøre jobben helt fram til
kabelen plugges inn i veggten for kunden,
eller kundene kan stå for gravingen fram
til egen bolig eller leilighet og gjøre den
siste finishing touchen.



Administrerende direktør Eirik Gundegjerde har vært med på utviklingen av Altibox helt fra starten i 2002. I dag har Altibox 200.000 kunder mens Lyse har 125.000 strømkunder.

”Vi har hatt flere besøk fra utlandet, og når de hører om denne norske dugnadsånden, er det ikke fritt for at de himler med øynene.

DUGNADSÅND VEKKER OPPSIKT

For å si det forsiktig så skiller denne dugnadsinnnsatsen seg ut i internasjonal sammenheng.

- Vi har hatt flere besøk fra utlandet, og når de hører om denne norske dugnadsånden, er det ikke fritt for at de himler med øynene, smiler Gundegjerde.

Dette er et valg som kundene har.

Nærmere 70-80 prosent av kundene gjør det, og det er vel en kjensgjerning at det er flere på bygdene som gjør jobben sammenlignet med byene.

Men denne egeninnsatsen har selvsagt også en økonomisk side.

- Det koster 3.900 kroner å bli operativ hvis vi gjør jobben, mens prisen bare er 1400 kroner hvis kundene graver selv.

Men overgangen til den fiberoptiske teknologien gjør at kundene kan utføre mer selv enn bare gravejobben i hagen.

- Fiberoptikk er en symmetrisk tjeneste, sier Gundegjerde. Det gjør at kundene kan overføre bilder eller videoer og laste ned med en fantastisk hastighet. Det er en toveiskommunikasjon som har samme høye hastigheten begge veier.

TIPPELIGAEN

Det kanskje beste eksemplet på hvor-

dan mulighetene tas i bruk ligger i Altibox-formidlingen av fotballkampene i Tippeligaen. Altibox sjokkerte nesten medie verdenen da selskapet fikk rettighetene til Tippeligaen fra sesongen 2009.

- Vår teknologi gjør at kundene kan se alle kampene fra Tippeligaen direkte i tillegg til landskamper, Adecco-ligaen, Toppserien og norsk cup, sier Gundegjerde. Det gir en totalopplevelse med interaktive kanaler som gjør det mulig å se alle kampene direkte med fortløpende mål og høydepunkter fra alle parallelle kamper.

- For oss var det viktig å kunne tilby våre kunder denne muligheten. Det er blitt en stor suksess. Av vår samlede kundemasse på 200.000, ser 25 prosent av kundene norsk Tippeliga hver helg.

De to første årene siden Altibox fikk rettigheten er Tippeligaen gratis i basispakken.

- Fra neste år vil det bli en betalingskanal, sier Gundegjerde.

Det samme teknologiske opplegget gjelder også for Premier Barclays League-kamper som er en betalingskanal. Altibox har også et samarbeid med VGTV og har laget tv-kanal og programkiosk av mediehusets nett-tv.

I tillegg er mobil og alarm voksende tjenesteområder tilknyttet fiberkabelen.

ALARMTJENESTER

- Alarmtjenester kan bli et nytt og viktig element når det gjelder nye tjenester. Det er ingen hemmelighet at eldrebølgen er på vei. IT- og kommunikasjonstjenester kan skape trygghet og sikkerhet for de eldre. Dette kan bety at flere eldre kan bo hjemme lenger. Energistyring er også et aktuelt framtidig område. Det kan gi energiokonomisk gevinst som kan få en effekt på klima, forklarer Gundegjerde.

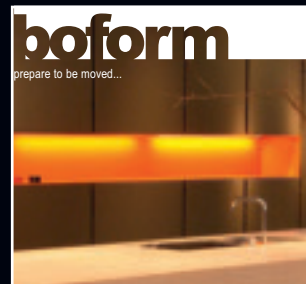
Altibox har i dag også 3000 kunder på bedriftsmarkedet. Videokonferanseutstyr er en del av opplegget.

Lyse har i dag 125.000 strømkunder, mens Altibox har 200.000 kunder og en omsetning på 1 milliard kroner i året. Det sier noe om den eventyrlige utviklingen som har skjedd.

- I fremtiden har vi en vekstambisjon om å få 50.000 nye kunder årlig. Spørsmålet er om vi er i stand til å levere fort nok. I øyeblikket har vi 28000 på venteliste, sier Eirik Gundegjerde.

På den annen side har de 28.000 sannsynligvis noe å glede seg til med muligheten til å få tilbud om 150 digitale TV-kanaler, filmer og serier bare for å nevne noe, og de kan se frem til en driftssikkerhet på 99,99 prosent.

Ikke dårlig.



SE VÅRT SPENNENDE UTVALG AV BOFORM KJØKKEN!

Kielland®

Madlaveien 50 T: 51 64 64 80
www.kielland-home.no
 Åpent 10-17 (15)



DESTINO

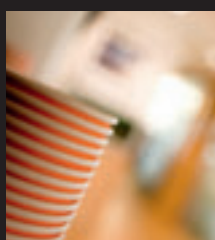
NÆRINGSLOKALER

– Vi har alternativene

www.ogreid.no



ØGREID
 Øgreid Eiendom AS





Attraktive tomter, sentralt i regionen

Forus Næringspark er en av de største i sitt slag i Norge. Den ligger sentralt til i grenselandet mellom kommunene Stavanger, Sandnes og Sola. Ved de vel 1000 bedriftene i området har nærmere 35.000 mennesker sitt daglige arbeid. Forus er stedet for et allsidig næringsliv. Olje og gass, høyteknologi, leverandørbedrifter, industri og produksjon – her finnes det meste. I tillegg kommer handel, god mat og drikke, alt det som gir gode opplevelser. Gjesdal Næringspark er det idelle lokaliseringssted for bedrifter innen industri-, lager- og transportvirksomhet. Med utgangspunkt nettopp her, kan man drive en effektiv distribusjon til hele regionen! Næringsparkene på Forus og i Gjesdal er regionens ledende utviklere av næringstomter. Har du planene, vil vi bidra til å skape mulighetene!

www.forus.no

www.gjesdal-skurve.no



I Stavangerregionen skal det i årene fram mot 2040 skapes over 60.000 nye arbeidsplasser. Vi legger forholdene til rette for vekst og utvikling.





Kommentar: Elin Schanche, avtroppende adm. dir. Greater Stavanger

60—61

Den regionale sandkassen

Det foregår en diskusjon om hvem som skal sitte i førersetet for næringsutviklingen; fylkeskommunen eller kommunene gjennom de regionale utviklingselskapene.

Ser en på globale trender, er det ingen tvil om at regionenes rolle blir stadig viktigere. Spørsmålet blir imidlertid hvor omfattende en region er og hvordan det regionale næringsutviklingsarbeidet kan organiseres på en slik måte at tilgjengelige ressurser blir utnyttet mest mulig effektivt

Det er en trend i Europa at regionene får større makt. Dette er tema for Rune Dahl Fitjars doktoravhandling. Fitjar som er seniorforsker ved IRIS, har i sin avhandling forsket på denne trenden, hvorfor det skjer og hvorfor det er forskjell mellom regionene.

De europeiske regionene har i stor grad gått fra å gjennomføre statlig politikk til å ha egne myndighetssystemer. Globalisering og utviklingen av EU har i hovedsak forårsaket dette. Gjennom globalisering reduseres enkeltstatens økonomiske kontroll. Samtidig ønsker EU å svekke nasjonalstatens rolle og styrke regionene for å legitimere sin egen rolle. Økonomien i de ulike regionene varierer. I sterke økonomiske regioner bygges det opp incentivsystemer for å beholde mer av "kaka" som blir produsert i regionen. Jo mer perifere regionene er i forhold til statsmakten, desto mer knyttet føler innbyggerne seg til regionen. Regionen har felles økonomiske interesser og konkurrerer med andre regioner om kompetanse og bedrifter for å forbedre levestandarden

hos seg. Fitjar viser til at Norge er mindre regionalisert enn andre land i Europa. Det har i løpet av de siste årene blitt innført direktevalg til fylkestingene, men ellers er landet blitt mer sentralisert. Et eksempel på dette er statlig styring av sykehusdriften.

Som i Europa er oppmerksomhetene om regionene også her hos oss, mye større enn før. Fitjars forskningsarbeid viser for eksempel at Stavanger Aftenblad skriver mye mer om regionen nå enn på 60-tallet.

I Greater Stavanger legger vi følgende definisjon til grunn for hva som er en region: felles arbeids-, bolig og service-marked, felles strategiske institusjoner og fyrtårn (som UiS, flyplassen, sykehuset) og det er i stor grad et sentrum som er den økonomiske og kulturelle drivkraften som samler de økonomiske interessene i regionen.

Kommunene ser det som formålstjenlig å organisere mer av sitt arbeid gjennom interkommunale (regionale) selskap. Bare på næringsutviklingsområdet finner vi Haugaland Vekst, Dalanrådet, Ryfylke IKS og Greater Stavanger.

Folk flest oppfører seg også stadig mer "regionalt". Over 40 prosent av alle arbeidstakerne i Stavanger-regionen pendler daglig over kommunegrensene for å komme seg på jobb. Den enkelte bedrift er i svært liten grad opptatt av om den er lokalisert i Stavanger eller Gjesdal, så sant den befinner seg i et formålstjenlig næringsområde med god infrastruktur. Det er den enkelte kommune som må sørge for sine egne bedrifter og sørge for

næringsutvikling som legger til rette for flere arbeidsplasser.

Med så mange felles interesser er det naturlig at kommunene organiserer seg på tvers av kommunegrensene som regioner. Slik oppnår de nok slagkraft i den internasjonale konkurransen om arbeidsplasser og arbeidskraft. I Rogaland har vi flere regioner. Skal fylkeskommunen lykkes i sin nye rolle som regional næringsutvikler, må den arbeide på regionenes premisser. Da må den bruke sine viktigste kort innen næringsutvikling aktivt; ansvar for videregående skoler, veier og kollektivtransport.

De diskusjonene som har foregått mellom kommunene og fylkeskommunen om hvem som skal sitte i førersetet med hensyn til næringsutvikling, må oppleves ganske bisarr og unyttig for bedriftsledere og næringsliv. De ønsker et best mulig samarbeid mellom kommuner og fylkeskommunen om å levere goder som næringsarealer, arbeidskraft, hensiktsmessig infrastruktur og kollektivtransport. Gjennom effektiv bruk av det offentlige midler, offensive og solide bedrifter og gode kompetanseinstitusjoner vil regionen fortsatt ligge på topp i verdiskaping!

I den store verden er vi små, og for å lykkes må vi løfte blikket opp fra sandkassen. Kommunenes gode samarbeid i regionene må fortsette, samtidig som fylkeskommunen bidrar med sine ressurser. Dette er grunnlaget for de internasjonale relasjonene vi vil være helt avhengige av framover. Uten dem, ingen økt innovasjonskraft.



JULE BORD 495,-*

HELLSTRØM HAR VÆRT HER...

Norges mest kjente kokk og programmet "Hellstrøm rydder opp" har vært her og inspirert oss til å lage et julebord med den aller beste lokale maten fra Lister. Våre fantastiske kokker og det forfriskende musikkmiljøet vårt spiller opp til et julebord der alle er til stede og samlet gjennom hele kvelden og ut i juleenatta.

Full pakke med julebord og overnatting fra 945,-**

* Pris per person for mat og underholdning.
** Prisen gjelder per person i dobbeltrom inkludert mva, underholdning, julebord og frokost.

utsikten.no • 38 35 88 00

UTSIKTEN

Utsikten er Sørlandets nyeste, kurs Konferanse og Eventhotell, Listers Kjøkken, Norges vakreste Golfpark, moderne kunstsenter og utendørs Amfi.

Beklager, timelister duger bare ikke lenger...

Enkel bruk. Full oversikt. Integrasjon til andre systemer. Mange rapporter. Skreddersøm.

Leverer dine ansatte fysiske timeslister? Har dere tunge manuelle rutiner for timefangst? La dine ansatte slippe dobbeltarbeid og gjør heller optimalisert timefangst til et konkurransefortrinn. Frigjør tid til kjernevirksomheten slik at dere kan konsentrere dere om arbeid dere virkelig er gode på! La oss vise det i praksis på et av våre webinarer. [Les mer på www.proplan.no/time](http://www.proplan.no/time).

Ingen aldersgrense for gr

Det er dagen etter den nasjonale finalen i DnB NORs innovasjonspris for 2010. Den regionale vinner Georigg kom ikke på pallen, men administrerende direktør Torvald Sande ser ikke på det som et nederlag. - Det har vært en flott konkurranse å være med i, og det var absolutt verdige prosjekter som fikk de tre første plassene.



Tekst: Egil Rugland
Foto: Eirik Anda/BITMAP

Nå var Georigg en verdig vinner i den regionale konkurransen der selskapet kunne entre seierspallens øverste trinn i konkurranse med 106 kandidater. Prisbeløpet var kr 200.000,-.

- Det er stimulerende å få kr 200.000,- i frie penger, sier Torvald Sande (70). Det kommer godt med og bidrar til å akselerere deler av den videre prosessen som vi ellers ikke ville fått. Vi har fått støtte fra Norges Forskningsråd (NFR) og Innovasjon Norge, men bevilgningene derfra stiller store krav til egenkapital. Det er krav som det er vanskelig å innfri når vi jobber med et kapitalkrevende og langsiktig prosjekt, og hadde ikke Per Olav Haugdom (67) og jeg vært pensjonister som ikke trenger å ta ut lønn, kunne vi like gjerne lagt ned. Nå kan vi kjøre for fullt uten hensyn til lønn.

ERFARING FRA ENERGIBRANSJEN

Torvald Sande og Per Olav Haugdom bærer med seg erfaring fra energibransjen. Sande som forskningskoordinator i Norske Shell fra 1982-1995 og Per Olav Haugdom som teknisk sjef i Sira-Kvina Kraftselskap. Haugdom fikk innovasjonsprisen på ONS for fire år siden for boreverktøyet AST (Anti Stall Tool).

- Haugdom står også bak utviklingen av en helt ny boreslampumpe (Optipump) som nå er klar for felttest. Den er et hovedelement både for Seabed Rig og Georigg, sier Torvald Sande. For oss handler det om å få til teknisk videreutvikling på flere områder som kobles sammen på en smart måte. Til dette kreves engasjement. Det gjelder å se bruksverdien av kunnskapene som vi har samlet. Det vi driver med er ikke grunnfors-

kning. Vi er ikke i klasse med Einstein.

Det er det for så vidt ingen grunn til å være. Det holder lenge med to utgaver av Espen Askeladd som undret seg over alt det han fant. Georigg og duoen Sande og Haugdom har funnet stadig mer når det gjelder geotermisk boring og tilgrensende teknologi.

- Dette er teknologi som er videreutviklet av folk som er over 60 år, smiler Sande.

Det er betryggende å vite at det er ingen øvre grense for gründere.

Først en innføring i den fornybare energiformen geotermi eller jordvarme.

HØYE KOSTNADER

- Geotermisk energi - eller jordvarme - har foreløpig et relativt høyt kostnadsnivå, sier Torvald Sande, men ikke så høyt som energi fra sol, vind og bølger. Georigg utvikler en helt ny type boreteknologi som vil redusere borekostnadene ved boring for geotermisk energi med ca 75 %. Denne nye boreteknologien åpner for et konkurransefortrinn som vil gjøre det mulig å bygge ut en nasjonal næringsklynge for denne typen grønn energi.

Den nye teknologien er satt sammen av eksisterende enheter, forklarer Sande.

- Et hovedelement er en elektromotor som bygger på et nytt prinsipp, en permanent magnet som gir større dreiemoment på mindre diameter. Denne motoren plasseres nede ved borekrona. Dermed slipper vi å bruke borestreng.

IKKE-ROTERT BORESTRENG

- Georiggs teknologi dreier seg om å plassere energien som trengs til boringen og kontrollsystemene nede ved borekrona. Dermed slipper vi den roterende borestrengen. Dette fører til en bedre og mer detaljert kontroll, betydelig reduksjon av overflateaktivitet og logistikk, reduksjon av bemanningen, raskere og betydelig billigere boring og mindre støy.

Det er ikke mangel på innovasjonskraft i regionen. Det er rammebetingelsene som er problemet, mener Torvald Sande i Georigg.



Vi kan også skalere ned boretårnet, som bare trengs til føringsrør, heisefunksjoner og slanger for boreslam for å nevne det vesentligste. Ved at vi fører ned el-kabler og bredbånd ned til borekrona, gjør at vi kan koble til helt nye funksjoner, e.g. georadar og "look-ahead"-radar.

Georigg har fortsatt et stykke å gå før prosjektet er ferdig utviklet, og det er et stykke forskningsvei å gå som ikke minst trenger finansiering og faglige medspillere.

- Vi har et kapitalbehov på 50 millioner kroner frem til fullskalltesting, sier Torvald Sande.

Det betyr at i flere år vil pengene renne ut. Vi har nå fått støtte fra NFR til et



prosjekt på 15 millioner kroner. I praksis betyr det at vi får 7,5 millioner kroner fra NFR, men vi må skaffe 7,5 millioner kroner i egenkapital. Dette gjør vi sammen med Norhard AS på Tonstad som er et boreselskap som Haughom også står bak, og som har testet ut deler av teknologien. Men vi trenger mer enn disse 15 millioner kroner for å utvikle boreteknologien til et komplett system.

OMDANNE VARMEENERGI TIL ELEKTRISK KRAFT

Geotermisk energi eller jordvarme utvinnes ved boring ned til 5-10.000 meter til en ønsket temperatur på 200 – 300oC.

Det gir høy virkningsgrad ved omdanning av damp til elektrisitet. Det er mulig å omdanne vann ved 90oC til elektrisitet, med da er virkningsgraden 8 %.

Jordvarme er sammen med vind, sol og bio de mest aktuelle fornybare former for energi.

- Jordvarme har flere fordeler, sier Sande. Den er tilgjengelig 24 timer i døgnet 365 dager i året. Vindkraft er tilgjengelig i gjennomsnitt 10 % av døgnet, mens solenergi er tilgjengelig bare deler av døgnet. Beregninger fra USA viser at kostnadene ved vindkraft er dobbelt så høye i forhold til jordvarme, mens kostnadene til solenergi er tre ganger høyere.

SAMFUNNETS ENERGIBEHOV

I Norge dekker elektrisitet 60 % av vårt totale energibehov. 99,7 % av elektrisiteten kommer fra vannkraft. Det er enestående i verdenssammenheng.

- I Frankrike til sammenligning utgjør elektrisitet 25 % av energiforbruket og 73 % av dette kommer fra kjernekraft. Frankrike og andre I-land har ambisjoner om å dekke 40 % av energibehovet ved hjelp av elektrisitet. Vi er allerede på 60 %.

Island er selve kroneksemplet på utnyttelse av geovarme til en pris av 10 øre kWh. Fra 1970 har landet systematisk satset på å bruke jordvarme som fjernvarme. Nå utgjør varmt vann 90 % av all oppvarming av hus, og de resterende 10 % er elektrisitet som enten kommer fra vannkraft eller geotermisk el-verk.

- Geovarme er også et alternativ utover Island i land som USA, Australia, Malaysia og Italia fortsetter Sande. Men i den videre utviklingen av denne energiformen er det en klar forutsetning å få ned borekostnadene. Borekostnaden utgjør 60 – 80 % av totalkostnaden.

NÆRINGSKLYNGE

Det betyr at i et fremtidsperspektiv kan Georigg og teknologien få anvendelse på et stort internasjonalt marked. Island har jordvarme som u-hjelp.

Det er også en medvirkende årsak til at Georigg har en ambisjon om å bidra til å skape en nasjonal næringsklynge for denne typen grønn energi. Det er aktuelle samarbeidspartnere i Kristiansand, Bergen, Kongsberg, Oslo og Trondheim, men også lokalt. Dette er samarbeidsrelasjoner som kan få stor betydning i arbeidet med å få større effekt i overgangen fra vann til elektrisitet.

- Her i regionen har vi fått en henvendelse fra IRIS som har levert forslag om en ny type varmeveksler nede i borehullet som gjør at kostnadene med varmeveksling kan bli betydelig mindre.

Nå kan Per Olav Haughom og Torvald Sande fremstå som rene antitesen til en regional rapport om at denne regionen ikke er så innovativ som vi selv gir uttrykk for i hverdagen.

- Det er ingenting å si på hjernekapasiteten i regionen, sier Torvald Sande. Det er snarere et spørsmål om engasjement og å legge forholdene til rette for innovasjon. Det betyr i praksis at innovasjonsmiljøet er avhengig av økonomiske støtteordninger og tverrfaglig samspill. Det er rammebetingelsene som er problemet, ikke mangelen på innovasjonskraft, og regionen er fremdeles gode på samspill.

Møter i Næringsforeningen oktober

5. oktober

KL. 0830-1130, Rosenkildehuset

Planprosesser og samarbeid mellom offentlig-private i byggebransjen

Næringsforeningens ressursgruppe for bygg og anlegg inviterer til et halvdagsseminar med fokus på de fem forbedringsområdene som framkom i kartleggingsarbeidet våren 2010. Målgruppen for seminaret er byggebransjen, kommunenes administrasjon og politikere.

7. oktober

KL. 11-1300, BI Stavanger

Lederskolen - Virker egentlig trenings- og utviklingstiltakene i din bedrift?

Norske bedrifter bruker store ressurser på å investere i trenings- og opplæringstiltak for sine ansatte. Likevel vet man overraskende lite om effekten av disse investeringene.

7. oktober

KL. 1900-2300, Rosenkildehuset

Ny og nysgjerrig – nettverkskveld

Vil du lære noe nytt? Engasjer deg i Næringsforeningen og få mest mulig ut av medlemskapet. Vi inviterer våre medlemmer til informasjon, hygge og sosialt samvær. Som nytt medlem i Næringsforeningen er du invitert til en kveld utenom det vanlige her i Rosenkildehuset.

8. oktober

KL. 1100-1300, Sørmarka Arena

Opplev Sørmarka Arena med Næringsforeningen

Bare få dager etter den offisielle åpningen tilbyr Næringsforeningen, i samarbeid med Sørmarka Arena, et bedriftsbesøk utenom det vanlige. Lunsj, spennende foredrag og en skikkelig omvisning står på programmet.

19. oktober

KL. 1100-1230, Rosenkildehuset

Har vi likeverdig konkurranse om offentlige oppdrag?

Konkurranseregler og skatteregler inneholder bestemmelser som regulerer hvordan det offentlige må opptre når man eier virksomhet som opererer i konkurranse med private. I dette møtet får du oppdatert informasjon og kyndige vurderinger om hva som rører seg på dette området.

20. oktober

KL. 0900-1500, Diakonhjemmet

Høgskole Rogaland, Vågsøgt. 40, Sandnes

Arbeid og psykisk helse

En konferanse med fokus på den skjulte arbeidskrafta - ressurser du ennå ikke har oppdaget? Komite for Verdensdagen for psykisk helse i Sandnes arrangerer i år en konferanse for bedrifter og privatpersoner.

Konferansen har som mål å vise hvordan personer som har erfaring med psykiske vansker er ressurser i arbeidslivet. Representerer de en skjult arbeidskraft? Vi ønsker også at konferansen skal bidra med kunnskap til bedrifter om hvordan en kan ivareta arbeidstakere som sliter med psykiske problemer.

20. oktober

KL. 0900-1600, Vågen videregående

skole, Sandnes

Byvisjonsdagen 20/10/2010

20. oktober arrangerer vi Byvisjonsdagen i Sandnes. En spennende konferanse om framtiden og hvordan vi kan utvikle Sandnes som en attraktiv framtidsby. Interessante foredrag og utstilling av konkrete idéer og prosjekter gjør dagen til en viktig arena for alle som er interessert i hvordan byen vår skal utvikle seg de neste 20 årene. Konferansen holdes i det store auditoriet i nye Vågen videregående skole. Det gir deg også anledning til å oppleve dette nye og kreative ressursnettet i byen og regionen.

21. oktober

KL. 0830-1300, Risavika Havn

Velkommen til Risavikadagen 2010!

Risavika er et næringsområde i rivende utvikling, med en imponerende havn og en flott utenriksterminal. I området foregår det i tillegg mye spennende og framtidsrettet virksomhet blant annet knyttet til anvendelse av naturgass, CO2-håndtering og nye hydrogenløsninger. Virksomheten i Risavika har betydelig interesse og potensial i regional, nasjonal og internasjonal sammenheng.

22. oktober

KL. 1100-1300, Rosenkildehuset

Hvordan kan dine kunder hjelpe deg til suksess?

Er et godt omdømme er synonymt med høy kundetilfredshet? Hvordan kan begeistra eller forbanna kunder bruke Internett til å påvirke din lønnsomhet? Hvordan kan vi jobbe med kundetilfredshet på personnivå – 1:1? Bør vi nå investere i selskaper basert

på KTI-indeksen?

Foredragsholdere:

Altibox ved Markedssjef Per Andre

Rykus

SR-Bank ved konsernmarkedssjef

Helge Ims

Markedsføringshuset ved Daglig leder Trygve Forgaard

Det vil bli vist konkrete case fra Altibox og SR-bank, og samtidig som det vil bli fremlagt nyere forskning på viktigheten av å ha en kundeorientert bedriftskultur.

24. oktober

KL. 1500-2000, Viking stadion

Vi sees på stadion!

Vi inviterer våre medlemmer til faglig og sosialt treff før kampen mellom Viking - Ålesund.

Nærmere program kommer.

27. oktober

KL. 1900-2230, Hall Toll

Årets store Kick Off - for alle som jobber med salg og service

Vi gjentar suksessen fra tidligere år og inviterer bransjen til faglig påfyll, masse humor, og muligheten til å møte andre kollegaer i bransjen!

Næringsforeningen i Stavanger-regionen og ressursgruppen for varehandel arrangerer for fjerde år på rad "Kick Off" for alle som jobber med salg og service. Fjorårets arrangement samlet over 370 deltakere fra varehandelsbransjen og var en stor suksess.

Konferansier og underholder: Kristian Arntsen

Det blir moteshow

Foredrag ved Kjetil Andre Aamodt -

"Hvordan nå sitt potensiale"

29. oktober

KL. 0830-1300, Stavanger Forum

Boligkonferansen 2010

Ressursgruppen for bygg og anlegg inviterer for 9. gang til den regionale Boligkonferansen i tilknytning til utstillingen i Stavanger Forum, Boligforum. Konferansen er en møteplass for alle aktørene i boligbransjen. I tillegg retter konferansen fokus mot sentrale boligpolitiske utfordringer og boligløsninger.

29. oktober

KL. 1100-1300, BI Stavanger

Lederskolen - Ledelse - nytt yrke med gamle myter

Ledelse er en ny profesjon - Norges vanligste faktisk, ettersom ca hver åttende yrkesaktive person driver med ledelse. Samtidig er dette et yrke knyttet til mange myter om medfødte talenter, kultur og innovasjon. Hva kan man si om lederyrket som profesjon i dag?

HELT NYE VOLVO S60

FREKK, LEKEN, SIKKER

Med helt nye Volvo S60 tar Volvo enda et stort steg innen design, kjøreegenskaper og sikkerhet. Volvo S60 har det prisvinnende sikkerhetssystemet City Safety som standard. Systemet kan ved kø og bytrafikk bremse bilen om det registrerer at en kollisjon er i ferd med å inntreffe. I tillegg er Volvo S60 DEN FØRSTE BILEN I VERDEN som kan stoppe for fotgjengere av seg selv (tilleggsutstyr).

Faktisk er det så mye nytt på Volvo S60 at vi ikke klarer å forklare og vise det her - det må sees og oppleves.

Velkommen til prøvekjøring og testing av sikkerhetssystemene. Vi lover deg en fantastisk opplevelse.



Volvo S60 **DRIVE**
Fra 316.800,-

Volvo S60 D3 163 hk
Fra 395.800,-

D3 gj.sn. forbruk 5,3 - 5,9 l/100 km. CO₂-utslipp 139 - 154 g/km. Forbruksdata for DRIVE er ikke klare og pris kan derfor bli endret. Illustrasjonsfoto. Frakt- og lev.omk. er inkl. Forbehold om trykkfeil.



Bilia Forus - din billeverandør uansett behov!

Maskinveien 1. Tlf. 51 81 05 00

Man+ons-fre 8.30-16.30, tirs 8.30-20.00, lør 10.00-14.00

www.bilia.no - betjent med eDialog24 - døgnet rundt, året rundt

bilia
Nordens største bilkjede



Pål Jacob Jacobsen

Stavanger-regionens Europakontor
 pal@onemarket.be
 www.stavangerregion.eu

Hvilke jobber er grønne?

Da presidenten i Europakommisjonen, Jose Manuel Barroso, nylig holdt sin "State of the Union-tale" i Europaparlamentet, sa han at EU skulle skape tre millioner grønne jobber frem til 2020.

Det ofte populistiske Europaparlamentet kastet seg over dette agnet og laget raskt en resolusjon som sa at EU bør lage en strategi for grønne jobber i løpet av 2011. Grønne jobber er en attraktiv tanke som det er vanskelig å være negativ til, men rekk opp hånden den som klarer å definere en ekte grønn jobb! Er de ansatte på et gasskraftverk grønne fordi kraftverket er renere enn kullkraftverk, eller er de svarte fordi de slipper ut mer CO2 enn vindkraftverk? Er jobber i offentlig sektor automatisk grønnere enn jobber i industrien? Er de som bygger grunnmuren på et hus svarte mens de som legger inn solceller grønne? Er bilmekanikere mindre grønne enn togsjåfører?

Europakommisjonen og Europaparlamentet står overfor definisjonsutfordringer når de går i gang med denne strategien. Det kan bli herlige debatter i Brussel og hovedstedene. Det

beste er nok at man fokuserer på holdbare strategier og snakker om grønn politikk istedenfor grønne jobber.

Norge forhandler for tiden om våre forpliktelser innenfor EUs fornybardirektiv. Dersom Norge må øke sin fornybarandel fra 60 prosent til over 70 prosent av det totale energiforbruket, slik som EU krever, så har vi veldige utfordringer foran oss – utfordringer som krever holdbar politikk og som kommer til å skape grønne j.....

Nye medlemmer

Altibox
 HENT AS
 Tesco Corporation (Norway) AS
 Mette Hagen AS
 Torstein Kilhavn AS
 Akaso Elektro AS
 Kulturkompaniet AS
 Holmen Treindustri AS
 CCAP A/S
 Smevig Eiendom A/S
 Øritsland Consulting
 Zirkel AS
 Handelsbanken Finans
 Expert Maxi Stormarked
 DNB NOR Egersund
 Egersund TAXI



Litt klarere

Vinden snur, det gjelder å se mulighetene.

Kontakt oss i dag hvis du ser litt lengre enn neste sving.
 Ring Næringsliv 51 67 68 08

Liv Ingjerd Grude,
 rådgiver næringsliv

 **Sandnes Sparebank**
 www.sandnes-sparebank.no

OPPTATT AV SKATT?



Gratis oppdatering i skatterett via epost og mobil fra ett av Norges ledende skatterettsmiljøer.

Nyhetsbrevet Skatt+ gir løpende oppdatering i regelverk, dommer og uttalelser i skatterett. Våre oppsummeringer gjør oppdateringen enkel, men du har samtidig mulighet til å gå i detalj på det som er særlig relevant for deg.

Stadig flere leser Skatt+ som ledd i sin skattefaglige oppdatering.

Registrer gratisabonnement for deg og dine medarbeidere på www.steenstrup.no/skattpluss, og last ned siste utgave av Skatt+.

Mobilversjonen ligger på: www.steenstrup.no/skattpluss/mobil.

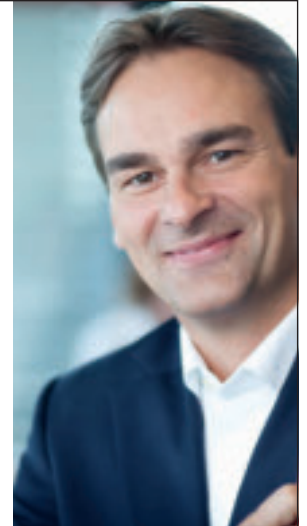
 **STEENSTRUP
STORDRANGE**

WWW.STEENSTRUP.NO

OSLO TØNSBERG STAVANGER BERGEN ÅLESUND TRONDHEIM TROMSØ



Har du behov for hjelp innen
regnskap, lønn eller
økonomisk rådgivning?



 **visma.no/outsourcing**

Ta kontakt med oss på telefon: 51 81 57 00 **eller e-post:** forus@visma.no

 **VISMA®**



Sissel Medby, nestleder i styret i Næringsforeningen.

Forventninger foran en reise til Kina

Han Suyin, kinesisk forfatterinne (1917 -): For meg finnes det tre menneskelige vesener: Kinesere, ikke-kinesere som har vært i Kina, og alle andre.

La meg begynne med et sammendrag av en historie hentet fra Torbjørn Færøvik sin bok, "En reise på livets elv": "Verdens mektigste evnukk, Zheng Fe, ble født i Kinas sørvestlige hjørne nær grensen til Burma i 1371. Elleve år gammel ble han tatt til fange i et slag mellom mongolene og kineserne. Kineserne seiret og siden faren hadde kjempet på feil side ble Zheng Fe kastret og overført til keiserens store korps av evnukker. Unge Zheng gjorde inntrykk på keiseren og han ble ansatt som rådgiver i keiserhæren. Han fikk stor tillit og keiseren ga ham i oppdrag å bygge en keiserlig marine bestående av 100.000 mann. På den tiden herjet japanske pirater langs Kina-kysten. Oppdraget var i første omgang å jage dem hjem og drepe dem. Dernest fikk han i oppdrag å utforske de fire hav. Kina hadde lenge vært et innadvent folk. Verden hadde ikke interessert dem. Nå var det på tide å utforske. Zheng Fe dro ut med store ekspedisjoner i perioden 1405 til 1433. Den første ekspedisjonen besto av 62 skip, de største 440 fot lange og 180 fot brede. Om bord var det 30.000 mann. Alle offiserene var evnukker. Flere av skipene var fylt av keiserlige gaver, gull, sølv og silke. Verden skulle få vite at Kina var et rikt land.

På en av de store ekspedisjonene fulgte mange konger og ambassadører med tilbakke fra mange land. De overrakte gaver til keiseren; gull, sølv, edle stener, sjeldne perler, ville elefanter, løver, leoparder og tigre. Slik kom også de første papegøylene til Kina. Gavene ble studert, registrert og verdsatt.

Boken og forfatteren anbefales for den som er interessert i Kina. Poenget med denne lille historien er å illustrere at Kina tidlig innså nytten av å reise ut og samle inntrykk.

Jeg er så heldig at jeg skal få delta på en delegasjon til Kina nå i oktober. Vi skal besøke Beijing og Shanghai. Verdensutstillingen og den norske paviljongen er blant målene for reisen.

Før reisen er forventningene mange og knyttet til ulike tema. Vi får se store byer og oppleve hva befolkningstetthet virkelig er. Vi får oppleve kinesisk kultur, historisk sus og gjennom verdensutstillingen mangfoldige inntrykk fra hele verden. Stor er nysgjerrigheten knyttet til infrastruktur og trafikk. Service er et annet element av interesse.

Min begrensede kjennskap til Kina er knyttet til det vi leser i mediene, nyheter, skjønnlitteratur og nå i disse dager, Færøvik

sine underholdende og interessante reiseskildringer. Den nære historien om Mao og kulturrevolusjonen er dekket i flere av mine kilder. Opprøret på Den himmelske freds plass i 1989 har festet seg. Det samme har ettbarnspolitikken og de mange kinesiske jentebarna som havner på barnehjem og deretter i europeiske og norske hjem.

Av alle inntrykkene jeg har dannet meg av Kina, er det ett element som står særlig sterkt: Mitt inntrykk av at landet har vist en slagkraftig evne til gjennomføring og implementering. Inntrykket av en formidabel gjennomføringsevne er kanskje sterkest og skremmende knyttet til Mao og kulturrevolusjonen. Her ble innfall og ideer satt ut i handling svært så effektivt, med store endringer som resultat og som oftest med katastrofale konsekvenser. Fra innfall til handling var det kort avstand. Er det kun i et diktatur vi kan finne slik handlekraft?

Foran reisen til Kina er det interessante overskrifter som gir et inntrykk av en nasjon i utvikling. En samling overskrifter hentet fra www.kina.forum.com:

- Robert B Zoellick President i World Bank viser til et godt samarbeid med Kina, og forteller bl.a; Til tross for at Kina regnes som en av verdens største økonomier, omtales landet enda som et utviklingsland, med mange utfordringer. Landet har høye vekstrater og sterke reduksjoner i fattigdom. Kinas 208 millioner på landsbygda utgjør den nest største konsentrasjon av fattige etter India. Mange på landsbygda er uten elektrisitet.
- Kina arrangerte OL i 2008 og Verdensutstilling i 2010.
- Den 17. Beijing Internasjonale bokutstilling åpner i disse dager. Dette årets utstilling inkluderer kinesiske og internasjonale utgivere med over 1800 utstillere fra 58 land og regioner. De deltar i mer enn 1000 aktiviteter. Her presenteres bl.a. en ekspress trykkemaskin.
- Kinesisk solenergi erobrer verden. Det er en blomstrende industri som sysselsetter noe mer enn en million mennesker i bl.a. byen Changsha i Sør-Sentral Kina.
- Verdens lengste bilkø er kinesisk. Kina er i bilismens barn-dom, men likevel...

Kina er blitt et mer åpnere land, som tar del i og interesserer seg for andre deler av verden. Kanskje det er nyttig at så mange fra vår region nå drar til Kina for å samle inntrykk?



“Et oversiktlig og godt ERP-system er helt avgjørende for en bedrift som vår.”

Thor Arne Thorsen, Finance IT Coordinator i Deep Ocean AS

Total internkontroll i internasjonal oljeindustri

Med 14 datterselskaper og 600 ansatte er oljeserviceselskapet Deep Ocean avhengig av total internkontroll. NaviComs bransjeløsning for olje og gass har sikret dem dette – og effektivisert hverdagen både på land og offshore. For sånn er det: Microsoft Dynamics i bunn og vår kompetanse på toppen gir løsninger som lønner seg!

Unike bransjeløsninger

For å spisse utnyttelsen, funksjonaliteten og flyten i prosessene har vi utviklet spesialtilpassede løsninger for en rekke ulike bransjer – deriblant olje- og gassindustrien. Ta kontakt med oss, så forteller vi deg mer om hvem vi er og hva vi kan gjøre for din bedrift. Det er vi som gir deg prikken over i'en!

Les mer om Deep Oceans ERP-løsning på www.navicom.no!



51 96 37 80 • post@navicom.no • www.navicom.no

NaviCom
BRANSJETILPASSET ERP

NYTT OM NAVN



**Inger Lise
Aarrestad
Rettedal**

Ny informasjonsansvarlig for anskaffelser i Statoil.

Inger Lise Aarrestad Rettedal (34) er ansatt som informasjonsansvarlig for anskaffelser i Statoil. Hun vil arbeide med intern og ekstern kommunikasjon for selskapet med spesielt ansvar for selskapets

anskaffelser, innkjøp og kommunikasjon rettet mot leverandørindustrien. Hun vil fungere som presse- og mediekontakt for selskapet på dette området.

Rettedal kommer fra stillingen som kommunikasjonsrådgiver i Aker Solutions, hvor hun har hatt ansvar for intern og ekstern kommunikasjon for selskapets virksomhet innen vedlikeholds- og modifikasjonsmarkedet. Hun har tidligere vært rådgiver i Melvær&Lien Idé-entreprenør, med kundeansvar for ulike virksomheter innen olje- og energisektoren og offentlige aktører. Inger Lise Aarrestad Rettedal har en MBA i merkevareledelse fra NHH, med spesialisering innen vekststrategier og innovasjon.

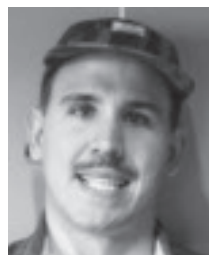


Silje Herget

Ny tekstforfatter og rådgiver hos Melvær&Lien

Silje Herget er ansatt som tekstforfatter og rådgiver på sosiale medier hos Melvær&Lien Idé-entreprenør. Sosiale medier er et viktig satsingsområde for Melvær&Lien Idé-

entreprenør. Frøken Herget er en kjent tvitrer, med hele 1.784 tilhengere (twitter.com/sherget). Hun har en bakgrunn som journalist i Stavanger Aftenblad og som tekstforfatter og idéutvikler i Oktan Apropops.



Thomas Østerhus

Ny designer hos Melvær&Lien Idé-entreprenør

Thomas Østerhus (26 år) er ansatt som designer hos Melvær&Lien Idé-entreprenør. Han kommer fra en praksisplass i Scandinavian DesignLab i København. Han har både studert ved Norges Kreative

Fagskole og hentet hjem en Bachelor i grafisk design fra Skolen for Visuell Kommunikasjon i Danmark. I Gullkalven 2010, Norsk studentmesterskap for kreativ kommunikasjon, vant Thomas klassen for Identitetsdesign.



Kathrine Landsnes

Ny konsulent/
trainee i NaviCom

Kathrine Landsnes er ansatt som konsulent/trainee i AX-avdelingen på NaviCom sitt hovedkontor i Sandnes. Kathrine har gjennom sin arbeidserfaring opparbeidet seg allsidig kunnskap i mange

bransjer. Hun har jobbet som daglig i Dolly Dimple Sola og i Tropehagen på Bryne. Som daglig leder har hun hatt total ansvar og vet hvor viktig det er at forretningssystemet fungerer knirkefritt. I NaviCom inngår Kathrine i prosjektgruppen i Microsoft Dynamics AX avdelingen, hvor hun vil bistå våre kunder med support og videreutvikling av deres systemer.



Tone Johansen

Ny konsulent i
NaviCom

Tone Johansen er ansatt som konsulent ved AX-avdelingen på NaviCom sitt hovedkontor i Sandnes. Tone er utdannet diplommarkedsfører fra Norges Markedshøyskole og arbeidet en periode i

Oslo med dette. De siste årene har hun imidlertid vært superbruker og opplæringsansvarlig på både Microsoft Dynamics AX og SAP hos NorAlarm.

I NaviCom inngår Tone i gruppen som bistår våre prosjektkunder med support og videreutvikling av deres forretningssystemer.



Siri Forgaard

Ny markeds-konsulent i Utvikling.org

Siri Forgaard startet som markeds-konsulent i Utvikling.org i august. Forgaard har en bachelorgrad i markeds-kommunikasjon fra BI Stavanger, og kommer fra stillingen som markeds-konsulent i

Næringsforeningen i Stavanger-regionen. Hun vil fortrinnsvis ha ansvar for salg ut mot bedriftsmarkedet i regionen, og har god erfaring med B2B markedet.



Karl Bøe

Ny salgssjef i Næringsforeningen

Fra 1. september overtok Karl Bøe stillingen som salgssjef i Næringsforeningen i Stavanger-regionen. Karl Bøe kommer fra InBusiness AS hvor han har jobbet siden 2003. Karl Bøe har over

18 års sammenhengende salgserfaring fra IT-bransjen og har tidligere jobbet som Key Account Manager for selskaper som Dell Computer og WM-data og NetPower. Vi ønsker Karl Bøe velkommen til Næringsforeningen.



Frank Schmull

Ny ansatt i
Prekubator

Frank Schmull er ansatt i Prekubator. Dermed har vi styrket teamet med enda en ressurs, og håper med dette å være bedre rustet for framtidige kommersialiseringsprosjekter.

Schmull har en master innen kommunikasjon og informasjonsvitenskap fra universitetet i Bremen i Tyskland. Han har mer enn 20 års erfaring fra internasjonal telecom, IT, kringkasting og mediesektoren med prosjekter i over 30 land. Frank startet sin karriere med å jobbe med rammeforskningsprosjekter og teknisk rådgivning i EU. Han flyttet i 1998 til Norge for å lede et globalt kompetansesenter for kringkasting og medialøsninger for Siemens Communications. Frank er medlem av Project Management Institute (PMI).



Christin Merete Hansen

Ny konsulent i
NaviCom

Christin Merete Hansen er ansatt som konsulent i AX-avdelingen på NaviCom sitt hovedkontor i Sandnes. Christin har en økonomisk grunnutdanning og har jobbet med økonomi og regnskap siden 1987.

Hun har gjennom oppdrag for vikarbyrå lært mange ulike systemer og bransjer å kjenne. Hun har blant annet jobbet som førstesekretær i finans- og regnskaps-tjenesten i Trondheim kommune, som regnskaps-konsulent hos både Statoil, Saipem og Transocean Petroleum Technology ASA.

I NaviCom bistår Christin våre kunder med support og videreutvikling av deres systemer. Christin går inn i teamene som konsentrerer seg om Microsoft Dynamics AX Finans, samt Hult og Lillevik Lønn.



Trond Hess

Ny manager executive search hos Sekse & Hogstad

Trond Hess har tiltrådt stilling som Manager Executive Search hos Sekse & Hogstad. Han kommer fra Grenland Group hvor han var Salgs- og markedsdirektør i Grenland Asis, nå Apply Capnor. Trond

har flere års erfaring fra ledende stillinger innen IT, Telecom og handel.

Han er utdannet ved Handelshøyskolen BI i Stavanger og innehar en Bachelor i internasjonal markedsføring og ledelse.



Anne Woie

Ny prosjektrådgiver i Næringsforeningen

Anne Woie er ansatt som prosjektrådgiver i Næringsforeningen i Stavanger-regionen. Woie har tidligere jobbet i Sparebanken 1- SR Bank som finansrådgiver og som daglig leder i Randaberg

Handelsforening. Av utdanning har Anne Woie mastergrad innen endringsledelse og en bachelorgrad innen personalledelse.

Anne Woie kommer til å jobbe med flere av våre ressursgrupper og vi ønsker henne velkommen til Næringsforeningen.


Gunvar L. Wie

Ny markedssjef i Wilberg AS

Gunvar L. Wie er ansatt som markedssjef i Wilberg AS. Gunvar skal ha ansvaret for markedsarbeid og prosjektledelse, derunder hovedansvaret for nyetableringen Maestro F&B AS på

nye Stavanger Konserthus, hvor Gunvar vil være daglig leder. Han har jobbet innen servicenæringen med hovedvekt på hotell, restaurant og events. Hotellfagskole og master i markedsføring gjennomførte Gunvar i Sydney, Australia, mens fagbrevet som kokk ble unnagjort i hans hjemby Mo i Rana. Gunvar har jobbet med markedsføring innen teater, fotball og er også musiker. Gunvar kommer fra stillingen som produksjef i Viking Fotball.

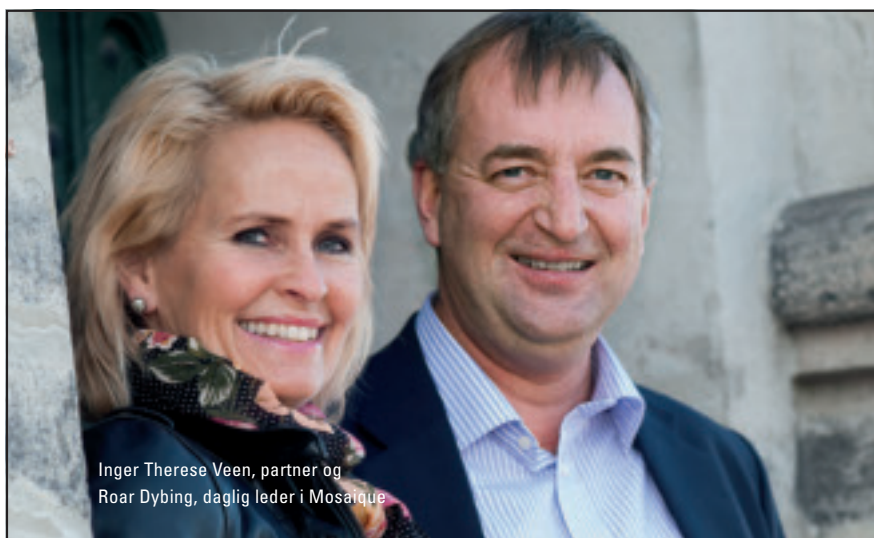

Jens Middborg

Ny regionsdirektør i Capgemini Stavanger

Jens Middborg (36) er ansatt som ny regionsdirektør for Stavanger. Middborg har vært i Capgemini i fire år, og var tidligere salgs- og markedsansvarlig i Stavanger. De siste årene har Jens

Middborg hatt ansvar for Capgeminis ekspertisesenter for olje- og gassbransjen, EpiCentre, og har ledet den årlige EpiCentre-konferansen med stor suksess. Han har 13 års erfaring fra IT-bransjen som konsulent, salgskonsulent og salgssjef. Jens Middborg sier i en kommentar:

- Jeg ser frem til å utvikle Capgemini i Stavanger videre. Vi skal være det ledende konsulentmiljøet i Stavanger-regionen, og skal ansette en rekke nye rådgivere i tiden fremover. Capgemini har rundt 60 ansatte i Stavanger og har kontorer på Forus.



Inger Therese Veen, partner og Roar Dybing, daglig leder i Mosaicque

Å rekruttere er ikke nødvendigvis det samme som å finne den perfekte kandidaten. Graden av suksess når du rekrutterer påvirkes av hvor du leter, hvem du spør og hvordan prosessene arbeider for å kvalitetssikre resultatet. Det er et faktum at feilansettelser koster tid, frustrasjoner, ubehageligheter - i sum mer penger enn vi liker å tenke på. Samtidig vet vi at den rette kandidaten er verd sin vekt i gull.

Så enkelt. Så vanskelig.

BOLDER DESIGN

”Våre kunder er også blant de største!”

Mosaicque består av et godt sammensatt team. Hver enkelt av våre ansatte har et stort kontaktnett og en etterspurt spisskompetanse innenfor sitt fagfelt. Kjemien innad i selskapet bidrar positivt i prosessen. Vi kompletterer hverandre slik at vi kan bistå ditt firma på en optimal måte gjennom hele oppdraget.

Rekruttering satt i system

På bakgrunn av mange års relevant erfaring har vi utviklet og systematisert relevant verktøy på en måte som gir svært effektive og gode resultater.

På vår kundeliste finner du blant andre: Bouvet, Norske Shell, Fabricom, IBM, Aker Drilling, Centrica, Bureau Veritas, KPMG, E.ON Ruhrgas og mange flere.

MOSAIQUE Headhunting

EN KLOK INVESTERING

Verkgaten 62, 4013 Stavanger. Telefon 51 85 41 60. E-post: info@mosaique.no • www.mosaique.no

STØRST UTENFOR OSLO

Rosenkilden distribueres til private og offentlige virksomheter i Stavanger, Sandnes, Sola, Randaberg, Jæren og Ryfylket..

Priser 2010: (størrelser angitt med BxH)

Helside: (utfallende) 210x297 mm, 186x270

Halvside: 186x134 mm (ligg)

Kvartside: 186x65 mm (ligg)

Innstikk: pris etter avtale. Fem prosent rabatt for medlemmer.

Kr. 18.000.-

Kr. 10.600.-

Kr. 5.800.-

For bestilling av annonse kontakt:

Karl Bøe på telefon: 51 51 08 85 Mobil: 468 12 2 94

eller e-post: boe@stavanger-chamber.no

Frist for innlevering av materiell for neste nummer er 18. Oktober.

Trykk: Kai Hansen Trykkeri AS

58% av de
børsnoterte
norske selskapene
er på kundelisten.
Foreløpig.



Verdensledende
rekrutteringsselskap
finner de beste
kandidatene.

Randstad er en verdensledende aktør innenfor rekruttering og utleie av konsulenter. I Norge tilbyr vi rekruttering og utleie innenfor økonomi, IT, engineering og HR & administrasjon. Metoden er meget tydelig: Spesialister rekrutterer spesialister. Våre rådgivere har utdannelse og operativ erfaring fra faget de rekrutterer til. Dette skaper grunnlaget for at Randstad finner de beste kandidatene. Ikke nødvendigvis de flinkeste, men alltid de best egnede.

Kontakt oss på tlf 51 63 80 00 eller på www.randstad.no.